

PRIRUČNIK

ZA

ČLANOVE

PREDSTAVNIČKIH

TIJELA

JEDINICA

SAMOUPRAVE

PRIRUČNIK
ZA
ČLANOVE
PREDSTAVNIČKIH
TIJELA
JEDINICA
SAMOUPRAVE

Nakladnik

Udruga općina u Republici Hrvatskoj
Hrgovići 59
10 000 Zagreb
www.udruga-opcina.hr/hrv/novosti/

Autori

Poglavlje 1, 3 i 7: *dr.sc.* Teodor Antić
Poglavlje 2 i 6: *dipl. iur.* Ljubomir Mikić
Poglavlje 4: *mag.iur.* Romea Manojlović
Poglavlje 5: *dr.sc.* Marija Zuber

Urednik

Mladen Ivanović

Redaktura

Vesna Fabris

Oblikovanje i prijelom

Katarina Zlatec

ISBN 978-953-55612-8-6

PRIRUČNIK
ZA
ČLANOVE
PREDSTAVNIČKIH
TIJELA
JEDINICA
SAMOUKRAVE

RIJEČ UREDNIKA	9
POPIS KORIŠTENIH PROPISA	10
1. LOKALNA SAMOUPRAVA U EUROPI	13
2. LOKALNA SAMOUPRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	21
2.1 SADRŽAJ PRAVA NA LOKALNU SAMOUPRAVU	23
2.2 PRAVNI OKVIR	24
2.3 INSTITUCIONALNI OKVIR	25
2.4 USTROJSTVENI OBLICI JEDINICA SAMOUPRAVE	26
2.5 SAMOUPRAVNI I PRENESENI DJELOKRUG	27
RADA JEDINICA SAMOUPRAVE	
2.5.1 Samoupravni (izvorni, vlastiti) djelokrug	27
3.5.2 Preneseni djelokrug	29
3. USTROJSTVO JEDINICA SAMOUPRAVE	31
3.1 PREDSTAVNIČKO TIJELO	33
3.2 IZVRŠNO TIJELO	36
3.3 UPRAVNA TIJELA	38
3.4 MJESNA SAMOUPRAVA	39
3.5 NADZOR NAD RADOM LOKALNE I	40
PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE	
4. RAD PREDSTAVNIČKOG TIJELA	43
4.1 ODNOS PREDSTAVNIČKOG TIJELA I IZVRŠNOG ČELNIKA	45
4.1.1 Predstavničko tijelo kontrolira rad izvršnog čelnika	45
4.1.2 Predstavničko tijelo raspisuje referendum o	46
razrješenju izvršnog čelnika na prijedlog 20%	
ukupnog broja birača jedinice samouprave	
4.1.3 Izvršni čelnik može sudjelovati na	47
sjednicama predstavničkog tijela	
4.1.4 Izvršni čelnik može obustaviti primjenu	47
općeg akta predstavničkog tijela	
4.1.5 Predstavničko tijelo i izvršni čelnik zajednički	47
su odgovorni za donošenje proračuna	

4.2 DJELOKRUG PREDSTAVNIČKOG TIJELA	48
4.3 STATUT LOKALNE JEDINICE I POSTUPAK NJEGOVA DONOŠENJA	49
4.4 POSLOVNIK PREDSTAVNIČKOG TIJELA I NAČIN RADA PREDSTAVNIČKOG TIJELA	50
4.4.1 Poslovnik predstavničkog tijela	50
4.4.2 Način rada predstavničkog tijela	51
4.5 ULOGA PREDSTAVNIČKOG TIJELA U POSTUPKU DONOŠENJA PRORAČUNA	53
4.6 DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	55
4.7 DRUGI AKTI KOJE DONOSI PREDSTAVNIČKO TIJELO	58
4.7.1 Opći akti	58
4.7.2 Pojedinačni akti	59

5. FINANCIRANJE JEDINICA SAMOUPRAVE

61

5.1 OBVEZA DONOŠENJA GODIŠNJEG PRORAČUNA	63
5.2 IZVORI PRIHODA JL(R)S	65
5.2.1 Prihodi iz vlastitih izvora	65
5.2.2 Županijski porezi	66
5.2.2.1 Porez na nasljedstva i darove	66
5.2.2.2 Porez na cestovna motorna vozila	66
5.2.2.3 Porez na plovila	67
5.2.2.4 Porez na automate za zabavne igre	67
5.2.3 Općinski/gradski porezi	68
5.2.3.1 Prirez porezu na dohodak	68
5.2.3.2 Porez na potrošnju	68
5.2.3.3 Porez na kuće za odmor	69
5.2.3.4 Porez na tvrtku ili naziv	69
5.2.3.5 Porez na korištenje javnih površina	69
5.2.4 Komunalna naknada i doprinosi	70
5.2.5 Zajednički prihodi JL(R)S koji se dijele s državom	71
5.2.6 Ostali prihodi JL(R)S	73

6. POSEBNA PITANJA VEZANA UZ STATUS VIJEĆNIKA	75
6.1 MANDAT VIJEĆNIKA	77
6.2 NESPOJIVOST DUŽNOSTI (SUKOB INTERESA)	80
6.3 ZAMJENA VIJEĆNIKA	83
6.4 ODGOVORNOST I IMUNITET VIJEĆNIKA	84
6.5 JAVNO ZAGOVARANJE	85
6.6 UKLJUČIVANJE GRAĐANA U PRORAČUNSKI PROCES	86
7. ULOGA LOKALNE SAMOUPRAVE U POJEDINIM UPRAVNIM PODRUČJIMA	89
7.1 PREDŠKOLSKI ODGOJ I NAOBRAZBA	91
7.2 OBRAZOVANJE	92
7.3 SOCIJALNA SKRB	94
7.4 ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	96
7.5 ZAŠTITA OKOLIŠA	98
7.6 ZAŠTITA I SPAŠAVANJE	102
8. PRILOZI	107
8.1. ZAKON O POTVRĐIVANJU EUROPSKE POVELJE O LOKALNOJ SAMOUPRAVI	109
8.2. IZ USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE	119
8.3. ZAKON O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI	123
ZAVRŠNE BILJEŠKE	185

RIJEČ UREDNIKA

Poštovane čitateljice i čitatelji,

ovaj Priručnik izradili smo s namjerom da članovima predstavničkih tijela jedinica samouprave, prije svega članovima općinskih vijeća kao našoj primarnoj ciljanoj skupini, osiguramo kratak i precizan pregled hrvatskog sustava lokalne samouprave te osnovnih pojmova koji se uz lokalnu samoupravu vežu na razini Europe. Poticaj realizaciji ove ideje bila je činjenica da su članovi lokalnih predstavničkih tijela koji na izborima osvoje mandat ljudi različitih profesija, obrazovanja i iskustava koji se upuštaju u izbornu avanturu s ciljem da pridonese općem dobru. Kvaliteta njihova rada tijekom mandata ovisi, prema našoj ocjeni, i o poznavanju sustava unutar kojeg djeluju. Stoga Priručnikom dajemo svoj doprinos njihovoj edukaciji.

Autori Priručnika obradili su više od 30 različitih propisa koji se tiču lokalne samouprave i predstavili ih na sustavan i jednostavan način. To će, vjerujemo, omogućiti članovima općinskih vijeća da osnove sustava lokalne samouprave usvoje brzo i lako. No sadržaj Priručnika, iako mu to nije prvenstvena namjena, može biti prikladan za učenje o sustavu lokalne samouprave i članovima gradskih vijeća i županijskih skupština te svakome tko želi upoznati pravni i institucionalni okvir djelovanja lokalne samouprave u Hrvatskoj, primjerice državnim i lokalnim službenicima, studentima i dr.

Svoju punu primjenu Priručnik će doživjeti tek kao radni materijal u okviru programa obuke tijekom koje predavači teme obrađene u Priručniku izlažu opširnije, s više detalja i s primjerima iz prakse.

Nadamo se da će Priručnik ispuniti svoju svrhu i da će publika kojoj je namijenjen prepoznati njegovu vrijednost.

Mladen Ivanović

POPIS KORIŠTENIH PROPISA (prema abecednom redu)

Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću
u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata
(Narodne novine br. 140/09)

Uredba o osnivanju Državne škole za javnu upravu
(Narodne novine br. 144/10, 62/12 i 112/12)

Ustav Republike Hrvatske
(Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst)
Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina
(Narodne novine br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11)

Zakon o državnim maticama
(Narodne novine br. 96/93)

Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
(Narodne novine br. 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07 – Odluka USRH, 73/08 i 25/12)

Zakon o Gradu Zagrebu
(Narodne novine br. 62/01, 125/08 i 36/09)

Zakon o komunalnom gospodarstvu
(Narodne novine br. 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11 i 144/12)

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi
(Narodne novine br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12 i 19/13 – pročišćeni tekst)

Zakon o lokalnim izborima
(Narodne novine br. 144/12)

Zakon o obrani
(Narodne novine br. 33/02, 58/02, 100/04, 76/07 i 153/09)

Zakon o obrazovanju odraslih
(Narodne novine broj 17/07, 107/07 i 24/10)

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi
(Narodne novine br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12 i 126/12)

Zakon o općem upravnom postupku
(Narodne novine br. 47/09)

Zakon o otpadu
(Narodne novine broj 178/04, 153/05, 111/06, 110/07, 60/08 i 87/09)

Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj
(Narodne novine br. 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10 i 145/10)

Zakon o porezu na dohodak
(Narodne novine br. 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12 i 144/12)

Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi

(Narodne novine br. 10/97 i 107/07)

Zakon o proračunu

(Narodne novine, br. 87/08 i 136/12)

Zakon o prostornom uređenju i gradnji

(Narodne novine br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12)

Zakon o pučkim otvorenim učilištima

(Narodne novine br. 54/97, 5/98, 109/99 i 139/10)

Zakon o socijalnoj skrbi

(Narodne novine br. 33/12)

Zakon o ustanovama

(Narodne novine br. 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08)

Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava
i drugih središnjih tijela državne uprave

(Narodne novine br. 150/11 i 22/12)

Zakon o vatrogastvu

(Narodne novine br. 106/99, 117/01, 36/02, 96/03, 174/04, 38/09 i 80/10)

Zakon o zaštiti i spašavanju

(Narodne novine br. 174/04, 79/07, 38/09 i 127/10)

Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda

(Narodne novine br. 73/97 i 174/04)

Zakon o zaštiti od požara

(Narodne novine br. 92/10)

Zakon o zaštiti okoliša

(Narodne novine br. 110/07)

Zakon o zaštiti potrošača

(Narodne novine br. 79/07, 125/07, 79/09, 89/09, 133/09 i 78/12)

Zakon o zaštiti prirode

(Narodne novine br. 70/05, 139/08 i 57/11)

Zakon o zaštiti zraka

(Narodne novine br. 130/11)

Zakon o zdravstvenoj zaštiti

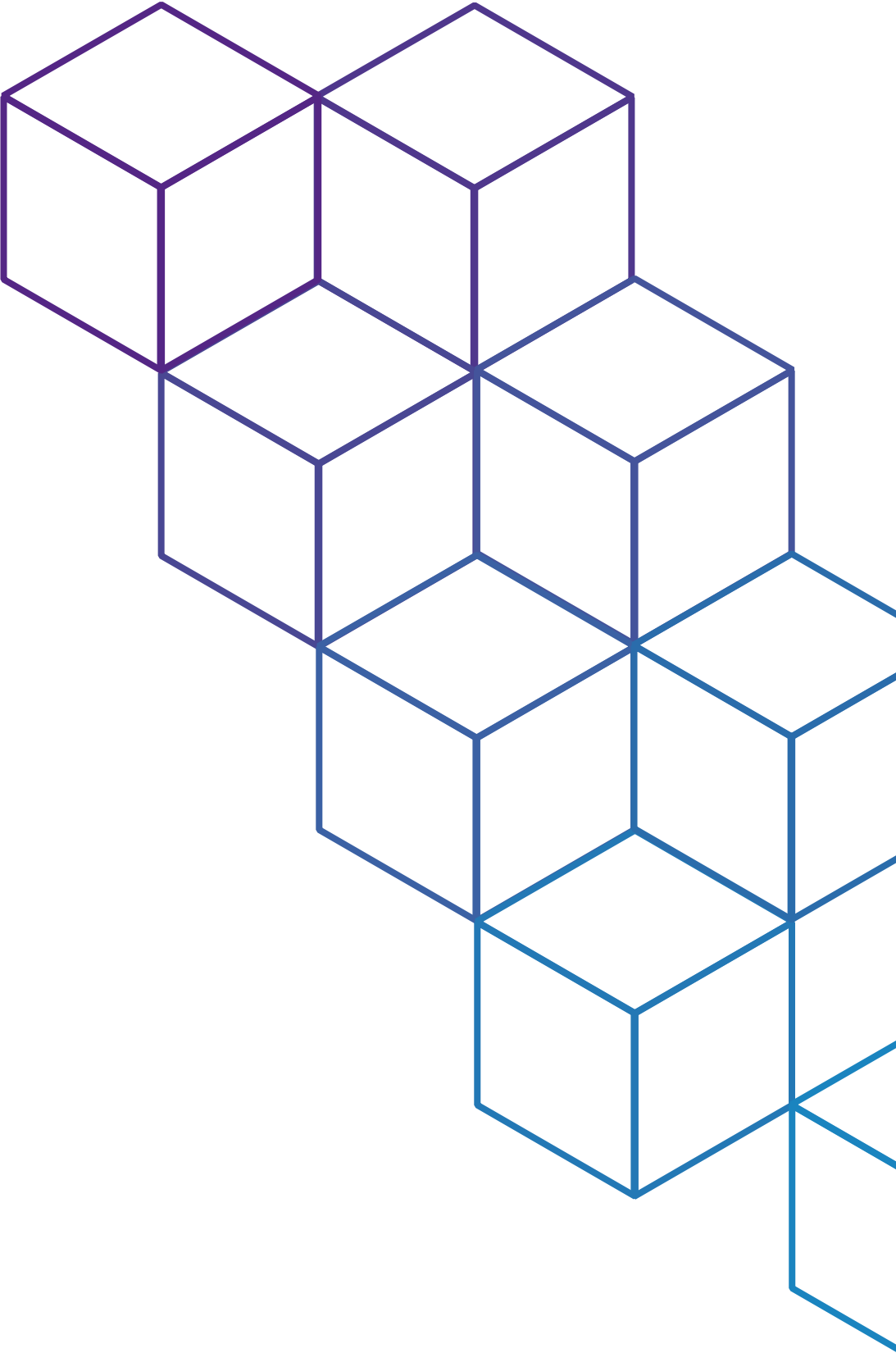
(Narodne novine br. 150/08, 155/09, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 154/11, 12/12,
35/12, 70/12 i 144/12)

Zakon o potvrđivanju Europske povelje o lokalnoj samoupravi

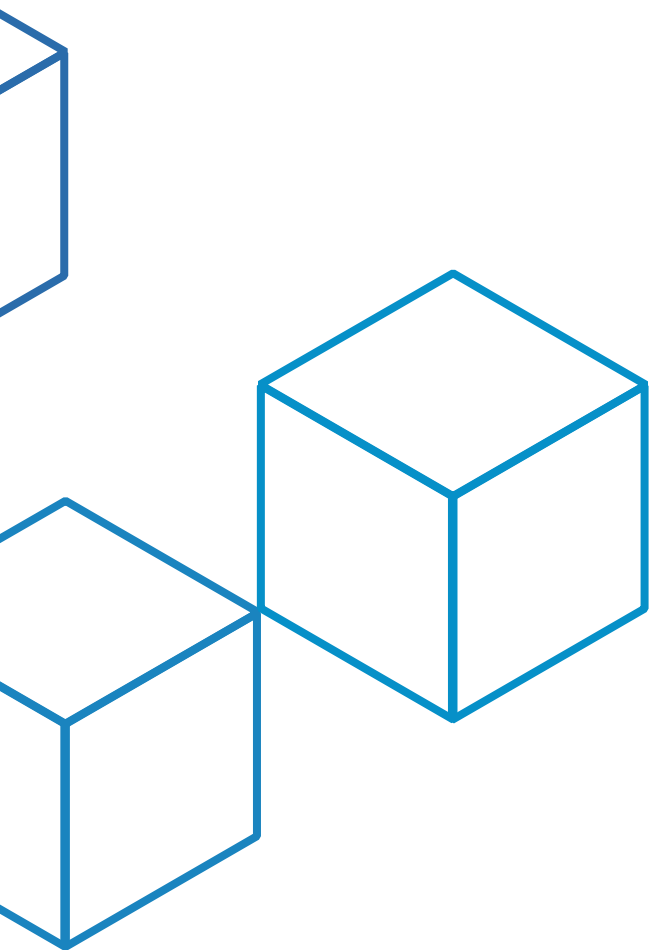
(Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 14/97 i 4/2008)

Zakon o potvrđivanju Europske okvirne konvencije
o prekograničnoj suradnji između teritorijalnih jedinica ili vlasti

(Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 10/03)

1 LOKALNA SAMOUPRAVA U EUROPI

Lokalna samouprava u državama Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) različito je organizirana. Različitost postojećih modela uglavnom je rezultat kompromisa aktualnih političkih snaga, konkretnih potreba i tradicije pojedine države. Tako unutar EU-a postoje sustavi s jednim, dva i tri stupnja lokalnih jedinica, monotipni i politipni sustavi, sustavi s malim i s velikim jedinicama i dr.

Europska unija nema posebnih propisa koji se odnose na lokalnu samoupravu, već su u odnosu na to područje prihvaćeni odgovarajući akti Vijeća Europe.

U okviru Vijeća Europe države članice usvojile su Europsku povelju o lokalnoj samoupravi (u daljnjem tekstu: Europska povelja) kojom su odredili minimum osnovnih načela upravljanja koje bi svaki demokratski sustav lokalne samouprave trebao poštovati. Europska povelja je pravni instrument koji osigurava osnovne standarde za učinkoviti rad lokalne samouprave i jamči političku, administrativnu i financijsku neovisnost lokalnih vlasti.¹

Europska povelja pod lokalnom samoupravom razumijeva „pravo i mogućnost lokalnih jedinica da, u okvirima određenim zakonom, uređuju i upravljaju, uz vlastitu odgovornost i u interesu lokalnog pučanstva, bitnim dijelom javnih poslova“.

Tablica 1. Teritorijalni ustroj lokalne samouprave u državama EU i u Hrvatskoj²

	površina u km ² broj stanovnika	broj jedinica I. stupnja	broj jedinica II. stupnja	broj jedinica III. stupnja
Austrija	83.872 8.280.703	2.357	nema	nema
Belgija	30.510 10.309.725	589	10	2
Bugarska	110.910 7.537.929	264	28	nema
Cipar	9.250 780.133	525	nema	nema
Češka	78.866 10.249.216	6.246	14	nema
Danska	43.094 5.397.640	98	5	nema
Estonija	45.226 1.370.052	226	nema	nema
Finska	338.144 5.416.618	336	19	nema
Francuska	543.965 61.538.322	36.791	101	26
Grčka	131.940 10.964.020	325	13	nema
Irska	70.273 4.234.925	114	34	nema
Italija	301.230 59.464.644	8.096	110	20
Litva	65.200 3.592.561	60	nema	nema
Latvija	64.589 2.254.653	119	nema	nema
Luksemburg	2.586 442.972	106	nema	nema
Mađarska	93.030 10.045.400	3.152	19	nema
Malta	316 404.500	68	nema	nema

Nizozemska	41.526 16.669.112	418	12	nema
Njemačka	357.050 82.422.299	12.629	439	nema
Poljska	312.679 38.501.000	≈2.400	314	16
Portugal	92.391 10.555.853	4.260	305	nema
Rumunjska	238.391 22.271.839	3.178	42	nema
Slovačka	49.035 5.379.455	2.883	8	nema
Slovenija	20.273 2.053.014	210	nema	nema
Španjolska	504.030 46.030.109	8.144	61	nema
Švedska	450.295 9.540.065	290	20	nema
Hrvatska	56.594 4.284.889	556	20	nema

Iz odredbi Europske povelje proizlaze tri temeljna načela na kojima se temelji lokalna samouprava:

1. **načelo decentralizacije**, što pojednostavljeno razumijeva prijenos određenog opsega poslova s državnih tijela na lokalna tijela uz zadržavanje kontrole zakonitosti postupanja lokalnih tijela sukladno zakonu i drugim propisima,
2. **načelo demokratizacije**, što razumijeva uključivanje i umrežavanje građana u donošenju relevantnih odluka i
3. **načelo supsidijarnosti**, izraženo kao zahtjev da se u obavljanju javnih ovlasti preferiraju vlasti koje su najbliže građanima uz uvažavanje zahtjeva učinkovitosti i ekonomičnosti.³

Sukladno odredbama Europske povelje nužni elementi lokalne samouprave jesu:

- ▶ izbor predstavničkog tijela na slobodnim i neposrednim izborima tajnim glasanjem na temelju općeg i jednakog biračkog prava;
- ▶ ustavom ili zakonom određene temeljne ovlasti i dužnosti u obavljanju određenih javnih poslova;
- ▶ sloboda pokretanja vlastitih inicijativa o pitanjima iz vlastite nadležnosti;
- ▶ autonomija lokalnih tijela u obavljanju poslova iz svog djelokruga koja može biti oduzeta ili ograničena isključivo zakonom;
- ▶ pravo samostalnog određivanja unutarnjeg upravnog ustroja u suglasnosti sa zakonom;
- ▶ ustavom i zakonom definiran upravni nadzor koji u pravilu osigurava samo kontrolu ustavnosti i zakonitosti;
- ▶ pravo na vlastite prihode koji moraju biti razmjerni ovlastima te samostalnost u određivanju stopa lokalnih poreza u zakonskim granicama;
- ▶ pravo na suradnju i udruživanje u interesu ostvarenja zajedničkih potreba;
- ▶ osiguranje odgovarajućih sredstava sudske zaštite radi osiguranja poštivanja ustavom ili zakonom prihvaćenih načela lokalne samouprave.

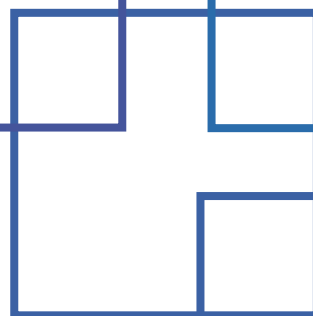
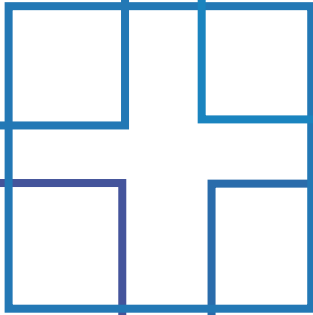
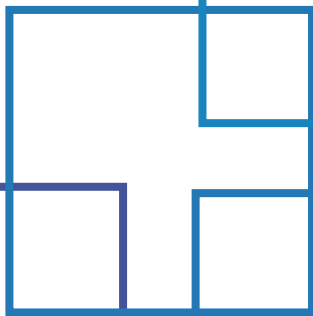
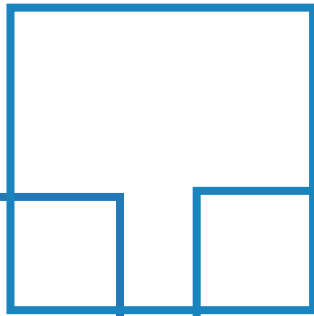
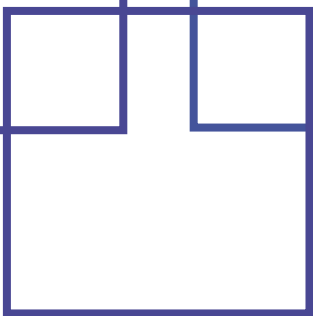
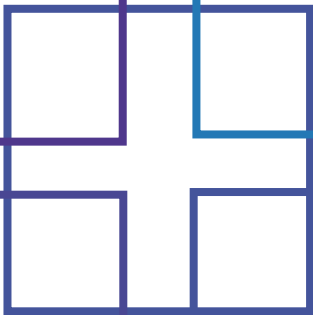
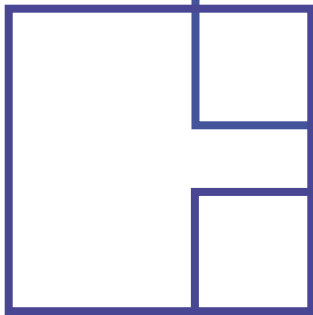
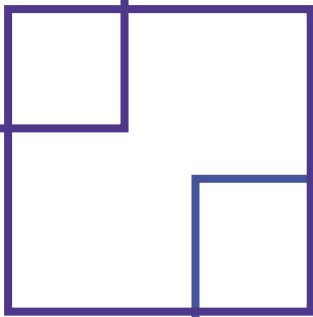
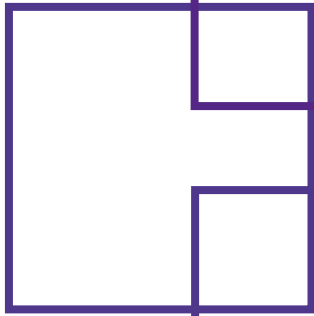
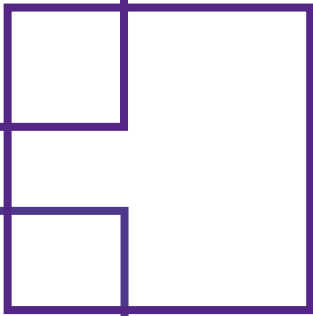
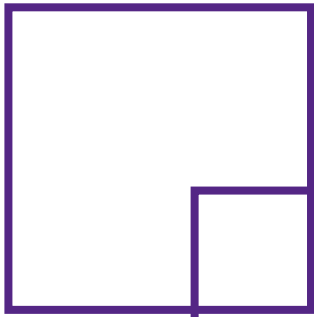
Republika Hrvatska postala je 6. studenoga 1996. godine punopravnom članicom Vijeća Europe i time je preuzela obvezu da u roku od godinu dana potvrdi niz međunarodnih dokumenata, između kojih je bila i Europska povelja o lokalnoj samoupravi. Tu je obvezu izvršila donošenjem Zakona o potvrđivanju Europske povelje o lokalnoj samoupravi 19. rujna 1997. te je Povelja u Republici Hrvatskoj stupila na snagu 1. veljače 1998.⁴

Jačanje uloge lokalne samouprave u europskim državama potaknulo je međunarodnu suradnju lokalnih jedinica te osnivanje njihovih udruženja i međunarodnih organizacija od kojih su najznačajnije sljedeće:

- ▶ Vijeće europskih lokalnih i regionalnih jedinica (*eng. Council of European Municipalities and Regions – CEMR, fr. Conseil des Communes et Régions d'Europe – CCRE*). Članovi CEMR-a su nacionalne udruge lokalnih i regionalnih vlasti iz 35 europskih država koje predstavljaju oko 100.000 lokalnih i regionalnih jedinica. Aktivnosti CEMR-a usmjerene su ka jačanju lokalnih i regionalnih jedinica, razvitku njihove suradnje i razmjeni iskustava s ciljem stvaranja ujedinjene Europe utemeljene na lokalnoj i regionalnoj samoupravi i demokraciji te načelu supsidijarnosti.
- ▶ Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Europe (*The Congress of Local and Regional Authorities of Europe – CLRAE*) koji je postao savjetodavnim tijelom Vijeća Europe. CLRAE je organiziran kao politička skupština s dva doma:

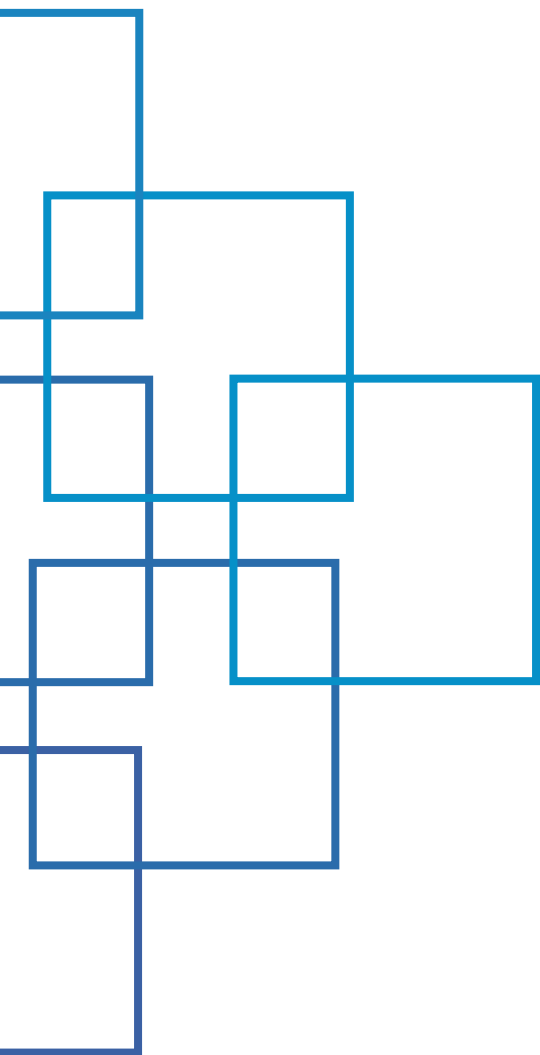
Domom lokalnih vlasti i Domom regionalnih vlasti. Čini ga ukupno 318 izabranih predstavnika lokalnih i regionalnih jedinica iz država članica Vijeća Europe. Oni su organizirani u nacionalna izaslanstva i istodobno u političke grupe. Na taj način CLRAE pruža vrlo široke mogućnosti rasprave o zajedničkim problemima i razmjene iskustava.

- ▶ **Skupština europskih regija** (*The Assembly of European Regions – AER*) osnovana je 1985. godine. Članstvo AER-a čini 250 regija iz 33 europske države te 14 međuregionalnih organizacija. AER se bavi pitanjima ekonomskog i regionalnog razvitka, socijalne politike, zdravstvene zaštite, obrazovanja i drugih javnih poslova.
- ▶ **Savez agencija lokalne samouprave** (*The Association of Local Democracy Agencies – ALDA*) osnovan je 1993. na inicijativu Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe. Članovi ALDA-e su lokalne i regionalne jedinice, njihove nacionalne udruge, nevladine udruge, različite institucije i osobe (ukupno 146 članova/članica) iz 23 države. Sjedište ALDA-e je u Strasbourgu, a svoje agencije lokalne samouprave ima na području država bivše Jugoslavije (11) te Južnog Kavkaza (1). Aktivnost je usmjerena na jačanje demokracije, ljudskih prava i održivog razvitka na lokalnoj razini, a sastoji se u povezivanju lokalnih jedinica na tim područjima s drugim članovima i brojnim partnerima ALDA-e iz zapadnoeuropskih država te u organizaciji i provedbi različitih projekata (prekogranične suradnje lokalnih jedinica, edukacije i osposobljavanja organizacija lokalne samouprave i civilnog društva, gospodarskog razvoja lokalnih zajednica i dr.).
- ▶ **Mreža udruga lokalnih vlasti Jugoistočne Europe** (*Network of Associations of Local Authorities of South East Europe – NALAS*) predstavlja oko 4.000 lokalnih vlasti izabranih od strane 80 milijuna građana. Mreža je osnovana 2001. pod okriljem Pakta o stabilnosti za Jugoistočnu Europu. U prvim godinama nakon osnivanja NALAS je djelovao neformalno, a 2005. registriran je kao udruga sa sjedištem u Strasbournu. Smatrajući lokalne vlasti ključnim dionicima na koje utječe proces tranzicije u zemljama jugoistočne Europe, NALAS promovira proces decentralizacije, potiče regionalne inicijative i pomaže nacionalnim udrugama lokalnih vlasti pri zastupanju interesa lokalne samouprave pred središnjim vlastima.

2

**LOKALNA
SAMOUPRAVA
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

2.1 SADRŽAJ PRAVA NA LOKALNU SAMOUPRAVU

Pravo građana na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu utvrđeno je i zajamčeno Ustavom Republike Hrvatske. Ustavom su utvrđeni način i razina na kojoj se ostvaruje pravo na samoupravu te mogućnost i način neposrednog sudjelovanja građana u upravljanju lokalnim poslovima. Ustav nadalje određuje općine, gradove i županije kao ustrojstvene oblike jedinica samouprave te utvrđuje okvir njihovih nadležnosti i nadzor nad radom njihovih tijela.

Samouprava se ostvaruje na razini jedinica samouprave, putem izabranih predstavničkih tijela (općinskih i gradskih vijeća te županijskih skupština). Osim posredno, preko predstavničkih tijela, građani mogu sudjelovati u upravljanju lokalnim poslovima i neposredno – putem mjesnih zborova građana, referenduma i drugih oblika neposrednog odlučivanja u skladu sa zakonom i statutom jedinice samouprave. Neposredno sudjelovanje građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na njihov život moguće je ostvarivati i preko mjesne samouprave tj. mjesnih odbora i gradskih četvrti ili kotareva, koji se mogu osnovati za naselje, više međusobno povezanih manjih naselja, za dio većeg naselja te za područje koje predstavlja gradsku, gospodarsku i društvenu cjelinu i koje je povezano zajedničkim interesima građana. Građani također imaju pravo predstavničkom tijelu neposredno predlagati donošenje određenog akta ili rješavanje određenog pitanja iz njegovog djelokruga.

Općine i gradovi obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, dok županije obavljaju poslove od

Od dana pristupanja Republike Hrvatske EU-u na snazi je ustavna odredba (čl. 133. st. 4.) temeljem koje pravo građana na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu u Republici Hrvatskoj, sukladno zakonu i pravnoj stečevini EU-a, ostvaruju i građani EU-a.

područnog (regionalnog) značenja. Djelokrug poslova jedinica samouprave detaljno je uređen Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, a obavljaju ih (upravna) tijela jedinica samouprave. U obavljanju poslova iz svojega djelokruga tijela jedinica samouprave djeluju samostalno i podliježu samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela.

Za obavljanje poslova iz svojeg djelokruga jedinice samouprave imaju pravo ostvarivati vlastite prihode i njima slobodno raspolagati.

2.2. PRAVNI OKVIR

Pravni okvir za ostvarivanje prava na lokalnu samoupravu u Republici Hrvatskoj čine: Ustav Republike Hrvatske, zakoni i međunarodni ugovori.

Ustav je najviši pravni akt Republike Hrvatske, kojim su, u Poglavlju VI.: Mjesna, lokalna i područna (regionalna) samouprava (čl. 133. – 138. Ustava), uspostavljeni opći okvir i utvrđena opća načela za ostvarivanje prava na lokalnu samoupravu.

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi uređuje jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktivnostima i radom te druga pitanja od značenja za njihov rad.

Zakon o Gradu Zagrebu uređuje položaj, djelokrug i ustrojstvo Grada Zagreba, glavnog grada Republike Hrvatske.

Zakon o lokalnim izborima uređuje lokalne izbore, odnosno izbore članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izbore općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika.

Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj utvrđuje područno ustrojstvo Republike Hrvatske te određuje područja svih županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, njihove nazive i sjedišta, način utvrđivanja i promjene granica općina i gradova, postupak koji prethodi promjeni područnog ustrojstva i druga pitanja od značaja za područno ustrojstvo jedinica lokalne samouprave, odnosno jedinica područne (regionalne) samouprave.

Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave uređuje izvore sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga županije, općine i grada.

Ostali, posebni zakoni kojima je uređeno obavljanje pojedinih djelatnosti iz samoupravnog ili prenesenog djelokruga jedinica samouprave. Neki od tih zakona navedeni su u odjeljku 2.5. ovog Priručnika.

Sastavni dio nacionalnog pravnog okvira za ostvarivanje prava na lokalnu samoupravu u Republici Hrvatskoj čine i dva međunarodna ugovora kojima je Republika Hrvatska pristupila i koji su pravno obvezujući: **Europska povelja o lokalnoj samoupravi** i **Europska okvirna konvencija o prekograničnoj**

suradnji između teritorijalnih jedinica ili vlasti. Ova su dva međunarodna ugovora potvrđena *Zakonom o potvrđivanju Europske povelje o lokalnoj samoupravi* i *Zakonom o potvrđivanju Europske okvirne konvencije o prekograničnoj suradnji između teritorijalnih jedinica ili vlasti*.

Temeljem Ustava (čl.145.), ostvarivanje prava koja proizlaze iz pravne stečevine EU-a je, od dana pristupanja Republike Hrvatske EU-u, izjednačeno s ostvarivanjem prava koja su zajamčena hrvatskim pravnim poretom. Pravni akti i odluke koje je RH prihvatila u institucijama EU-a primjenjuju u skladu s pravnom stečevinom EU-a, a državna tijela i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima primjenjuju ih izravno.

2.3 INSTITUCIONALNI OKVIR

Ključne državne institucije za nadzor nad djelovanjem i za pružanje potpore unapređenju djelovanja jedinica samouprave su Ministarstvo uprave i Državna škola za javnu upravu.

Ministarstvo uprave⁵ tijelo je državne uprave ustrojeno *Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave*. Ministarstvo je središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave, a u okviru svoga djelokruga, između ostalog, obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na sustav i ustrojstvo državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave, politički i izborni sustav, stručno osposobljavanje i usavršavanje te radnopravni položaj zaposlenih u državnoj upravi i lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te provodi upravni i inspekcijski nadzor u svim tijelima državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Državna škola za javnu upravu⁶ djeluje kao javna ustanova, a osnovana je *Uredbom o osnivanju Državne škole za javnu upravu*. Osnivač Škole je Republika Hrvatska, a osnivačka prava i dužnosti u ime osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske putem Ministarstva uprave. Djelatnost Škole je stručno osposobljavanje državnih službenika, kao i izabranih dužnosnika i službenika u tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, u suradnji s nacionalnim savezom jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te u pravnim osobama s javnim ovlastima, s ciljem trajnog podizanja razine i kvalitete njihovog znanja, vještina i sposobnosti, radi oblikovanja profesionalnog, djelotvornog i učinkovitog javnog sektora koji će pružati pravodobne i kvalitetne javne usluge, u skladu s najboljim općeprihvaćenim standardima.

Od značaja za potporu radu i djelovanju te promicanju interesa jedinica samouprave su i nacionalne interesne udruge jedinica samouprave: Hrvatska zajednica županija (HZŽ), Udruga gradova u Republici Hrvatskoj (UGRH), Udruga općina u Republici Hrvatskoj (UORH) te Koordinacija lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj (KOLOS), koje su osnovane temeljem *Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi* (čl.12.).

Hrvatska zajednica županija⁷ krovna je nacionalna udruga jedinica područne (regionalne) samouprave, koja djeluje na promicanju područne (regionalne) samouprave te poticanju i pružanju potpore gospodarskom i društvenom razvitku jedinica područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj. Hrvatskoj zajednici županija pristupilo je svih 20 županija u Republici Hrvatskoj.

Udruga gradova u Republici Hrvatskoj⁸ organizacija je gradova Republike Hrvatske čiji su osnovni ciljevi poticanje suradnje jedinica lokalne samouprave i promicanje zajedničkih interesa gradova u Republici Hrvatskoj. Od 127 gradova u Republici Hrvatskoj, članstvu Udruge su do početka 2013. pristupila 104 grada.

Udruga općina u Republici Hrvatskoj⁹ organizacija je općina Republike Hrvatske čiji su osnovni ciljevi suradnja te promicanje i zaštita zajedničkih interesa općina u Republici Hrvatskoj. Od 429 općina u Republici Hrvatskoj članstvu Udruge je do početka 2013. pristupilo njih 274.

Koordinacija lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj krovna je nacionalna udruga jedinica lokalne samouprave koju čine Udruga gradova u Republici Hrvatskoj i Udruga općina u Republici Hrvatskoj, kojoj je osnovni cilj usklađeno djelovanje udruga članica u promicanju i zastupanju zajedničkih interesa jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj.

2.4 USTROJSTVENI OBLICI JEDINICA SAMOUPRAVE

Ustrojstveni oblici jedinica lokalne samouprave su općine i gradovi, dok su županije jedinice područne (regionalne) samouprave.

Sukladno *Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi*:

Općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva;

Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. Iznimno, gdje za to postoje posebni razlozi (povijesni, gospodarski, geoprometni), gradom se može utvrditi i mjesto koje ne zadovoljava pobrojane uvjete. U sastav grada mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalnog značenja.

Veliki grad je jedinica lokalne samouprave koja je ujedno gospodarsko, financijsko, kulturno, zdravstveno, prometno i znanstveno središte razvitka šireg okruženja i ima više od 35.000 stanovnika.

Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu.

Grad Zagreb, glavni grad Republike Hrvatske, posebna je jedinica samouprave koja istovremeno ima položaj i ovlasti i grada i županije. Poseban položaj, djelokrug i ustrojstvo Grada Zagreba uređeni su posebnim zakonom (*Zakonom o Gradu Zagrebu*).

2.5 SAMOUPRAVNI I PRENESENI DJELOKRUG RADA JEDINICA SAMOUPRAVE

Kao što je ranije spomenuto, općine i gradovi obavljaju poslove od lokalnog, a županije poslove od područnog (regionalnog) značaja.

Poslovi koje obavljaju jedinice samouprave dijele se na one iz samoupravnog i one iz prenesenog djelokruga.

2.5.1 Samoupravni (izvorni, vlastiti) djelokrug

Samoupravni je djelokrug određen tzv. „metodom opće klauzule“, što znači da jedinice samouprave obavljaju sve poslove od lokalnog, odnosno regionalnog značenja, osim onih koji su Ustavom i zakonom utvrđeni kao poslovi u izričitoj nadležnosti tijela središnje vlasti.

Jedinice samouprave samostalno odlučuju o poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga. Obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga, međutim, podliježe nadzoru ustavnosti i zakonitosti koji obavljaju ovlaštena državna tijela.

Troškovi obavljanja poslova iz samoupravnog djelokruga jedinice samouprave se, u načelu, podmiruju iz proračuna jedinice samouprave.

Samoupravni djelokrug jedinica samouprave uređen je *Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (čl. 19. – 21.)*.

Samoupravni i drugi djelokrug rada jedinica samouprave

Općina i grad	Veliki grad	Županija
► uređenje naselja i stanovanje, ► prostorno i urbanističko planiranje, ► komunalno gospodarstvo, ► briga o djeci, ► socijalna skrb, ► primarna zdravstvena zaštita, ► odgoj i osnovno obrazovanje, ► kultura, tjelesna kultura i sport, ► zaštita potrošača, ► zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, ► protupožarna i civilna zaštita, ► promet na svom području.	► uređenje naselja i stanovanje, ► prostorno i urbanističko planiranje, ► komunalno gospodarstvo, ► briga o djeci, ► socijalna skrb, ► primarna zdravstvena zaštita, ► odgoj i obrazovanje, ► kultura, tjelesna kultura i sport, ► zaštita potrošača, ► zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, ► protupožarna i civilna zaštita, ► promet na svom području, ► održavanje javnih cesta, ► izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju, te provedbu dokumenata prostornog uređenja.	► obrazovanje, ► zdravstvo, ► prostorno i urbanističko planiranje, ► gospodarski razvoj, ► promet i prometnu infrastrukturu, ► održavanje javnih cesta, ► planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova, ► izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada.

Veliki gradovi i gradovi sjedišta županija, pored Zakonom utvrđenih poslova lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, na svom području mogu obavljati i poslove od područnoga (regionalnog) značaja iz djelokruga županije.

Posebnim zakonima kojima je uređeno obavljanje pojedinih djelatnosti (npr. *Zakon o prostornom uređenju i gradnji, Zakon o komunalnom gospodarstvu, Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi, Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Zakon o socijalnoj skrbi, Zakon o vatrogastvu, Zakon o zaštiti potrošača i dr.*) utvrđeni su poslovi iz samoupravnog djelokruga koje je jedinica samouprave dužna obavljati (obvezni, obligatorni poslovi) te one koje može obavljati (fakultativni poslovi), ako je za to osigurala neophodne uvjete.

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (čl. 22. st. 1.) utvrdio je mogućnost da se odlukom predstavničkog tijela općine ili grada pojedini poslovi iz njihovog samoupravnog djelokruga prenesu na županiju, odnosno na mjesnu

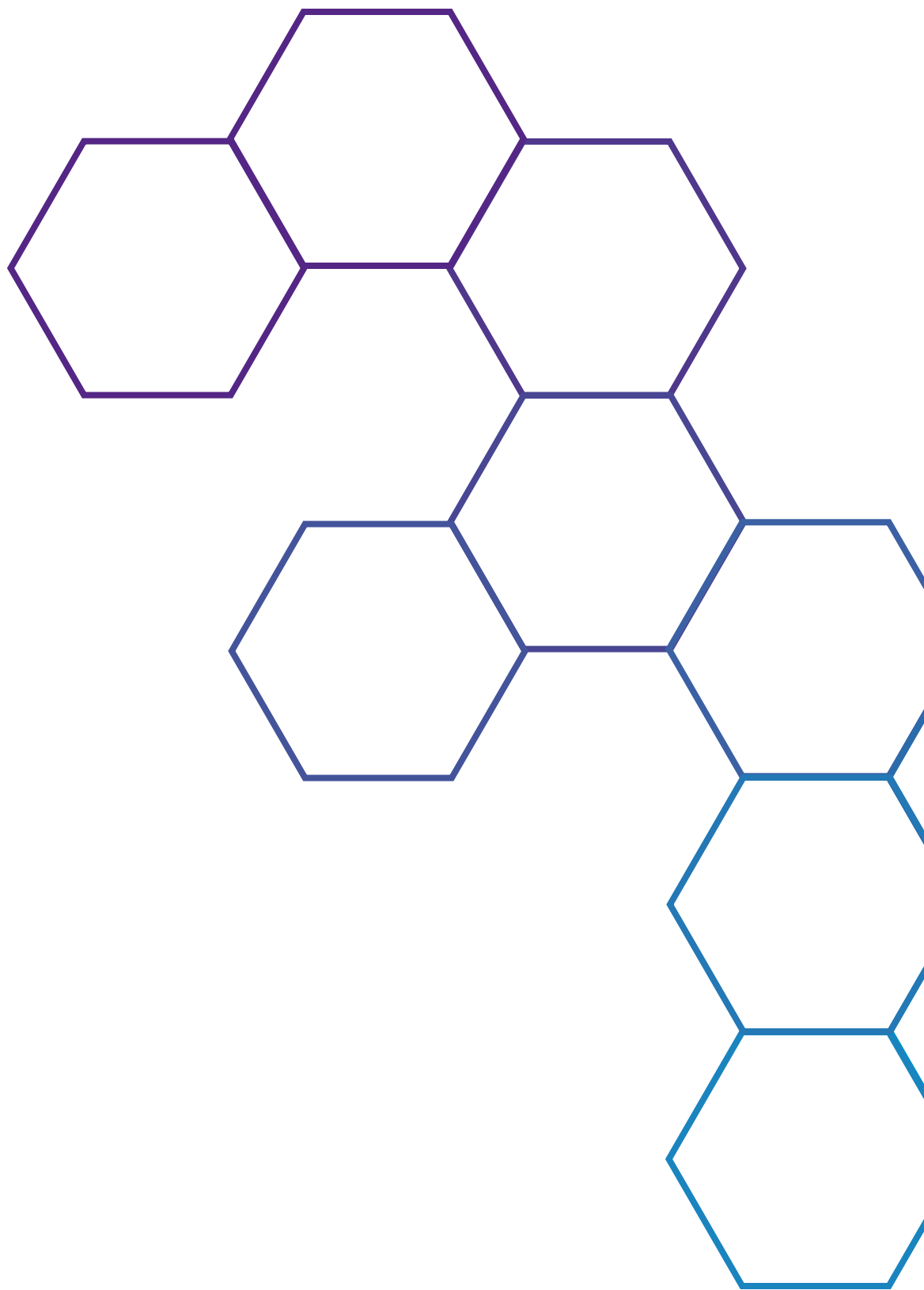
samoupravu (mjesni odbor, odnosno gradsku četvrt ili kotar), ako je to u skladu sa statutom općine, odnosno grada i županijskim statutom. Istim Zakonom je (čl. 22. st. 2.) utvrđena i mogućnost da županijska skupština, na zahtjev predstavničkog tijela općine ili grada i uz suglasnost Ministarstva uprave, općini odnosno gradu povjeri obavljanje određenih poslova iz samoupravnog djelokruga županije na području te jedinice samouprave, uz uvjet da ona može osigurati dovoljno prihoda za obavljanje tih poslova.

2.5.2 Preneseni djelokrug

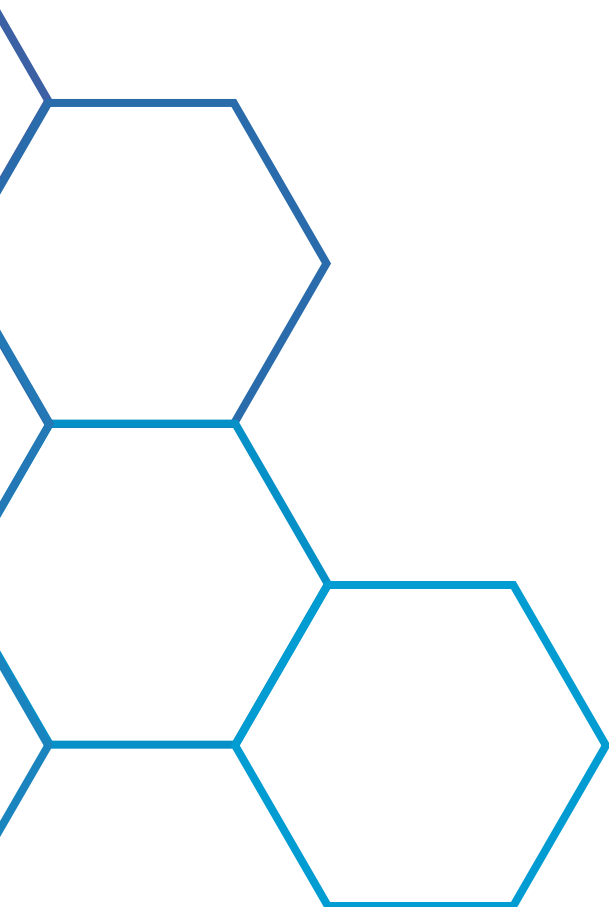
Osim poslova iz samoupravnog djelokruga, jedinice samouprave obavljaju i različite djelatnosti iz tzv. prenesenog djelokruga. Preneseni se djelokrug odnosi na poslove koji su izvorno u nadležnosti tijela državne uprave, ali je njihovo obavljanje preneseno, odnosno povjereno jedinicama samouprave. Prilikom određivanja poslova iz (prenesenog) djelokruga jedinica samouprave obvezno se vodi računa o širini i prirodi poslova i o zahtjevima učinkovitosti i ekonomičnosti.

Kao i u slučaju obavljanja poslova samoupravnog djelokruga, obavljanje poslova iz prenesenog djelokruga podliježe nadzoru ustavnosti i zakonitosti koji obavljaju ovlaštena državna tijela. Troškovi obavljanja djelatnosti iz prenesenog djelokruga podmiruju se iz državnog proračuna.

Poslovi iz prenesenog djelokruga određuju se zakonom. Na primjer, *Zakonom o državnim maticama* uređeno je da poslove osobnih stanja građana (vođenja državnih matica) obavlja županijski ured, odnosno gradski ured Grada Zagreba nadležan za poslove opće uprave; Zakonom o obrani uređeno je da županije i Grad Zagreb u okviru svojih nadležnosti u području obrane obavljaju poslove utvrđene tim Zakonom i Planom obrane Republike Hrvatske; i sl.

3 **USTROJSTVO JEDINICA SAMOUPRAVE**

Jedinice samouprave imaju sljedeća tijela:

- predstavničko tijelo,
- izvršno tijelo,
- upravna tijela.

3.1 PREDSTAVNIČKO TIJELO

Predstavničko tijelo je tijelo u koje građani biraju svoje predstavnike radi donošenja različitih akata iz samoupravnog djelokruga općine, grada odnosno županije te obavljanja drugih poslova u skladu sa zakonom i statutom jedinice.

Predstavničko tijelo u općini je **općinsko vijeće**, u gradu **gradsko vijeće**, u županiji **županijska skupština**, a u Gradu Zagrebu **Skupština Grada Zagreba**.

Članove predstavničkog tijela biraju građani tajnim glasovanjem na neposrednim izborima. Za člana predstavničkog tijela može se kandidirati i biti izabrana osoba koja je punoljetna (tj. ima navršених 18 godina), koja ima hrvatsko državljanstvo¹⁰ i koja na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora ima prebivalište na području jedinice za čije se predstavničko tijelo izbori provode. Iako to izrijekom nije propisano, potpuna poslovna sposobnost osobe također je jedan od uvjeta za kandidiranje i izbor na dužnost člana predstavničkog tijela.

Broj članova predstavničkog tijela određen je Zakonom i to s obzirom na broj stanovnika jedinice.

Tablica 2. Broj članova predstavničkog tijela

broj stanovnika jedinice	broj članova predstavničkog tijela
do 500	7
više od 500 do 1.000	9
više od 1.000 do 2.500	11
više od 2.500 do 5.000	13
više od 5.000 do 10.000	15
više od 10.000 do 20.000	17
više od 20.000 do 35.000	21
više od 35.000 do 60.000	županija 31
	grad 25
više od 60.000 do 100.000	županija 35
	grad 31
više od 100.000 do 200.000	županija 41
	grad 35
više od 200.000 do 300.000	45
više od 300.000	51

Predstavničko tijelo ima predsjednika i do dva potpredsjednika koji se biraju većinom glasova svih članova predstavničkog tijela. Predsjednik predstavničkog tijela saziva sjednice predstavničkog tijela i njima predsjedava. Prava i dužnosti predsjednika i potpredsjednika predstavničkog tijela utvrđuju se poslovníkom predstavničkog tijela.

Predstavničko tijelo obavlja sljedeće poslove:

- ▶ donosi statut jedinice,
- ▶ donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga jedinice,
- ▶ osniva radna tijela, bira i razrješuje njihove članove te bira, imenuje i razrješuje i druge osobe određene zakonom, drugim propisom ili statutom,
- ▶ uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela jedinice,
- ▶ osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za jedinicu,
- ▶ obavlja i druge poslove koji su zakonom ili drugim propisom stavljeni u njegov djelokrug,

- ▶ odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina te raspolaganju ostalom imovinom jedinice ako pojedinačna vrijednost prelazi 0,5% iznosa njezinih prihoda odnosno ako prelazi 1.000.000 kuna; u slučaju kad 0,5% prihoda jedinice iznosi manje 70.000 kuna, odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina te raspolaganju ostalom imovinom jedinice ako pojedinačna vrijednost prelazi taj iznos.

Predstavničko tijelo u pravilu odluke donosi relativnom većinom tj. većinom glasova članova nazočnih sjednici uz uvjet nazočnosti većine ukupnog broja njegovih članova (tzv. kvorum). Zakonom i poslovnikom predstavničkog tijela jedinice propisuje se za koje je odluke potrebna apsolutna većina, tj. većina glasova ukupnog broja članova predstavničkog tijela.

Članovi predstavničkog tijela dužnost obavljaju počasno i za to ne primaju plaću, ali imaju pravo na naknadu u skladu s odlukom predstavničkog tijela.

Član predstavničkog tijela ima pravo:

- ▶ biti nazočan sjednicama predstavničkog tijela te sudjelovati u njegovu radu i donošenju odluka,
- ▶ podnositi prijedloge i inicijative za donošenje odluka iz djelokruga predstavničkog tijela,
- ▶ raspravljati o pitanjima koja su na dnevnom redu predstavničkog tijela i izjašnjavati se o njima,
- ▶ postavljati pitanja izvršnom tijelu jedinice o njegovom radu,
- ▶ tražiti obavijesti o radu upravnih tijela jedinice te tražiti uvid u njihove materijale, dokumente i podatke,
- ▶ sudjelovati u radu radnih tijela,
- ▶ tražiti pružanje stručne i tehničke pomoći te osiguranje uvjeta potrebnih za obavljanje dužnosti te
- ▶ ostvarivati druga prava propisana poslovnikom predstavničkog tijela.

U određenim Zakonom propisanim slučajevima Vlada Republike Hrvatske može raspustiti predstavničko tijelo jedinice. To su sljedeći slučajevi:

1. ako donese odluku ili drugi akt kojim ugrožava suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske,
2. ako predstavničko tijelo novoustrojene jedinice ne donese statut u roku od 60 dana od dana konstituiranja,
3. ako učestalo donosi opće akte suprotne Ustavu, zakonu ili drugom propisu ili zbog učestalih, težih povreda zakona i drugih propisa,

4. ako iz bilo kojih razloga trajno ostane bez broja članova potrebnog za rad i donošenje odluka,
5. ako ne može donositi odluke iz svog djelokruga dulje od 3 mjeseca,
6. ako ne raspiše referendum u propisanom roku nakon što je utvrđeno da su ispunjeni uvjeti za njegovo raspisivanje.

Kad raspusti predstavničko tijelo, Vlada Republike Hrvatske imenuje povjerenika Vlade u jedinici samouprave.

Protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske o raspuštanju predsjednik raspuštenoga predstavničkog tijela može podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske u roku od 8 dana od objave rješenja u „Narodnim novinama“. O tužbi Visoki upravni sud Republike Hrvatske treba odlučiti u roku od 30 dana od primitka te presudu bez odgađanja dostaviti Vladi Republike Hrvatske i predsjedniku raspuštenoga predstavničkog tijela.

3.2 IZVRŠNO TIJELO

Izvršno tijelo u općini je **općinski načelnik**, u gradu **gradonačelnik**, a u županiji **župan**.

Općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihove zamjenike biraju građani tajnim glasanjem na neposrednim izborima.

Za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovog zamjenika može se kandidirati i biti izabrana osoba koja je punoljetna (tj. ima navršenih 18 godina), koja ima hrvatsko državljanstvo i koja na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora ima najmanje šest mjeseci prijavljeno prebivalište na području jedinice za čije se tijelo izbori provode. Iako to izrijekom nije propisano, potpuna poslovna sposobnost osobe također je jedan od uvjeta za kandidiranje i izbor na dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovog zamjenika.

U jedinicama koje imaju do 10.000 stanovnika općinski načelnik odnosno gradonačelnik imaju po jednog zamjenika, a jedinicama koje imaju više od 10.000 stanovnika, u gradovima sjedištima županija i u županijama općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan imaju po dva zamjenika.

U jedinicama u kojima se treba osigurati pravo na zastupljenost pripadnika nacionalne manjine u izvršnom tijelu sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, neposredno se bira još jedan zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina.

Pravo biranja tog zamjenika imaju samo pripadnici manjina koje imaju pravo na zastupljenost te imaju prebivalište u jedinici.

Općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan:

- ▶ zastupa jedinicu,
- ▶ priprema prijedloge općih akata,
- ▶ izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata predstavničkog tijela,
- ▶ usmjerava djelovanje upravnih tijela te nadzire njihov rad,
- ▶ upravlja nekretninama i pokretninama u vlasništvu jedinice kao i njezinim prihodima i rashodima, u skladu sa zakonom i statutom,
- ▶ odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina te raspolaganju ostalom imovinom jedinice u skladu sa Zakonom, statutom jedinice i posebnim propisima; može odlučivati o visini pojedinačne vrijednosti do 0,5% iznosa prihoda jedinice, ali najviše do 1.000.000,00 kuna, a ako je taj iznos manji od 70.000,00 kuna, tada može odlučivati najviše do tog iznosa,
- ▶ imenuje i razrješuje predstavnike jedinice u tijelima javnih ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba,
- ▶ obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan dužnost mogu obavljati volonterski ili profesionalno. U slučaju profesionalnog obavljanja dužnosti imaju pravo na plaću i druga prava iz rada sukladno propisima i općim aktima jedinice, a ako dužnost obavljaju volonterski, imaju pravo na naknadu za rad. Općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici mogu promijeniti način obavljanja dužnosti u tijeku mandata, dostavom pisane obavijesti o promjeni načina obavljanja dužnosti nadležnom upravnom tijelu općine, grada, odnosno županije.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihovi zamjenici mogu se opozvati putem referenduma. Raspisivanje referenduma za opoziv može predložiti 20% ukupnog broja birača u jedinici.

Referendum za opoziv ne smije se raspisati prije proteka 12 mjeseci od održanih izbora ni ranije održanog referenduma za opoziv, kao ni u godini u kojoj se održavaju redoviti izbori za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Odluka o opozivu općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovih zamjenika donesena je ako se na referendumu za opoziv izjasnila većina birača koji su glasovali, uz uvjet da ta većina iznosi najmanje 1/3 ukupnog broja birača upisanih u popis birača u jedinici.

3.3 UPRAVNA TIJELA

Za obavljanje upravnih poslova u jedinici se ustrojavaju **upravna tijela** – odjeli, službe i druge organizacijske jedinice u kojima se neposredno obavljaju poslovi iz njezinog djelokruga.

Ustrojstvo upravnih tijela i raspored poslova iz djelokruga jedinice uređuje njezino predstavničko tijelo općim aktom u skladu sa zakonom i statutom jedinice. Koliko će upravnih tijela jedinica ustrojiti i kako će između njih rasporediti poslove iz svog djelokruga, ovisi prije svega o poslovima koje treba obaviti (a koji su predodređeni potrebama građana koje lokalna uprava treba zadovoljiti) kao i njezinim mogućnostima. I jedno i drugo zajedno ovisi o nizu drugih čimbenika (veličini jedinice, ekonomskoj snazi, kadrovskim kapacitetima, prirodnom položaju i dr.).

Jedinice koje imaju do 3.000 stanovnika ustrojavaju jedinstveni upravni odjel za obavljanje svih poslova iz njihova djelokruga. Jedinstveni upravni odjel mogu ustrojiti i jedinice koje imaju više od 3.000 stanovnika, ako procijene da će tako učinkovitije obaviti poslove iz svog djelokruga.

Dvije ili više jedinica lokalne samouprave mogu obavljanje pojedinih poslova iz svoga samoupravnog djelokruga organizirati zajednički odnosno mogu osnovati zajedničko tijelo, zajednički upravni odjel ili službu.

Djelovanje i rad upravnih tijela jedinice samouprave usmjerava i nadzire općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan.

Upravnim tijelima upravljaju pročelnici koje na temelju javnog natječaja imenuje općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan. Pročelnici imaju status službenika.

Upravne i stručne poslove iz djelokruga upravnog tijela jedinice samouprave obavljaju službenici, a prateće i pomoćne poslove obavljaju namještenici.

3.4 MJESNA SAMOUPRAVA

Na području općine i grada mogu se osnovati mjesni odbori, a u gradovima i gradske četvrti odnosno gradski kotarevi, kao oblici mjesne samouprave u kojima građani neposredno odlučuju o određenim pitanjima od svakodnevnog utjecaja na njihov život i rad. Mjesni odbori, gradske četvrti i gradski kotarevi imaju pravnu osobnost.

Mjesni odbor osniva se statutom jedinice lokalne samouprave za područje jednog naselja, više međusobno povezanih manjih naselja ili za dio većeg naselja, odnosno grada koji u odnosu na ostale dijelove čini zasebnu razgraničenu cjelinu. Inicijativu i prijedlog za osnivanje mjesnog odbora mogu dati građani i njihove organizacije i udruženja te druga tijela određena u statutu općine odnosno grada.

Mjesnom odboru može se povjeriti obavljanje pojedinih poslova iz samopravnog djelokruga općine ili grada koji su od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana na području mjesnog odbora. Sredstva za obavljanje poslova osiguravaju se u proračunu općine odnosno grada.

Mjesni odbor ima svoja tijela: vijeće mjesnog odbora i predsjednika vijeća mjesnog odbora.

Članove vijeća mjesnog odbora neposredno tajnim glasovanjem biraju građani s područja mjesnog odbora koji imaju biračko pravo. Mandat članova vijeća mjesnog odbora traje četiri godine.

Predsjednika vijeća mjesnog odbora biraju njegovi članovi iz svoga sastava većinom glasova svih članova na vrijeme od četiri godine.

Vijeće mjesnog odbora, u skladu sa statutom općine odnosno grada, radi raspravljanja o potrebama i interesima građana te davanja prijedloga za rješavanje pitanja od mjesnog značaja, može sazivati mjesne zborove građana.

Nadzor nad zakonitošću rada tijela mjesnog odbora obavlja općinski načelnik odnosno gradonačelnik, koji može raspustiti vijeće mjesnog odbora ako ono učestalo krši statut jedinice lokalne samouprave, pravila mjesnog odbora ili ako ne izvršava povjerene mu poslove.

3.5 NADZOR NAD RADOM LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Radi zaštite ustavnosti i zakonitosti te zaštite prava građana država obavlja nadzor nad zakonitošću rada i akata tijela jedinica samouprave.

Nadzor zakonitosti rada predstavničkog tijela obavlja središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.¹¹

Kada utvrdi nepravilnosti u radu predstavničkog tijela, to tijelo donosi odluku kojom sjednicu predstavničkog tijela ili njezin dio proglašava nezakonitom, a akte donesene na sjednici ništavim. Protiv te odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Nadzor zakonitosti općih akata koje donose predstavnička tijela općina, gradova i županija obavljaju uredi državne uprave u županijama i resorna središnja tijela državne uprave, svi u svojem djelokrugu.

Kad predstavničko tijelo donese određeni opći akt, njegov predsjednik dužan je dostaviti ga u roku 15 dana od donošenja predstojniku ureda državne uprave u županiji.

Ako predstojnik ocijeni da je opći akt u suprotnosti s Ustavom i zakonom ili da su u postupku donošenja općeg akta počinjene nepravilnosti, treba bez odgode predstavničkom tijelu dati uputu da u roku 15 dana od primitka upute otkloni uočene nedostatke.

U slučaju da predstavničko tijelo ne postupi po uputi predstojnika i ne otkloni nedostatke u roku, predstojnik u daljnjem roku od 15 dana donosi odluku o obustavi od primjene općeg akta koja mora biti obrazložena. Odluku o obustavi predstojnik dostavlja predsjedniku predstavničkog tijela jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave, općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu, središnjem tijelu državne uprave u čijem je djelokrugu obustavljeni opći akt te središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave.

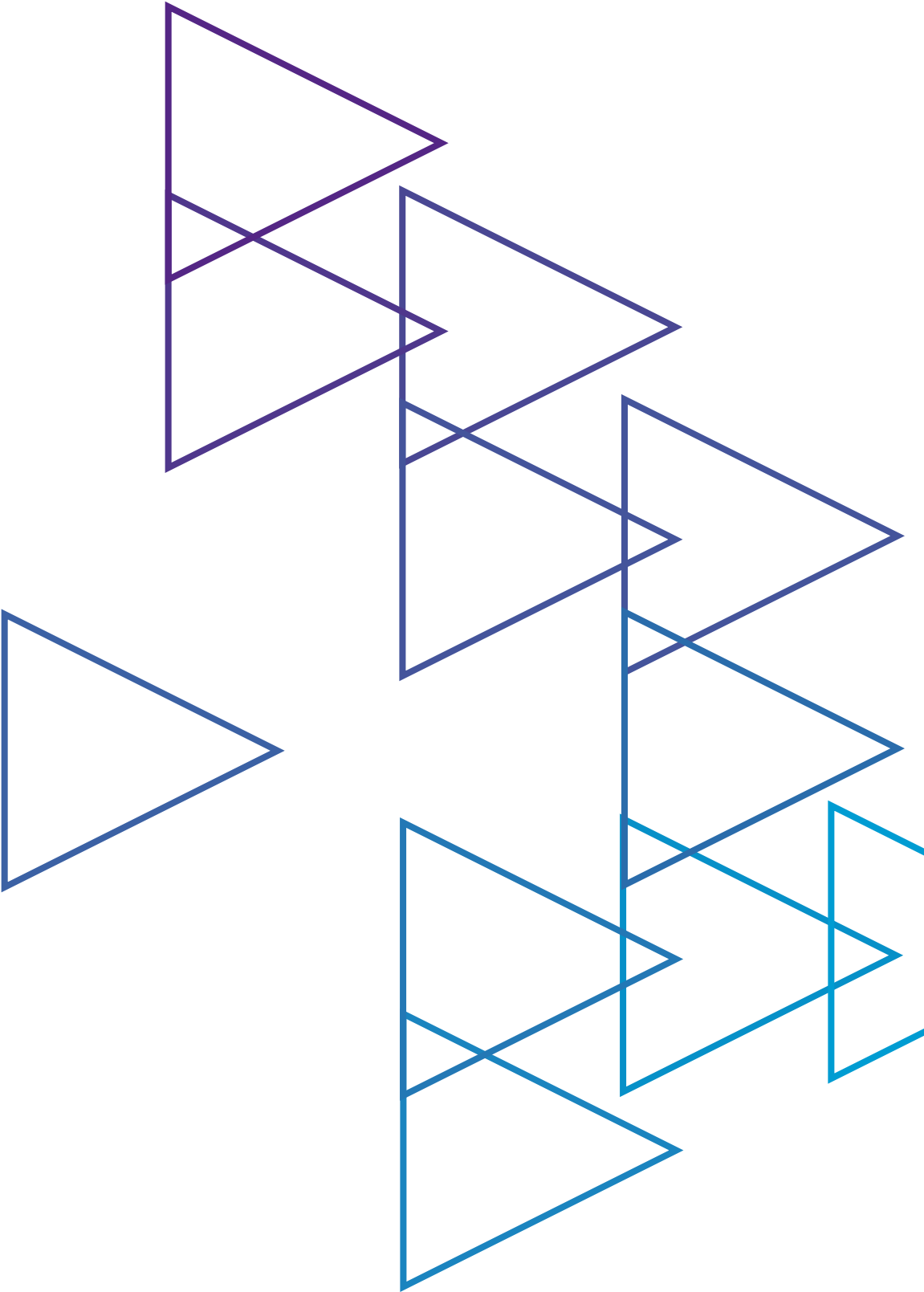
Resorno središnje tijelo državne uprave ukida odluku predstojnika o obustavi općeg akta ako je ocijeni neosnovanom, a ako je ocijeni osnovanom, Visokom upravnom sudu podnosi zahtjev za ocjenu zakonitosti općeg akta.

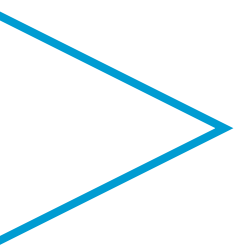
Kad je riječ o nadzoru statuta jedinice, postupak za ocjenu njegove zakonitosti pokreće Vlada Republike Hrvatske na prijedlog središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave, a taj se postupak vodi pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske.

Pojedinačni akti kojim nadležna lokalna tijela odlučuju u konkretnim predmetima o pravima, obvezama i interesima građana te drugim pitanjima iz svog djelokruga moraju biti u skladu s Ustavom, zakonom i općim aktima jedinice samouprave. Protiv pojedinačnih akata općinskih i gradskih tijela može se podnijeti žalba nadležnom upravnom tijelu županije, a protiv pojedinačnih akata županijskih tijela i tijela Grada Zagreba žalba se podnosi odgovarajućem resornom ministarstvu.

Na prijedlog središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu Vlada Republike Hrvatske donosi rješenje kojim istodobno raspušta predstavničko tijelo jedinice i razrješava njezinog općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana zajedno sa zamjenicima, ako se u zakonom određenom roku u jedinici ne donese proračun odnosno odluka o privremenom financiranju.

4 **RAD** **PREDSTAVNIČKOG** **TIJELA**

Predstavničko tijelo lokalne jedinice izraz je političke samostalnosti i autonomije jedinice samouprave, ono odlučuje o svim pitanjima iz lokalnog samoupravnog djelokruga. Kao što je na središnjoj državnoj razini Sabor predstavničko tijelo svih građana Republike Hrvatske i nositelj zakonodavne vlasti, istu ulogu na lokalnoj razini ima lokalno predstavničko tijelo.

Djelovanjem predstavničkog tijela građani putem svojih izabраниh predstavnika predlažu, raspravljaju i odlučuju o načinu zadovoljavanja lokalnih potreba. Stoga djelovanje predstavničkog tijela bitno određuje i kvalitetu djelovanja lokalne samouprave.

4.1 ODNOS PREDSTAVNIČKOG TIJELA I IZVRŠNOG ČELNIKA

U hrvatskom sustavu lokalne samouprave došlo je 2009. do promjena u strukturi i načinu izbora izvršnih tijela jedinica samouprave. Naime do 2009. izvršna tijela jedinica samouprave bila su općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan te poglavarstvo. Oba tijela bila su birana od strane predstavničkog tijela. Međutim 2009. takav ustroj izvršnih tijela promijenjen je pa sada u jedinicama samouprave postoji samo jedno izvršno tijelo – općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan – koje se bira na neposrednim izborima. Zakon koji uređuje izbor izvršnog tijela jednako kao i izbor predstavničkog tijela je Zakon o lokalnim izborima.

Neposrednim izborom izvršnog čelnika u hrvatski sustav lokalne samouprave uveden je predsjednički model ustrojstva lokalne vlasti u kojemu predstavničko tijelo više nema ovlast imenovanja i razrješenja izvršnog čelnika jedinice samouprave. Izvršni čelnik postaje politički neovisan od predstavničkog tijela jer svoj legitimitet zasniva na neposrednom izboru od strane birača, odnosno na volji birača. Međutim između predstavničkog tijela i izvršnog čelnika postoje međusobni mehanizmi kontrole i utjecaja.

4.1.1 Predstavničko tijelo kontrolira rad izvršnog čelnika

Ova ovlast vidljiva je ponajprije u mogućnosti predstavničkog tijela da izvršnom čelniku postavlja pitanja o njegovom radu i u obvezi izvršnog čelnika na podnošenja periodičnih izvještaja.

Članovi predstavničkog tijela mogu izvršnom čelniku postavljati pitanja o njegovu radu. Ta pitanja mogu biti postavljena usmeno, na sjednicama predstavničkog tijela, ili u pisanom obliku, posredstvom predsjednika predstavničkog tijela, sve sukladno odredbama poslovnika predstavničkog tijela.

Izvršni čelnik dvaput godišnje podnosi polugodišnja izvješća o svom radu predstavničkom tijelu sukladno odredbama statuta jedinice lokalne samouprave.

Osim polugodišnjeg izvješća o radu, predstavničko tijelo može od izvršnog čelnika tražiti i izvješće o pojedinim pitanjima iz njegova djelokruga, koje on podnosi sukladno odredbama statuta jedinice samouprave.

Putem ovih ovlasti predstavničko tijelo može nadzirati rad izvršnog čelnika, a putem njega i rad upravnih tijela jedinice samouprave budući je izvršni čelnik nadležan i odgovoran za usmjeravanje i nadzor nad njihovim radom.

4.1.2 Predstavničko tijelo raspisuje referendum o razrješenju izvršnog čelnika na prijedlog 20% ukupnog broja birača jedinice samouprave

Zakon o lokalnoj i područnoj regionalnoj samoupravi izričito propisuje da se izvršni čelnik i njegov zamjenik mogu opozvati samo putem referenduma, a prijedlog za raspisivanje referenduma mora dati najmanje 20% od ukupnog broja birača u toj jedinici samouprave.

U slučaju da 20% ukupnog broja birača takav prijedlog zaista i podnese, predstavničko tijelo dužno je takav prijedlog u roku od 8 dana dostaviti središnjem tijelu državne uprave nadležnom za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu koje mora u roku od 60 dana od dostave utvrditi ispravnost podnesenog prijedloga odnosno provjeriti je li prijedlog podnesen od potrebnog broja birača. Ako utvrdi da je prijedlog ispravan, predstavničko tijelo dužno je raspisati referendum u roku od 30 dana od dana zaprimanja odluke o ispravnosti prijedloga.

Predstavničko tijelo nema mogućnost samostalno odlučiti želi li ili ne raspisati referendum, već je dužno i može to učiniti samo na prijedlog potrebnog broja birača.

Predstavničko tijelo ne smije odbiti raspisivanje referenduma kada to zatraži potreban broj birača, jer neraspisivanje takvog referenduma predstavlja razlog zbog kojeg će Vlada Republike Hrvatske raspustiti predstavničko tijelo.

4.1.3 Izvršni čelnik može sudjelovati na sjednicama predstavničkog tijela

Općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan prisustvuje sjednicama predstavničkog tijela iako na njima nema pravo glasa.

Usto izvršni čelnik može sazvati sjednicu predstavničkog tijela ako na obrazloženi prijedlog trećine zastupnika to ne učini predsjednik predstavničkog tijela (o sjednicama i načinu rada predstavničkog tijela pogledati poglavlje 4. 4.2).

4.1.4 Izvršni čelnik može obustaviti primjenu općeg akta predstavničkog tijela

Ova iznimno važna ovlašt izvršnog čelnika sastoji se u tome da izvršni čelnik može u roku od 8 dana od dana njegova donošenje obustaviti primjenu svakog općeg akta predstavničkog tijela ako smatra da je njime povrijeđen zakon ili drugi propis.

U takvoj situaciji općinski načelnik, gradonačelnik ili župan ima pravo zatražiti od predstavničkog tijela da u roku od 8 dana od dana donošenja odluke o obustavi otkloni nedostatke koje je izvršni čelnik našao u aktu i zbog kojih je obustavio njegovu primjenu.

Ako predstavničko tijelo ne otkloni uočene nedostatke, općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan dužan je bez odgode o tome obavijestiti predstojnika ureda državne uprave u županiji i dostaviti mu svoju odluku o obustavi općeg akta. Predstojnik ureda državne uprave mora odlučiti o osnovanosti odluke izvršnog čelnika u daljnjem roku od 8 dana (daljnje postupanje u postupku nadzora pogledati u poglavlju 3.5).

4.1.5 Predstavničko tijelo i izvršni čelnik zajednički su odgovorni za donošenje proračuna

Izvršni čelnik jedini je ovlašten predlagatelj lokalnog proračuna, a predstavničko tijelo jedino je ovlašteno za njegovo donošenje. U slučaju da proračun ne bude donesen u određenom roku, Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, raspušta predstavničko tijelo i istovremeno razrješava općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana i zamjenika koji je izabran s njim.

4.2 DJELOKRUG PREDSTAVNIČKOG TIJELA

Predstavničko tijelo, kao zakonodavno tijelo na lokalnoj razini, ima niz nadležnosti:

- a **Regulatorne** – predstavničko tijelo donosi statut jedinice samouprave, donosi poslovnik o svome radu te donosi i druge opće akte kojima se odlučuje i kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga jedinice samouprave (npr. donosi prostorni plan lokalne jedinice).
- b **Financijske** – predstavničko tijelo zaduženo je za donošenje proračuna jedinice samouprave kao temeljnog akta kojim se raspolaže sredstvima jedinice samouprave. Osim toga predstavničko tijelo donosi i druge akte kojima se uređuje financijsko djelovanje jedinice samouprave (kao što je primjerice odluka o izvršenju proračuna). Predstavničko tijelo odlučuje i o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina jedinice čija pojedinačna vrijednost prelazi 0,5% iznosa njezinih prihoda ili 1.000.000 kuna. Predstavničko tijelo nadzire i ukupno materijalno i financijsko poslovanje jedinice samouprave.
- c **Organizacijske** – predstavničko tijelo svojim aktima uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela jedinica samouprave (npr. općinsko vijeće će odlučiti o osnivanju novog upravnog odjela). Osim toga predstavničko tijelo osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti (primjerice predstavničko tijelo će odlučiti o osnivanju nove knjižnice u lokalnoj jedinici).
- d **Personalne** – predstavničko tijelo bira i razrješuje članove svojih radnih tijela, ali bira, imenuje i razrješuje i druge osobe kada je to propisano posebnim zakonom, drugim propisom ili statutom.
- e **Kontrolne** – Zakon propisuje obvezu izvršnog čelnika da sukladno odredbama statuta jedinice dva puta godišnje podnosi polugodišnja izvješća o svome radu. Osim toga predstavničko tijelo može od izvršnog čelnika tražiti i izvještaje o pojedinim pitanjima iz njegovog djelokruga, postavljati mu pitanja i na taj način dodatno kontrolirati rad čelnika i funkcioniranje upravnih tijela jedinice samouprave.
- f **Ostale nadležnosti** – pored navedenih nadležnosti, zakon ili drugi propis mogu u djelokrug predstavničkog tijela staviti i niz drugih poslova.¹²

4.3 STATUT JEDINICE SAMOUPRAVE I POSTUPAK NJEGOVA DONOŠENJA

Statut predstavlja temeljni akt jedinice samouprave, odnosno on je najviši i najvažniji pravni akt jedinice te stoga s njim moraju biti usklađeni svi ostali opći akti koji se odnose na lokalni samoupravni djelokrug. Statut za jedinicu samouprave ima isti značaj kao ustav za razinu cijele države. Naravno, statut mora biti usklađen s osnovama pravnog uređenja države, što znači s Ustavom, zakonima i drugim propisima

Zbog njegove temeljne uloge čl. 8. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisuje okvir za sadržaj statuta, odnosno propisuje da se statutom podrobnije uređuje:

- ▶ samoupravni djelokrug općine, grada odnosno županije;
- ▶ obilježja jedinice samouprave;
- ▶ javna priznanja koja jedinica samouprave dodjeljuje;
- ▶ ustrojstvo, ovlasti i način rada tijela jedinice samouprave;
- ▶ način obavljanja poslova;
- ▶ oblici konzultiranja građana;
- ▶ provođenje referenduma u pitanjima iz lokalnog djelokruga;
- ▶ mjesna samouprava;
- ▶ ustrojstvo i rad javnih službi;
- ▶ oblici suradnje jedinica i
- ▶ druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obveza.

Za razliku od drugih općih akata, za donošenje i izmjenu statuta određuju se posebna pravila koja se odnose na inicijativu za donošenje ili njegovu promjenu, postupak predlaganja, postupak rasprave, postupak odlučivanja i donošenja. Izmjene statuta također su podvrgnute strožim pravilima, a sam postupak izmjena statuta uređuje se u statutu i poslovniku predstavničkog tijela.

Daljnja važnost statuta vidi se u većini glasova koja je potrebna za njegovo donošenje. Dok predstavničko tijelo većinu općih akata donosi većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina članova (obična većina), statut se donosi kvalificiranom većinom odnosno većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Činjenicu da jedinica samouprave ne može funkcionirati bez svog temeljnog akta potvrđuje i Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi koji propisuje da će Vlada Republike Hrvatske raspustiti lokalno predstavničko

tijelo novoustrojene jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave ako ono ne donese statut u roku od 60 dana od dana konstituiranja.

Osim toga, iako konačnu odluku o zakonitosti općih akata jedinica samouprave donosi Visoki upravni sud, zbog velike važnosti koju statut ima u ostvarivanju prava građana na lokalnu samoupravu, ustavnost i zakonitost statuta kontrolira Ustavni sud Republike Hrvatske.

4.4 POSLOVNIK PREDSTAVNIČKOG TIJELA I NAČIN RADA PREDSTAVNIČKOG TIJELA

4.4.1 Poslovnik predstavničkog tijela

Poslovnik predstavničkog tijela jedan je od najvažnijih akata potrebnih za rad svakog člana predstavničkog tijela. U njemu se uređuju osnove i način rada predstavničkog tijela.

Poštivanje postupka donošenja akata, odnosno postupanje u skladu s odredbama poslovnika o radu predstavničkog tijela jedan je od osnovnih preduvjeta ostvarivanja demokracije na lokalnoj razini. Osim toga pogreške u postupku rada predstavničkog tijela često dovode do nemogućnosti donošenja određenih akata, iako je njihovo donošenje opravdano i potrebno. Također, postojanje nepravilnosti u radu predstavničkog tijela može dovesti i do sankcija, na primjer proglašavanja sjednice predstavničkog tijela nezakonitom.

Što se tiče samog donošenja poslovnika, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisuje da se poslovnik, baš kao i statut, mora donijeti kvalificiranom većinom glasova odnosno većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Poslovnikom se najčešće uređuje:

- ▶ konstituiranje predstavničkog tijela, početak obavljanja dužnosti člana i prestanak mandata,
- ▶ prava i dužnosti članova,
- ▶ djelokrug predstavničkog tijela,
- ▶ način izbora predsjednika i potpredsjednika predstavničkog tijela i njihove dužnosti,

- ▶ formiranje i djelokrug radnih tijela,
- ▶ odnos predstavničkog tijela i poglavarstva,
- ▶ postupak za predlaganje i donošenje akata te potrebna većina za njihovo donošenje,
- ▶ vijećnička pitanja,
- ▶ interpelacije,
- ▶ održavanje reda na sjednici,
- ▶ zapisnik sa sjednice vijeća i
- ▶ javnost rada.

4.4.2 Način rada predstavničkog tijela

Predstavničko tijelo svoj rad obavlja na sjednicama predstavničkog tijela. Iako se način rada većim dijelom propisuje u poslovniku, ipak i Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi sadrži neka pravila od kojih se ne smije odstupiti.

A) Konstituiranje predstavničkog tijela

Zakon propisuje da predstavničko tijelo može započeti s radom nakon njegova konstituiranja. Predstavničko tijelo smatra se konstituiranim izborom predsjednika na prvoj sjednici na kojoj je nazočna većina članova predstavničkog tijela.

Prva, konstituirajuća sjednica predstavničkog tijela mora se sazvati u roku od 30 dana od dana objave konačnih rezultata izbora.

Konstituirajućom sjednicom, do izbora predsjednika, predsjeda prvi izabrani kandidat s one liste koja je na izborima dobila najveći broj glasova. Ako dvije ili više lista imaju isti broj glasova, sjednici predsjeda prvi kandidat s one od tih lista koja je imala manji redni broj na glasačkom listiću.

Detaljnije odredbe o konstituiranju predstavničkog tijela sadrži čl. 87. Zakona o lokalnim izborima, no treba naglasiti da nemogućnost predstavničkog tijela da se konstituiraju dovodi do raspisivanja novih izbora.

B) Sjednice predstavničkog tijela

Sjednice predstavničkog tijela saziva predsjednik predstavničkog tijela. Predsjednik sjednice saziva po potrebi, ali se moraju održati barem jednom u tri mjeseca.

4.5 ULOGA PREDSTAVNIČKOG TIJELA U POSTUPKU DONOŠENJA PRORAČUNA

Proračun je temeljni financijski akt jedinice samouprave kojim lokalno predstavničko tijelo izražava svoju politiku odnosno određuje za koje će se svrhe financijska sredstva jedinice samouprave koristiti. Važnost proračuna naglašava činjenica da se on može donijeti jedino većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

A) Donošenje proračuna

Upravno tijelo za financije jedinice samouprave izrađuje nacrt proračuna za proračunsku godinu te ga dostavlja općinskom načelniku, gradonačelniku odnosno županu do 15. listopada tekuće godine.

Općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan jedini je ovlašteni predlagatelj proračuna te on upućuju prijedlog proračuna predstavničkom tijelu na donošenje do 15. studenoga tekuće godine.

Proračun za iduću godinu predstavničko tijelo mora donijeti do kraja tekuće godine, i to u roku koji omogućuje primjenu proračuna s 1. siječnja godine za koju se donosi proračun.

Sve izmjene i dopune proračuna provode se prema postupku za donošenje proračuna.

B) Obveza dostavljanja proračuna Ministarstvu financija

Nakon donošenja proračuna izvršni čelnik ima obvezu dostavljanja proračunskih dokumenata Ministarstvu financija. Tako je u roku od 15 dana od dana njihova stupanja na snagu dužan dostaviti:

- ▶ proračun,
- ▶ projekcije proračuna za sljedeće dvije godine,
- ▶ odluku o izvršavanju proračuna i
- ▶ izmjene i dopune proračuna.

C) Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna

Upravno tijelo za financije jedinice samouprave dužno je svake godine pripremiti godišnji izvještaj o izvršenju proračuna i dostaviti ga izvršnom čelniku do 1. svibnja za prethodnu godinu koji ga zatim podnosi

predstavničkom tijelu na usvajanje do 1. lipnja. Usvojeni godišnji izvještaj izvršni čelnik dužan je dostaviti Ministarstvu financija i Državnom uredu za reviziju u roku od 15 dana od dana usvajanja. U situaciji u kojoj predstavničko tijelo ne usvoji godišnji izvještaj o izvršenju proračuna, izvršni čelnik dužan ga je dostaviti Ministarstvu financija i Državnom uredu za reviziju u roku od 60 dana od dana podnošenja predstavničkom tijelu.

D) Odluka o privremenom financiranju

Ako predstavničko tijelo ne donese proračun prije početka godine za koju se proračun donosi, predstavničko tijelo će donijeti odluku o privremenom financiranju. Za razliku od proračuna, kod donošenja odluke o privremenom financiranju izvršni čelnik nije jedini ovlašteni predlagatelj.

Privremeno financiranje obavlja se najduže za prva tri mjeseca proračunske godine te se obavlja razmjerno rashodima izvršenim u istom razdoblju prethodne godine, a najviše do $\frac{1}{4}$ ukupno izvršenih rashoda. Odluka o privremenom financiranju mora se dostaviti Ministarstvu financija u roku od 15 dana od dana njezina donošenja.

E) Istovremeno raspuštanje predstavničkog tijela i razrješenje općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana i njihovog zamjenika zbog nedonošenja proračuna

Važnost proračuna za funkcioniranje jedinice samouprave potvrđuje i odredba Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi koja propisuje solidarnu odgovornost predstavničkog tijela i općinskog načelnika, gradonačelnika i župana za nedonošenje proračuna. Naime ako proračun odnosno odluka o privremenom financiranju nije donesen u propisanom roku, Vlada Republike Hrvatske raspušta predstavničko tijelo i istovremeno razrješava općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana i zamjenika koji je izabran s njim.

4.6 DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA JEDINICA SAMOUPRAVE

Prostorno i urbanističko planiranje predstavlja jednu od najvažnijih i najosjetljivijih nadležnosti jedinica samouprave. Budući da se članovi predstavničkog tijela jedinica samouprave u svom radu često susreću s pitanjima vezanim uz prostorno i urbanističko planiranje, potrebno je objasniti osnovne pojmove iz Zakona o prostornom uređenju i gradnji.

Subjekti prostornog uređenja su država, županije, Grad Zagreb, veliki gradovi, gradovi i općine.

Dokumentima prostornog uređenja određuje se svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora te mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu prostora države, županija, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina.

Podjela dokumenata prostornog uređenja prema subjektima, namjeni i razini donošenja

A) Na državnoj razini

Na državnoj razini donose se strateški dokumenti prostornog uređenja i to:

1. **Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske** – predstavlja temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru. Strategiju donosi nadležno ministarstvo, a njome se određuju dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru.
2. **Program prostornog uređenja Republike Hrvatske** – utvrđuje mjere i aktivnosti za provođenje Strategije i određuje u skladu sa Strategijom temeljna pravila, kriterije i uvjete prostornog uređenja na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini za razdoblje od osam godina.
3. **Prostorni plan područja posebnih obilježja** – uvažavanjem prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti te uvjeta zaštite okoliša i prirode, razrađuje ciljeve prostornog uređenja na području posebnih obilježja i određuje organizaciju, zaštitu, namjenu i uvjete korištenja prostora.

B) Na područnoj (regionalnoj) razini

Kao na državnoj razini i na područnoj (regionalnoj) razini donose se strateški dokumenti prostornog uređenja:

1. **Prostorni plan županije** – razrađuje ciljeve prostornog uređenja i određuje racionalno korištenje prostora, prostorni razvoj i zaštitu prostora, uvažavajući u najvećoj mogućoj mjeri prostorni razvoj susjednih županija.
2. **Prostorni plan Grada Zagreba** – ima istu zadaću kao i prostorni plan županije, no usto sadrži i razgraničenje prostora na uže cjeline prema namjeni i drugim obilježjima.
3. **Prostorni plan područja posebnih obilježja** – kada se donosi, ovaj plan čini sastavni dio Prostornog plana županije ili Grada Zagreba. Njegovo donošenje mora biti određeno u Prostornom planu županije ili Prostornom planu Grada Zagreba, a odnosi se na područja prirodnih vrijednosti županijske odnosno gradske razine određene prema posebnom zakonu.

C) Na lokalnoj razini

Na lokalnoj razini donose se strateški i provedbeni dokumenti prostornog uređenja.

A) Strateški dokumenti:

1. **Prostorni plan uređenja velikog grada, grada ili općine** – određuje usmjerenja za razvoj djelatnosti i namjenu površina te uvjete za održivi i uravnoteženi razvitak na području velikoga grada, grada ili općine.

B) Provedbeni dokumenti:

1. **Urbanistički plan uređenja** – detaljnije određuje prostorni razvoj naselja ili dijela naselja s osnovom prostornih i funkcionalnih rješenja, uvjeta i oblikovanja pojedinih prostornih cjelina naselja.
2. **Detaljni plan uređenja** – detaljno razrađuje uvjete za gradnju i uređenje pojedinih zahvata u prostoru, osobito u odnosu na njihov namjenu, položaj, veličinu, opće smjernice oblikovanja i način priključivanja na komunalnu infrastrukturu te određuje mjere za zaštitu okoliša, prirodnih, krajobraznih, kulturno-povijesnih i drugih vrijednosti propisanih zakonom.

Osnovno pravilo odnosa među dokumentima prostornog uređenja jest da niži dokumenti moraju biti usklađeni s višima. To konkretno znači da prostorni planovi lokalne razine moraju biti usklađeni sa dokumentima prostornog uređenja države, odnosno sa prostornim planom županije. U slučaju da nisu usklađeni s njima, primjenjuje se direktno dokument prostornog uređenja države odnosno prostorni plan županije.

Svi dokumenti prostornog uređenja donose se u vrlo složenom i precizno opisanom postupku koji uključuje nekoliko faza (članci 78. – 102. Zakona o prostornom uređenju i gradnji).

Donošenje dokumenata prostornog uređenja jedna je od najosjetljivijih zadaća članova predstavničkih tijela. Prilikom njihovog donošenja vijećnici moraju voditi brigu i o socijalnim, kulturnim i ostalim interesima stanovnika područja za koje se donosi provedbeni dokument.

4.7 DRUGI AKTI KOJE DONOSI PREDSTAVNIČKO TIJELO

4.7.1 Opći akti

Predstavničko tijelo jedinice samouprave u svom samoupravnom djelokrugu donosi opće akte u skladu sa svojim statutom i poslovníkom. Općím aktima uređuju se pitanja iz nadležnosti predstavničkog tijela za unaprijed neodređeni broj situacija te oni sadržavaju opće norme. Opći akti jedinica samouprave imaju snagu podzakonskih propisa.

Opći akti mogu se donositi u obliku odluka, pravilnika, naredbi, poslovníka, ali u praksi su mogući i drugi nazivi.

Nakon donošenja svakog općeg akta predsjednik predstavničkog tijela dužan je u roku od 15 dana od dana njegova donošenja taj akt zajedno sa izvatkom iz zapisnika koji se odnosi na postupak njegova donošenja dostaviti predstojniku ureda državne uprave u županiji. Također, iste akte dužan je bez odgode dostaviti i izvršnom čelniku. Dostava akata omogućuje provođenje nadzora nad njihovom zakonitošću.

Svi opći akti jedinica samouprave prije stupanja na snagu moraju se objaviti u službenom glasilu jedinice, a ako se radi o općini ili gradu koji nema svoje službeno glasilo, opći akt te općine ili grada objavit će se u službenom glasilu županije.

Opći akt stupa na snagu najranije osmi dan od dana njegove objave. Iznimno, općím se aktom može zbog osobito opravdanih razloga odrediti da stupa na snagu danom objave, međutim opći akti nikada ne mogu imati povratno djelovanje.

Provedbu općih akata predstavničkog tijela osiguravaju izvršni čelnici na način i postupkom propisanom statutom. Oni istovremeno obavljaju i nadzor nad zakonitošću rada upravnih tijela koja obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga lokalne jedinice.

Upravna tijela osnovana za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga neposredno izvršavaju i nadziru provedbu općih akata svojih predstavničkih tijela.

4.7.2 Pojedinačni akti

A) Pojedinačni upravni akti

Pojedinačnim aktima koje donosi predstavničko tijelo uređuju se pojedinačna pitanja, odnosno pitanja koja se odnose na jednu ili više točno određenih osoba (to mogu biti imenovanja, razrješenja i sl.).

Pojedinačni akti predstavničkog tijela najčešće se donose u obliku rješenja, odluka ili zaključaka.

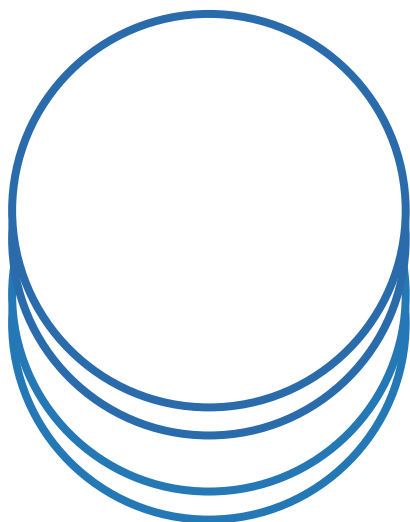
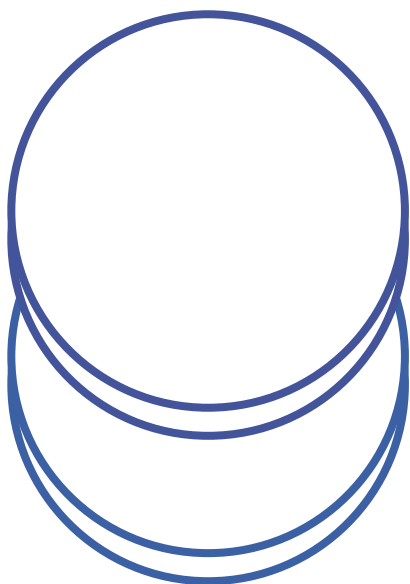
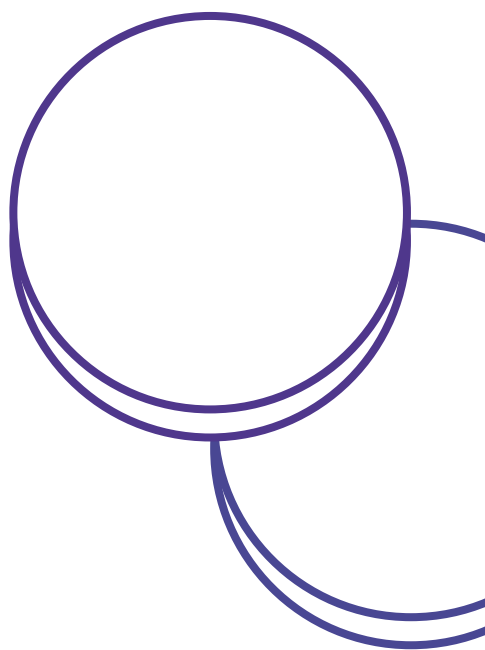
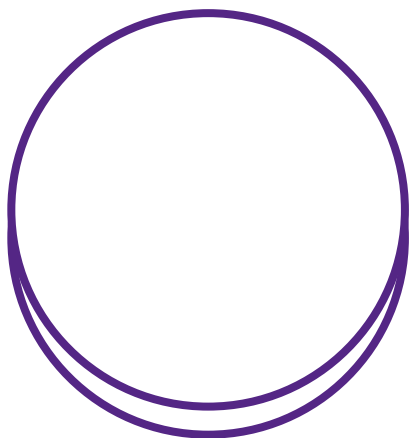
Od pojedinačnih akata koje donosi predstavničko tijelo potrebno je razlikovati pojedinačne akte koje donose upravna tijela jedinica samouprave u izvršavanju općih akata predstavničkog tijela. Takvim pojedinačnim aktima upravna tijela rješavaju o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba. Takvi akti donose se najčešće u obliku rješenja ili odluka, a na njihovo donošenje primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku. Protiv takvih akata stranka uvijek ima pravo žalbe nadležnom tijelu (nadležnom upravnom tijelu županije ako je pojedinačni akt donijelo upravno tijelo općine ili grada, odnosno nadležnom ministarstvu ako je pojedinačni akt donijelo upravno tijelo velikog grada ili županije).

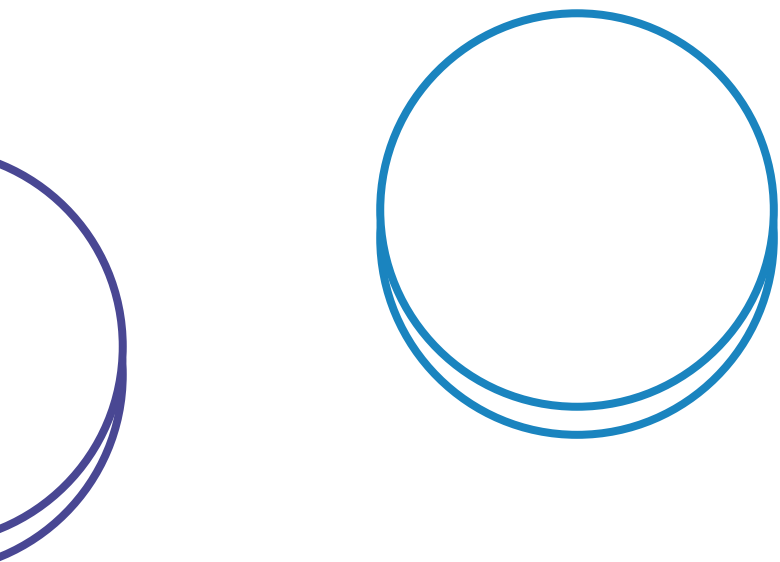
S druge strane kada pojedinačne upravne akte kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba donosi predstavničko tijelo ili izvršni čelnik, stranka nikako ne može izjaviti žalbu, već može samo pokrenuti upravni spor.

B) Pojedinačni neupravni akti

Osim pojedinačnih upravnih akata, predstavničko tijelo može donositi i pojedinačne neupravne akte.

Protiv takvih akata ne može se izjavljivati žalba ili pokretati upravni spor, već njihovu zakonitost kontroliraju nadležna središnja tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu. Nadležna tijela mogu neupravni akt oglasiti ništavim ako utvrde da je akt donijelo neovlašteno tijelo, ako je u postupku donošenja akta povrijeđen zakon, statut ili drugi opći akt jedinice, ako se akt odnosi na pitanje koje nije u djelokrugu jedinice samouprave te ako je nepravilno primijenjen zakon ili drugi propis odnosno opći akt. Upravni akt može se oglasiti ništavim u roku od godine dana od dana njegova donošenja, a protiv rješenja kojim se pojedinačni neupravni akt proglašava ništavim može se pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

5 **FINANCIRANJE JEDINICA SAMOUPRAVE**

5.1 OBVEZA DONOŠENJA GODIŠNJEG PRORAČUNA

Financiranje jedinica samouprave uređeno je brojnim propisima. Tri su najvažnija zakona:

- ▶ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi,
- ▶ Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i
- ▶ Zakon o proračunu.

Prema Zakonu o proračunu svaka je jedinica samouprave dužna za svaku kalendarsku godinu donijeti godišnji plan prihoda i rashoda koji se naziva proračun. U proračunu se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci za jednu godinu. Sredstva proračuna koriste se za financiranje poslova, funkcija i programa tijela lokalnih jedinica i korisnika lokalnih proračuna u visini koja je neophodna za njihovo obavljanje i izvršavanje.

Proračun mora biti uravnotežen što znači da ukupni prihodi i primici moraju pokriti ukupne rashode i izdatke. **Prihodi** su iznosi svih potraživanja proračuna (naplaćeni i oni koji su trebali biti naplaćeni), a **primici** su iznosi prihoda koji su stvarno naplaćeni. **Rashodi** su iznosi ukupnih proračunskih obveza (plaćenih i neplaćenih), a **izdaci** su iznosi plaćenih obveza. Za financiranje određenih rashoda i izdataka koriste se određeni namjenski prihodi i primici propisani zakonom. U proračunu se prihodi, primici, rashodi i izdaci iskazuju prema proračunskim klasifikacijama.

Ako se u toku proračunske godine zbog nepredviđenih okolnosti povećaju rashodi i izdaci, odnosno umanje prihodi i primici, proračun se mora uravnotežiti pronalaženjem novih prihoda i primitaka, odnosno smanjenjem predviđenih rashoda i izdataka. U tom se slučaju provode izmjene i dopune proračuna za određenu proračunsku godinu (tzv. rebalans proračuna).

Proračun donosi predstavničko tijelo jedinice samouprave za svaku proračunsku godinu, prije početka godine na koju se odnosi, a uz proračun donosi i odluku o izvršavanju proračuna. Proračunska godina obuhvaća razdoblje od dvanaest mjeseci, počinje 1. siječnja i završava 31. prosinca kalendarske godine. Proračun jedinice samouprave sastoji se od tri dijela:

- ▶ **opći dio**, kojeg čine Račun prihoda i rashoda i Račun financiranja,
- ▶ **posebni dio**, koji se sastoji se od plana rashoda i izdataka proračunskih korisnika iskazanih po vrstama, raspoređenih u programe koji se sastoje od aktivnosti i projekata i
- ▶ **plan razvojnih programa** koji čine planovi proračunskih korisnika

jedinice samouprave utvrđeni dokumentima o srednjoročnim odnosno dugoročnim planovima razvitka, posebnim zakonima, drugim propisima ili općim aktima.

Ako se iz nekog razloga godišnji proračun ne donese prije početka godine na koju se odnosi, provodi se privremeno financiranje, ali najduže za razdoblje od 3 mjeseca. Odluku o privremenom financiranju također donosi predstavničko tijelo. U razdoblju privremenog financiranja financiraju se isti programi kao u prethodnom tromjesečju, a korisnici ne smiju povećavati broj zaposlenih u odnosu na stanje 31. prosinca prethodne godine i ne smiju preuzimati nove obveze.

Za zakonito i pravilno planiranje i izvršavanje proračuna odnosno odluke o privremenom financiranju odgovorna je odgovorna osoba jedinice samouprave.

5.2 IZVORI PRIHODA JL(R)S

Prema kriteriju izvora, prihodi JL(R)S grupiraju se u tri cjeline:

1. prihodi iz vlastitih izvora,
2. prihodi od zajedničkih poreza i
3. prihodi od dotacija iz državnog i iz županijskih proračuna.

5.2.1 Prihodi iz vlastitih izvora

Vlastiti prihodi županija i grada Zagreba su:

- ▶ županijski porezi,
- ▶ prihodi od vlastite imovine,
- ▶ novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje u skladu sa zakonom propiše županija i
- ▶ drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom.

Vlastiti prihodi općina i gradova su:

- ▶ općinski odnosno gradski porezi,
- ▶ komunalne naknade, doprinosi i druge naknade po posebnim propisima,
- ▶ prihodi od stvari u vlasništvu općina ili gradova i imovinskih prava, kao što je prihod od zakupnine poslovnog prostora,
- ▶ prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u vlasništvu općina i gradova, odnosno u kojima JL(R)S ima udjele ili dionice,
- ▶ prihodi od naknada za koncesiju,
- ▶ upravne pristojbe,
- ▶ boravišne pristojbe,
- ▶ naknada za uporabu javnih općinskih ili gradskih površina,
- ▶ novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje u skladu sa zakonom propiše općina ili grad.

U strukturi vlastitih prihoda JL(R)S najvažniji su prihodi od lokalnih poreza te prihod od komunalne naknade i komunalnog doprinosa. Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave određeno je koje vrste lokalnih poreza mogu propisati županije, a koje vrste poreza mogu na svom području uvesti općine i gradovi. Za neke porezne oblike određen je najviši iznos porezne obveze, a za neke vrste poreza propisan je raspon u okviru kojeg lokalna jedinica donosi odluku o visini poreznog opterećenja. JL(R)S samostalno donosi odluku o uvođenju određenog poreznog oblika i odluku o visini tog poreza, uvažavajući zakonska ograničenja, ako su propisana.

5.2.2 Županijski porezi

Županije i grad Zagreb mogu uvesti sljedeće poreze:

- porez na nasljedstva i darove,
- porez na cestovna motorna vozila,
- porez na plovila, i
- porez na automate za zabavne igre.

5.2.2.1 Porez na nasljedstva i darove

Porez na nasljedstva i darove plaća se na nekretnine, gotov novac, novčane tražbine, vrijednosne papire i na pokretnine, ako im je pojedinačna vrijednost na dan utvrđivanja porezne obveze veća od 50.000,00 kuna. Porez se plaća jednokratno, po stopi od 5% na tržišnu vrijednost naslijeđene ili darovane imovine. Ako se nasljeđuju ili daruju nekretnine, porez na nasljedstva i darove plaća se samo ako se stjecanje nekretnine ne oporezuje porezom na dodanu vrijednost.

Obveznici poreza na nasljedstva i darove su fizičke i pravne osobe koje na teritoriju Republike Hrvatske naslijede ili prime na dar imovinu za koju je propisana obveza plaćanja poreza na nasljedstva i darove. Taj je porez prihod županije odnosno grada Zagreba na čijem području je prebivalište odnosno sjedište fizičke ili pravne osobe koja je naslijedila ili primila na dar imovinu koja podliježe oporezivanju. Iznimno, porez se ne plaća u slučaju nasljeđivanja odnosno darovanja između bračnih drugova, krvnih srodnika u pravoj liniji, te u slučaju kad je stjecatelj imovine Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove, zaklade i fondacije, vjerske zajednice i humanitarne organizacije. Županija nema ovlaštenja proširiti, ali ni suziti krug propisanih poreznih oslobođenja.

5.2.2.2 Porez na cestovna motorna vozila

Porez na cestovna motorna vozila plaćaju vlasnici registriranih osobnih automobila i motocikala. Riječ je o godišnjem porezu koji se utvrđuje i plaća za svaku kalendarsku godinu. Ako vozilo tijekom kalendarske godine promijeni vlasnika, novi vlasnik ne plaća porez ako je za odnosnu kalendarsku godinu porezna obveza već utvrđena prethodnom vlasniku. Ako se tijekom godine nabavi novo vozilo, porezna obveza umanjuje se za dio godine prije nabave vozila.

Porez na cestovna motorna vozila prihod je županije na čijem se području nalazi sjedište ili prebivalište vlasnika vozila, a porezna obveza utvrđuje se

rješenjem. Visina godišnjeg poreza ovisi o snazi motora i o starosti automobila odnosno motocikla. Za automobile je propisana skala iznosa poreza u rasponu od najmanje 200,00 kn do najviše 1.500,00 kn godišnje, s tim da se na automobile starije od 10 godina ne plaća porez. Za motocikle je također propisana skala poreza u rasponu od 50,00 do 1.200,00 kn godišnje, a obveza se odnosi i na motocikle starije od 10 godina ako im je snaga motora preko 20 kW. Samo se na motocikle snage do 20 kW starije od 10 godina ne plaća godišnji porez na cestovna motorna vozila.

Zakonom su propisana i druga oslobođenja od obveze plaćanja poreza na cestovna motorna vozila, a ona se odnose na Hrvatsku vojsku, policiju, vatrogasne jedinice, vozila zdravstvenih ustanova, vozila za prijevoz umrlih, taxi-službu i dr.

5.2.2.3 Porez na plovila

Porez na plovila plaćaju vlasnici plovila u godišnjem iznosu prema skali u kojoj su plovni objekti razvrstani prema dužini, vrsti pogona i snazi motora, te ovisno o tome imaju li ili nemaju kabinu. Za svrhe određivanja visine godišnjeg poreza plovila su razvrstana u tri skupine: plovila bez kabine, plovila s kabinom na motorni pogon i plovila s kabinom i pogonom na jedra. Ploviлом se u smislu utvrđivanja porezne obveze smatra svaki brod, jahta, brodica ili čamac koji služe razonodi, sportu ili rekreaciji, a iznos godišnjeg poreza određen je u rasponu od 100,00 kn do 5.000,00 kn. Porez se ne plaća samo na plovilo dužine do 7 metara i snage motora do 10 kW.

Porez na plovila također se utvrđuje rješenjem koje se donosi za svaku kalendarsku godinu, a prihod je županije na kojoj je plovilo registrirano, neovisno o sjedištu ili prebivalištu njegova vlasnika. Domicilno stanovništvo na otocima oslobođeno je plaćanja poreza na plovila ako se radi o plovilu koje služi nužnoj organizaciji života na otocima ili o plovilu kojim se obavlja registrirana djelatnost.

5.2.2.4 Porez na automate za zabavne igre

Porez na automate za zabavne igre mjesečni je porez kojeg plaćaju pravne i fizičke sobe koje stavljaju u uporabu automate za zabavne igre u zabavnim klubovima, ugostiteljskim i drugim objektima odnosno javnim prostorima. Visina poreza određena je u iznosu od 100,00 kn mjesečno, a prihod je županije na čijem području su automati za zabavne igre stavljeni u uporabu.

5.2.3 Općinski/gradski porezi

Općine ili gradovi mogu uvesti sljedeće poreze:

- prirez porezu na dohodak,
- porez na potrošnju,
- porez na kuće za odmor,
- porez na tvrtku ili naziv, i
- porez na korištenje javnih površina.

5.2.3.1 Prirez porezu na dohodak

Prirez porezu na dohodak porezni je oblik kojim se mogu oporezivati fizičke osobe koje stječu dohodak. Općina ili grad može obveznicima poreza na dohodak sa svog područja uvesti obvezu plaćanja prireza, ali najviše do visine propisane Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Najviša stopa prireza može iznositi:

- za općine – najviše 10%;
- za gradove, ovisno o broju stanovnika, i to:
 - grad ispod 30.000 stanovnika – najviše 12%;
 - grad iznad 30.000 stanovnika – najviše 15%;
- za grad Zagreb – najviše 30%.

Osnovica, dospjeće obveze i plaćanje predjuma prireza porezu na dohodak uređeno je Zakonom o porezu na dohodak. Općina ili grad može odlučivati o uvođenju obveze plaćanja prireza i o stopi prireza vodeći računa o najvišoj propisanoj stopi, ali nema mogućnosti propisivati porezne obveznike, poreznu osnovicu ni porezna oslobođenja drugačije od Zakona o porezu na dohodak.

5.2.3.2 Porez na potrošnju

Porez na potrošnju poseban je oblik poreza na promet koji se plaća na potrošnju alkoholnih pića (prirodna i specijalna vina, vinjak, rakija i ostala žestoka pića), piva i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim objektima. Obveznici poreza na potrošnju su pravne i fizičke osobe koje pružaju ugostiteljske usluge. Stopu poreza na potrošnju propisuje grad ili općina na području na kojem se pružaju ugostiteljske usluge, ali najviše do 3% na osnovicu prodajne cijene u koju nije uključen porez na dodanu vrijednost.

5.2.3.3 Porez na kuće za odmor

Porez na kuće za odmor je prihod općine ili grada na čijem se području nalazi kuća za odmor. Porezni obveznici su vlasnici kuća za odmor, pri čemu se kućom za odmor smatra svaka zgrada, dio zgrade ili stan koji se koristi povremeno ili sezonski. Općina ili grad svojom odlukom uređuje visinu poreza, u rasponu od 5 do 15 kuna po kvadratnom metru površine objekta koji služi za odmor. Pri određivanju visine poreznog opterećenja općina ili grad moraju uzeti u obzir lokaciju mjesta, starost objekta, stanje infrastrukture i druge okolnosti koji utječu na kvalitetu korištenja nekretnine.

5.2.3.4 Porez na tvrtku ili naziv

Obveznici poreza na tvrtku ili naziv su pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit ili poreza na dohodak, registrirani za obavljanje djelatnosti. Pravne i fizičke osobe koje u svom sastavu imaju poslovne jedinice, pogone, radionice ili prodajna mjesta, obveznici su poreza na tvrtku za svaku poslovnu jedinicu, a porez je prihod one lokalne jedinice na čijem se području nalazi poslovna jedinica. Porez na tvrtku ili naziv plaća se u godišnjem iznosu koji propisuje općina ili grad, a ne može iznositi više od 2.000,00 kn godišnje po svakoj tvrtki ili nazivu.

5.2.3.5 Porez na korištenje javnih površina

Općina ili grad može svojom odlukom propisati koji se prostori na njezinom području smatraju javnom površinom i uvesti obvezu plaćanja poreza na korištenje takvih površina. U odluci o uvođenju poreza na korištenje javnih površina uređuje se tko su obveznici plaćanja, visina porezne obveze, način i rokovi plaćanja poreza.

5.2.4 Komunalna naknada i doprinosi

Komunalna naknada i komunalni doprinosi prihodi su proračuna jedinica lokalne samouprave uređeni Zakonom o komunalnom gospodarstvu. Riječ je o namjenskim prihodima lokalnih jedinica koji se isključivo koriste za financiranje komunalnih djelatnosti.

Komunalnu naknadu plaćaju vlasnici odnosno korisnici stambenog i poslovnog prostora, garažnog prostora, građevinskog zemljišta koje služi obavljanju poslovnih aktivnosti i neizgrađenog građevinskog zemljišta. Iz komunalne naknade financira se odvodnja atmosferskih voda, održavanje čistoće u dijelu koji se odnosi na čišćenje javnih površina, održavanje javnih površina, održavanje nerazvrstanih cesta, održavanje groblja i krematorija, te javna rasvjeta. Odluku o visini komunalne naknade donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, a visina se određuje prema sljedeća dva kriterija:

- ▶ prema korisnoj površini i lokaciji nekretnine za koju se utvrđuje obveza, što se određuje koeficijentom zone ovisno o pogodnosti položaja i komunalnoj opremljenosti određenog područja, i
- ▶ prema vrsti nekretnine, što se određuje koeficijentom namjene koji je različit za različite vrste nekretnina, u rasponu od 0,5 do 5.

Komunalni doprinos namijenjen je građenju i korištenju objekata i uređaja komunalne infrastrukture. Komunalni doprinos plaća vlasnik građevne čestice na kojoj se gradi građevina, odnosno investitor građevine. Pri odlučivanju o visini komunalnog doprinosa lokalna jedinica mora voditi računa o pogodnosti položaja određenog područja ili zone unutar općine odnosno grada i o stupnju opremljenosti tog područja komunalnom infrastrukturom. Doprinos se plaća prema metru kubičnom građevine koja se gradi, a kad se uklanja stara građevina radi gradnje nove i u slučaju dogradnje postojeće građevine, komunalni doprinos se obračunava na razliku u obujmu u odnosu na prijašnju građevinu.

Komunalna naknada i komunalni doprinos nisu jedini izvori financiranja komunalnog gospodarstva. Sredstva za obavljanje komunalnih djelatnosti osiguravaju se iz cijene komunalnih usluga, iz drugih prihoda lokalnih jedinica i iz drugih posebnih izvora.

5.2.5 Zajednički prihodi JL(R)S koji se dijele s državom

Zajednički prihodi države i lokalne samouprave su porezni prihodi i prihodi po posebnim propisima. Zajednički prihodi dijele se između države, općine i grada prema određenom kriteriju. Od poreznih prihoda zajednički su:

- ▶ porez na dohodak, koji se dijeli između države, općine, grada i županije, i
- ▶ porez na promet nekretnina, koji se dijeli između države, općine i grada.

Način podjele prihoda od poreza na dohodak po razinama je sljedeći:

POREZ NA DOHODAK	Udio općine odnosno grada	Udio županije	Udio za decentralizirane funkcije	Udio pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije
RASPODJELA PRIHODA OD POREZA NA DOHODAK	56,5% + postotak povećanja za decentralizirane funkcije	16% + postotak povećanja za decentralizirane funkcije	12%	15,5%
	Grad Zagreb: 72,5% + postotak povećanja za decentralizirane funkcije	-	-	15,5%

Raspodjela prihoda od poreza na dohodak dodatno ovisi o tome jesu li na lokalnu jedinicu prenijete obveze financiranja decentraliziranih funkcija u osnovnom obrazovanju, srednjem obrazovanju, socijalnoj skrbi, zdravstvu i vatrogasnoj djelatnosti. Gradovi, županije i grad Zagreb koji prema posebnom zakonu financiraju decentralizirane funkcije u nabrojanim djelatnostima imaju pravo na dodani udio u porezu na dohodak za svaku od djelatnosti koju financiraju i to u sljedećem iznosu:

Djelatnost koju po posebnom zakonu financira općina, grad, županija i grad Zagreb	Dodatni udio u porezu na dohodak općine, grada, županije i grada Zagreba koji je preuzeo financiranje određenih rashoda u pojedinoj djelatnosti
Osnovno školstvo	3,1%
Srednje školstvo	2,2%
Socijalna skrb	
▶ centri za socijalnu skrb	0,5%
▶ domovi za starije i nemoćne osobe	1,7%
Zdravstvo	3,2%
Vatrogastvo [javne vatrogasne postrojbe]	1,3%

Gradovi, općine i županije koji financiraju određene decentralizirane funkcije imaju veći udio u prihodu od poreza na dohodak. Naprimjer za grad Zagreb koji je preuzeo financiranje svih decentraliziranih funkcija, udio u raspodjeli poreza na dohodak povećan je i iznosi ukupno 84,5% (72,5% + 12%). Sredstva namijenjena za decentralizirane funkcije namjenski su prihod i isključivo se koriste za podmirenje minimalnih standarda u određenoj djelatnosti. Dio zajedničkih prihoda od poreza na dohodak u visini od 21% namjenski je prihod Državnog proračuna, a koristi se za pomoći izravnjanja lokalnih jedinica čiji prihod nije dostatan za osiguravanje minimalnog standarda decentraliziranih djelatnosti.

Općine i gradovi koji po posebnim zakonima imaju status područja posebne državne skrbi i status brdsko-planinskih područja imaju pravo na veći udio prihoda od poreza na dohodak i to na sljedeći način:

RASPODJELA PRIHODA OD POREZA NA DOHODAK OSTVARENOG NA NJIHOVU PODRUČJU	Udio općine odnosno grada	Udio županije	Udio za decentralizirane funkcije	Udio pozicije za pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije (na razini države)
Područja posebne državne skrbi i brdsko planinska područja	90%, iz kojih financira decentralizirane funkcije	10% + postotak povećanja za decentralizirane funkcije	-	0%
Gradovi koji nisu područja PDS-a, ali obuhvaćaju naselja koja pripadaju prvoj i drugoj skupini područja PDS-a	56,5% + postotak povećanja za decentralizirane funkcije	16% + postotak povećanja za decentralizirane funkcije		15,5%

Općine i gradovi na otocima koji zaključe međusobni sporazum o zajedničkom financiranju kapitalnih projekata od interesa za razvoj otoka također imaju pravo na povoljniji udio u raspodjeli prihoda od poreza na dohodak. Oni ne sudjeluju u financiranju pozicije za pomoći izravnjanja decentraliziranih funkcija, nego 15,5% prihoda od poreza na dohodak koriste za financiranje kapitalnih projekata značajnih za razvoj otoka.

Porez na promet nekretnina dijeli se između općine odnosno grada i države tako da općini ili gradu pripada 60%, a državi 40% prihoda od poreza na promet nekretnina.

Osim zajedničkih poreznih prihoda, država i lokalne jedinice ostvaruju **zajedničke prihode i iz sljedećih izvora:**

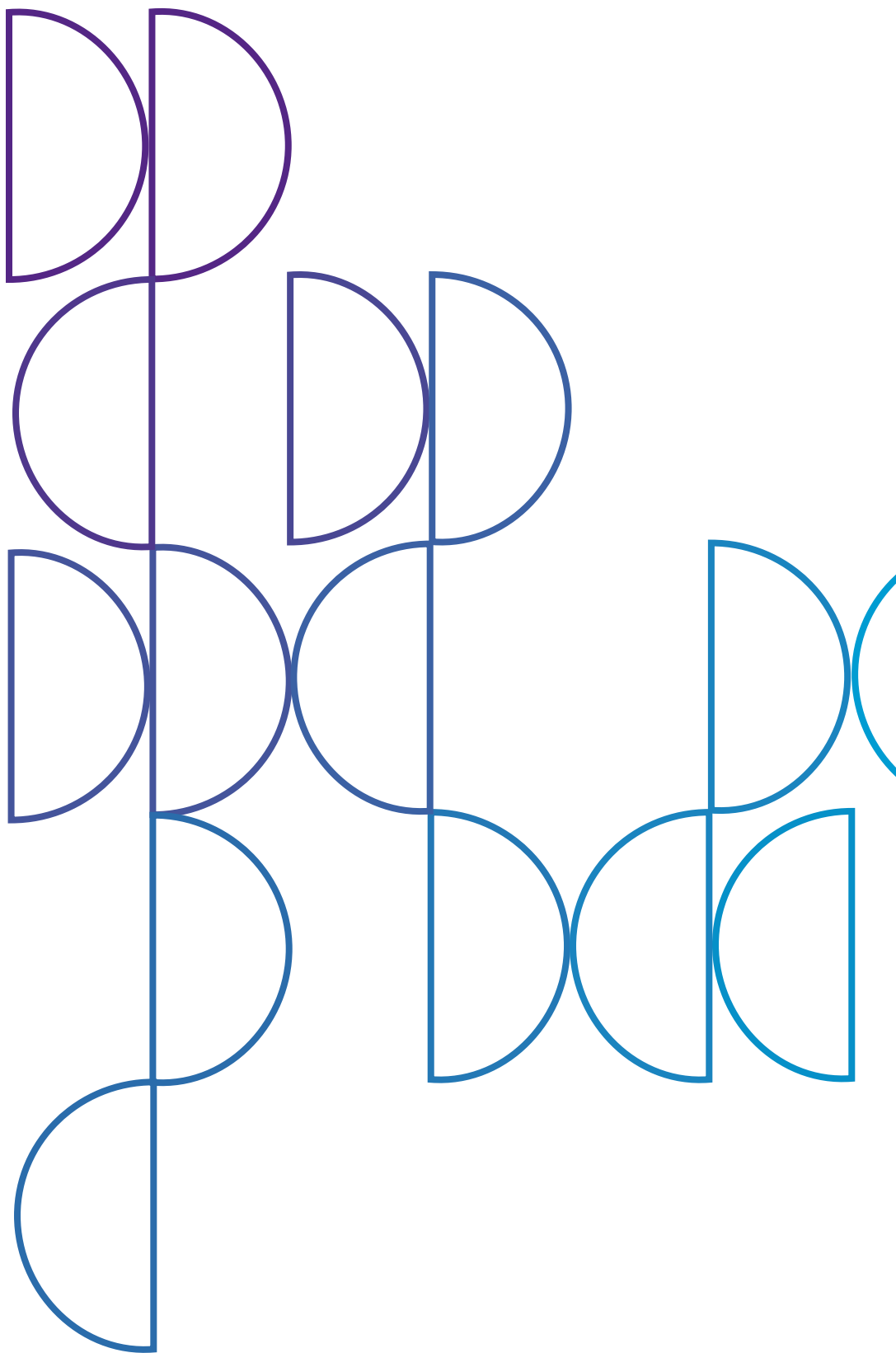
- ▶ od spomeničke rente koja se plaća prema površini poslovnog prostora koji je zaštićeno kulturno dobro,
- ▶ od spomeničke rente koja se plaća na ukupni prihod ostvaren od obavljanja djelatnosti,
- ▶ naknade za koncesiju za crpljenje mineralnih i termalnih voda,
- ▶ naknade za koncesiju za zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu,
- ▶ naknade za koncesiju pomorskog dobra,
- ▶ naknade za koncesiju na pravo lova na državnom lovištu,
- ▶ naknade koja se naplaćuje u slučaju prenamjene poljoprivrednog u građevinsko zemljište,
- ▶ naknada koje se naplaćuju za korištenje, zakup ili prodaju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države,
- ▶ naknade za iskorištavanje mineralnih sirovina,
- ▶ prihoda od boravišne pristojbe,
- ▶ šumskog doprinosa te
- ▶ pristojbe od prodanih državnih biljega.

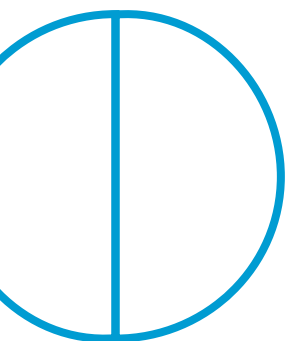
5.2.6 Ostali prihodi jedinica samouprave

Ostali prihodi jedinica samouprave su prihodi od dotacija te prihodi koje jedinice samouprave ostvaruju zaduživanjem.

Dotacije su novčane pomoći koje jedinicama samouprave ili korisnicima lokalnih proračuna daju trgovačka društva, druge pravne osobe i fizičke osobe.

Jedinice samouprave se mogu **zaduživati** uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem vrijednosnih papira, ali uz propisano ograničenje. Najviša godišnja obveza za otplatu anuiteta po kreditima, zajmovima i po osnovu izdanih vrijednosnih papira, danih jamstava iz prethodne godine i neplaćenih obveza iz ranijih godina ukupno ne smije iznositi više od 20% prihoda ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se jedinica zadužuje.

6 POSEBNA PITANJA VEZANA UZ STATUS VIJEĆNIKA

6.1 MANDAT VIJEĆNIKA

Vijećnici odnosno članovi predstavničkih tijela jedinica samouprave biraju se neposredno, na redovnim ili prijevremenim izborima koje raspisuje Vlada Republike Hrvatske.

Iznimno, u jedinicama samouprave u kojima je, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i Zakonu o lokalnim izborima, potrebno osigurati odgovarajuću zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice samouprave, a ona nije postignuta na redovnim ili prijevremenim izborima, Vlada Republike Hrvatske raspisuje i dopunske izbore za predstavnike nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice samouprave. Dopunski se izbori raspisuju i kada je, nakon održavanja redovnih ili prijevremenih izbora, potrebno osigurati odgovarajuću zastupljenost pripadnika hrvatskog naroda u predstavničkom tijelu jedinice samouprave u kojoj pripadnici neke nacionalne manjine čine većinu stanovništva.

Mandat (ostvarivanje prava i obnašanje dužnosti) vijećnika izabranog na redovnim ili prijevremenim izborima započinje danom konstituiranja predstavničkog tijela. Mandat vijećnika izabranog na redovnim izborima (redovni mandat) traje u pravilu četiri godine, do stupanja na snagu odluke Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju sljedećih redovnih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica samouprave.

Redovni se izbori za članove predstavničkih tijela jedinica samouprave održavaju svake četiri godine po održavanju prethodnih redovnih izbora, treće nedjelje u svibnju.

Mandat vijećnika može prestati, odnosno biti kraćim od redovnog mandata, u slučaju:

- ▶ da Vlada Republike Hrvatske donese odluku o raspuštanju predstavničkog tijela jedinice samouprave, odnosno o istovremenom raspuštanju predstavničkog tijela i razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana i njihovog zamjenika koji je izabran zajedno s njima, zbog razloga koji su utvrđeni Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 84. odnosno članak 85.a). U tom slučaju mandat vijećnika prestaje stupanjem na snagu odluke Vlade Republike Hrvatske. Prijevremeni izbori za vijećnike raspuštenog predstavničkog tijela jedinice samouprave moraju se održati u roku od 90 dana od raspuštanja predstavničkog tijela. Mandat vijećnika izabranih na prijevremenim izborima traje do isteka tekućeg mandata predstavničkih tijela ostalih jedinica samouprave izabranih na redovnim izborima. Prijevremeni izbori neće se raspisati i održati u slučaju da Vlada donese odluku o raspuštanju predstavničkog tijela jedinice samouprave u kalendarskoj godini u kojoj će se

održati sljedeći redovni izbori;

- ▶ ako podnese ostavku, danom dostave pisane ostavke sukladno pravilima o dostavi propisanim Zakonom o općem upravnom postupku. Pisana ostavka treba biti zaprimljena najkasnije 3 dana prije zakazanog održavanja sjednice predstavničkog tijela i ovjerena kod javnog bilježnika najranije 8 dana prije podnošenja, a u suprotnom ne proizvodi pravni učinak;
- ▶ ako je pravomoćnom sudskom odlukom potpuno lišen poslovne sposobnosti, danom pravomoćnosti sudske odluke;
- ▶ ako je pravomoćnom sudskom presudom osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od 6 mjeseci, danom pravomoćnosti sudske presude;
- ▶ ako odjavi prebivalište s područja jedinice, danom odjave prebivališta;
- ▶ ako mu prestane hrvatsko državljanstvo, danom prestanka državljanstva sukladno odredbama zakona kojim se uređuje hrvatsko državljanstvo. (Ovaj se slučaj prestanka mandata, od dana pristupanja Republike Hrvatske EU-u, ne odnosi na vijećnika kojem prestane hrvatsko državljanstvo, a koji je državljanin države članice EU-a);
- ▶ ako umre.

Prava i dužnosti vijećnika utvrđuju se:

- ▶ zakonom,
- ▶ statutom jedinice samouprave,
- ▶ poslovníkom predstavničkog tijela jedinice samouprave.

Vijećnici nemaju obvezujući mandat i ne može ih se opozvati. To znači da vijećnik svojim mandatom raspolaže slobodno, odnosno da u svojem vijećničkom djelovanju nije odgovoran građanima koji su za njega glasovali, tj. nije dužan zastupati njihove stavove te da ga birači koji su ga izabrali ne mogu opozvati. Budući da vijećnički mandat pripada isključivo izabranom vijećniku, a ne političkoj stranci čiji je član, slobodno raspolaganje vijećničkim mandatom ostvaruje se i u odnosu na političku stranku.¹³

Svoje dužnosti vijećnici obavljaju počasnó i za to ne primaju plaću.

Za obavljanje vijećničkih dužnosti vijećnici imaju pravo na naknadu sukladno odluci predstavničkog tijela. Odlukom predstavničkog tijela utvrđuju se visina i način naknade za npr. troškove prijevoza koji su vezani uz nazočnost vijećnika sjednicama predstavničkog tijela, isplatu dnevnica i naknadu putnih troškova vijećnicima koji su upućeni na službeno putovanje te naknadu vijećnicima za neostvarenu plaću (izgublenu zaradu) zbog nazočnosti sjednicama predstavničkog tijela.

Vijećnici, sukladno zakonu, imaju pravo uvida u registar birača za vrijeme dok obavljaju dužnost.

Izvadak iz Poslovnika Općinskog vijeća Općine Popovača:

III. PRAVA I DUŽNOSTI VIJEĆNIKA

Članak 6.

Danom konstituirajuće sjednice Vijeća vijećnik počinje obnašati vijećničku dužnost i do dana prestanka mandata ima sva prava i dužnosti vijećnika određena Ustavom Republike Hrvatske, zakonom, Statutom Općine i ovim Poslovnikom.

Vijećnici nemaju obvezujući mandat.

Vijećnik ima pravo:

- ▶ prisustvovati sjednicama Vijeća i sjednicama radnih tijela kojih je član, izjašnjavati se i glasovati o pojedinim pitanjima,
- ▶ predlagati Vijeću donošenje akata iz djelokruga rada Vijeća,
- ▶ predlagati izmjene i dopune predloženih akata,
- ▶ postavljati pitanja na “aktualnom satu”,
- ▶ nazočiti sjednicama drugih radnih tijela i sudjelovati u radu bez prava odlučivanja,
- ▶ druga prava utvrđena zakonom, Statutom i ovim Poslovnikom.

Članak 7.

Pročelnici upravnih tijela odnosno stručne službe Općine dužni su vijećniku pružiti obavijesti i uvide u materijal o temama koje su na dnevnom redu sjednice Vijeća ili se pripremaju za sjednice Vijeća ili radnog tijela čiji je član, a i druge obavijesti koje su mu kao vijećniku potrebne.

Vijećnik može zatražiti obavijesti i objašnjenja od predsjednika Vijeća i predsjednika radnih tijela o radu tijela kojima oni predsjedavaju.

Članak 8.

Upravno tijelo koje obavlja stručne poslove za vijeće dužno je pružiti pomoć vijećniku u obavljanju njegove funkcije, a napose u izradi prijedloga koje on podnosi, u obavljanju poslova i zadataka koje mu je povjerilo radno tijelo Vijeća odnosno osigurati dopunsku dokumentaciju za pojedine teme ili predmete koji su na dnevnom redu sjednice Vijeća ili radnih tijela, a može tražiti i stručne obavijesti i objašnjenja radi potpunijeg upoznavanja i praćenja problema na koje nailazi u obavljanju funkcije vijećnika.

Članak 9.

Vijećnici mogu osnovati klub vijećnika prema stranačkoj, odnosno koalicijskoj pripadnosti i klub nezavisnih vijećnika.

Klub vijećnika mora imati najmanje 3 člana.

Klubovi vijećnika obvezni su o svom osnivanju obavijestiti predsjednika Vijeća, priložiti svoja pravila rada te podatke o članovima odmah po osnivanju.

Predsjednik Vijeća ili stručne službe Općine brinu se da se klubovima vijećnika osiguraju prostorni i drugi tehnički uvjeti za rad (prostorije za sjednice, prijepis, umnožavanje i dostava materijala i dr.).

6.2 NESPOJIVOST DUŽNOSTI (SUKOB INTERESA)

Vijećnik ne može obavljati svoj vijećnički mandat tj. ostvarivati vijećnička prava i obnašati vijećničke dužnosti istovremeno s obnašanjem dužnosti koje su Zakonom o lokalnim izborima utvrđene kao nespojive s djelatnostima u okviru mandata člana predstavničkog tijela jedinice samouprave.

Sukladno članku 78. Zakona o lokalnim izborima vijećnik odnosno član predstavničkog tijela jedinice samouprave ne može istovremeno biti i:

- ▶ Predsjednik Republike Hrvatske,
- ▶ predsjednik, potpredsjednik i ministar odnosno član Vlade Republike Hrvatske,
- ▶ predsjednik i sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske,
- ▶ guverner, zamjenik guvernera i viceguverner Hrvatske narodne banke,
- ▶ glavni državni revizor i njegov zamjenik,
- ▶ pučki pravobranitelj i njegov zamjenik,
- ▶ pravobranitelj za djecu i njegov zamjenik,
- ▶ pravobranitelj za ravnopravnost spolova i njegov zamjenik,
- ▶ pravobranitelj za osobe s invaliditetom i njegov zamjenik,
- ▶ tajnik i zamjenik tajnika Hrvatskoga sabora,
- ▶ glavni tajnik i zamjenik glavnog tajnika Vlade Republike Hrvatske,
- ▶ glasnogovornik Vlade Republike Hrvatske,
- ▶ predstojnik i zamjenik predstojnika Ureda predsjednika Vlade Republike Hrvatske,
- ▶ ravnatelj ureda Vlade Republike Hrvatske,
- ▶ glavni tajnik Ustavnog suda Republike Hrvatske,
- ▶ tajnik Vrhovnog suda Republike Hrvatske,
- ▶ sudac,
- ▶ glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske i zamjenik glavnog državnog odvjetnika, državni odvjetnik i zamjenik državnog odvjetnika,
- ▶ predstojnik državnog ureda,

- ▶ zamjenik ministra,
- ▶ pomoćnik ministra,
- ▶ ravnatelj i zamjenik ravnatelja državne upravne organizacije,
- ▶ ravnatelj i zamjenik ravnatelja Agencije za upravljanje državnom imovinom,
- ▶ ravnatelj, zamjenik ravnatelja i pomoćnik ravnatelja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje,
- ▶ ravnatelj, zamjenik ravnatelja i pomoćnik ravnatelja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje,
- ▶ ravnatelj, zamjenik ravnatelja i pomoćnik ravnatelja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje,
- ▶ glavni državni rizničar,
- ▶ glavni inspektor Državnog inspektorata,
- ▶ ravnatelj agencije ili direkcije Vlade Republike Hrvatske te ravnatelj kojeg imenuje Vlada Republike Hrvatske,
- ▶ dužnosnik u Uredu predsjednika Republike Hrvatske kojeg imenuje Predsjednik Republike Hrvatske sukladno odredbama posebnog zakona i drugih pravnih akata,
- ▶ dužnosnik kojeg imenuje ili potvrđuje Hrvatski sabor, imenuje Vlada Republike Hrvatske ili Predsjednik Republike Hrvatske,
- ▶ predsjednik, potpredsjednik i član Državnoga izbornog povjerenstva Republike Hrvatske,
- ▶ član Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave, predsjednik i član Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa,
- ▶ policijski službenik, djelatna vojna osoba, službenik i namještenik u Oružanim snagama Republike Hrvatske,
- ▶ pročelnik, službenik i namještenik u upravnom odjelu ili službi iste jedinice,
- ▶ član upravnih tijela trgovačkih društava u vlasništvu jedinice ili u kojima jedinica ima većinski paket dionica ili udjela te ravnatelj ustanove ili druge neprofitne pravne osobe kojoj je jedinica osnivač, gradski ili općinski vijećnik ne može istovremeno biti općinski načelnik i gradonačelnik, odnosno njihov zamjenik,
- ▶ član županijske skupštine ne može istovremeno biti župan, odnosno njegov zamjenik.

Obnašanje neke od nabrojenih nespojivih dužnosti, uz iznimku policijskih službenika, djelatnih vojnih osoba te službenika i namještenika u Oružanim snagama Republike Hrvatske, nije prepreka za isticanje kandidature za vijećnika na redovnim ili prijevremenim izborima za članove predstavničkih tijela jedinica samouprave.

Osoba koja bude izabrana za vijećnika dužna je međutim do dana konstituiranja predstavničkog tijela, obavijestiti upravno tijelo jedinice samouprave

nadležno za poslove predstavničkog tijela prihvaća li dužnost vijećnika ili nastavlja obnašati nespojivu dužnost. Ako nastavlja s obnašanjem nespojive dužnosti izabranom vijećniku mandat miruje, a zamjenjuje ga zamjenik, sukladno zakonu.

Mandat vijećnika stavlja se u stanje mirovanja i kada vijećnik prihvati obnašanje neke od nespojivih dužnosti za vrijeme trajanja njegova vijećničkog mandata. Vijećnik koji prihvati obnašanje nespojive dužnosti dužan je u roku od 8 dana od prihvaćanja te dužnosti o tome obavijestiti predsjednika predstavničkog tijela, a mandat mu počinje mirovati protekom toga roka.

Ako do dana konstituiranja predstavničkog tijela izabrani vijećnik upravnom tijelu jedinice samouprave nadležnom za poslove predstavničkog tijela ne dostavi obavijest prihvaća li dužnost vijećnika ili nastavlja obnašati nespojivu dužnost, odnosno ako u roku od 8 dana od prihvaćanja obnašanja nespojive dužnosti o tome ne obavijesti predsjednika predstavničkog tijela, mandat mu miruje po sili zakona.

Izabrani vijećnik kojemu mandat miruje može nastaviti obnašati dužnost vijećnika po prestanku obnašanja nespojive dužnosti. Mirovanje njegova mandata prestat će ako podnese pisani zahtjev predsjedniku predstavničkog tijela u roku od 8 dana od prestanka obnašanja nespojive dužnosti, i to osmog dana od podnošenja zahtjeva.

Ako u roku od 8 dana od prestanka obnašanja nespojive dužnosti predsjedniku predstavničkog tijela ne podnese pisani zahtjev za nastavljanjem obnašanja dužnosti vijećnika, smatrat će se da izabranom vijećniku mandat miruje iz osobnih razloga.

Izabrani vijećnik ima pravo tijekom trajanja mandata staviti mandat u mirovanje iz osobnih razloga, podnošenjem pisanog zahtjeva predsjedniku predstavničkog tijela. U tom slučaju mirovanje mandata počinje teći od dana dostave pisanog zahtjeva sukladno pravilima o dostavi propisanim Zakonom o općem upravnom postupku. Mirovanje mandata iz osobnih razloga ne može trajati kraće od šest mjeseci, a obnašanje dužnosti vijećnika nastavlja se osmog dana od dostave obavijesti predsjedniku predstavničkog tijela o prestanku mirovanja mandata.

Vijećnik može zatražiti nastavljanje obnašanja dužnosti vijećnika na osnovi prestanka mirovanja mandata samo jedanput u tijeku trajanja mandata.

6.3 ZAMJENA VIJEĆNIKA

Vijećnici odnosno članovi predstavničkog tijela jedinice samouprave imaju svoje zamjenike.

Zamjenici vijećnika obnašaju dužnost vijećnika u dva slučaja:

- ▶ ako je mandat vijećnika stavljen u stanje mirovanja, ili
- ▶ ako je vijećniku mandat prestao prije vremena na koje je izabran, osim u slučaju kada je razlog za prestanak mandata vijećnika odluka Vlade Republike Hrvatske o raspuštanju predstavničkog tijela jedinice samouprave.

Zakonom o lokalnim izborima (čl.81.) uređeno je da se zamjena vijećnika vrši na sljedeće načine, ovisno o kandidacijskoj listi na kojoj je vijećnik izabran:

- ▶ ako je vijećnik izabran na stranačkoj listi, zamjenjuje ga neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran vijećnik, kojeg odredi politička stranka predlagateljica liste,
- ▶ ako je vijećnik izabran na listi dviju ili više političkih stranaka, zamjenjuje ga neizabrani kandidat s dotične liste s koje je izabran i vijećnik, a određuju ga političke stranke sukladno sporazumu. Ako sporazum nije zaključen, određuju ga političke stranke dogovorno, a ako ne postignu dogovor, zamjenjuje ga prvi sljedeći neizabrani kandidat s liste. O međusobnom sporazumu i dogovoru političke su stranke dužne obavijestiti nadležno upravno tijelo jedinice,
- ▶ ako je vijećnik izabran na listi grupe birača, zamjenjuje ga prvi sljedeći neizabrani kandidat s liste,
- ▶ ako je vijećnik izabran na stranačkoj listi koja je nakon provedenih izbora brisana iz registra političkih stranaka, zamjenjuje ga prvi sljedeći neizabrani kandidat s liste.

Vijećnika pripadnika nacionalne manjine koja ima pravo na odgovarajuću zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice samouprave te vijećnika pripadnika hrvatskog naroda u predstavničkom tijelu jedinice samouprave u kojoj je pripadnicima hrvatskog naroda zajamčeno pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice samouprave, kada mu mandat prestane ili miruje, zamijenit će zamjenik sukladno prethodno navedenim odredbama Zakona o lokalnim izborima kojima je uređena zamjena vijećnika (čl.81.). Zakonom je naime uređeno da će se smatrati kako je zastupljenost nacionalnih manjina odnosno pripadnika hrvatskog naroda u predstavničkom tijelu jedinice osigurana tijekom čitavog mandata predstavničkog tijela, ako je osigurana u trenutku proglašenja konačnih rezultata izbora.

Ako je zamjena vijećnika izvršena na osnovi stavljanja mandata izabranog vijećnika u mirovanje zbog obavljanja nespojive dužnosti, mandat zamjenika prestaje prestankom mirovanja mandata izabranog vijećnika osmog dana od podnošenja pisanog zahtjeva predsjedniku predstavničkog tijela za nastavak obnašanja dužnosti vijećnika.

Ako je pak zamjena vijećnika izvršena na osnovi stavljanja mandata izabranog vijećnika u mirovanje iz osobnih razloga, mandat zamjenika prestaje prestankom mirovanja mandata izabranog vijećnika osmog dana od dostave obavijesti predsjedniku predstavničkog tijela o prestanku mirovanja mandata vijećnika.

Zakonom nije precizno utvrđen trenutak formalnog preuzimanja i otpočinjanja obnašanja dužnosti vijećnika od njegovog zamjenika. Međutim, praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske upućuje da se uvjeti za početak obnašanja mandata zamjenika vijećnika stvaraju prestankom ili početkom mirovanja mandata vijećnika kojemu mandat prestane ili miruje, odnosno utvrđivanjem osobe koja zamjenjuje vijećnika (zamjenika) sukladno zakonu.¹⁴

6.4 ODGOVORNOST I IMUNITET VIJEĆNIKA

Imunitet vijećnika predstavničkog tijela jedinice samouprave utvrđen je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (čl.30.st.2.). Vijećnik, sukladno Zakonu, ne može biti kazneno gonjen niti odgovoran na bilo koji drugi način, zbog glasovanja, izjava ili iznesenih mišljenja i stavova na sjednicama predstavničkog tijela.

Budući da je ograničen, vijećnički imunitet ne predstavlja opću smetnju za pokretanje i provedbu kaznenog odnosno prekršajnog postupka protiv vijećnika.

Imunitet vijećnika traje za vrijeme trajanja vijećničkog mandata.

6.5 JAVNO ZAGOVARANJE

Za potrebe ovoga priručnika javno se zagovaranje uopćeno može odrediti kao poduzimanje različitih aktivnosti usmjerenih na poticanje i ostvarivanje određenih promjena u društvu.

Zagovaranjem se najčešće želi postići neposredan (politički) utjecaj na promjenu određene politike ili zakonskog okvira, ili na njihovu provedbu u praksi. Zagovaranje je dakle usmjereno prema institucijama i sudionicima u procesima donošenja odluka i politika te prema onima koji odluke i politike provode. Zagovarati mogu građani, udruge ili neke druge interesne skupine, a aktivnosti se, ovisno o ciljevima i strategijama zagovaranja, mogu provoditi na različitim razinama (političkog) odlučivanja - lokalnoj, područnoj, nacionalnoj i međunarodnoj. Aktivnosti zagovaranja mogu se provoditi usmeno i pismeno, mogu biti jednokratne ili kontinuirane te više ili manje sustavne.

Javno zagovaranje na razini jedinica samouprave može biti usmjereno prema predstavničkom tijelu jedinice samouprave kao najvišem tijelu odlučivanja u jedinici i prema njegovim članovima tj. vijećnicima. Vijećnici su, u tom smislu, na razini jedinice samouprave ponajprije osobe koje se zagovaraju, a ne one koje zagovaraju.

Zagovaranjem vijećnika, građani ili druge interesne skupine koje zagovaraju teže da uz pomoć vijećnika i u okviru njihovih mandata utječu na određene promjene na razini jedinice samouprave. Ako vijećnik prihvati inicijative i ideje koje se zagovaraju, on postaje „glasnogovornikom” građana i drugih interesnih skupina te zastupa i promiče njihove interese u predstavničkom tijelu jedinice samouprave.

Predmet zagovaranja na razini jedinice samouprave može biti zadovoljavanje interesa građana u okviru samoupravnog djelokruga jedinice samouprave. Npr. zagovaranje građana može se odnositi na planiranje i zadovoljavanje potrebe lokalne zajednice ili jednoga njezina dijela za osnivanje područne škole ili dječjeg vrtića; osiguravanje sredstava i popravak lokalne ceste; uređenje parkova i dječjih igrališta i sl., a što predstavničko tijelo jedinice samouprave uređuje odlukama i drugim općim aktima.

Zagovaranje je oblik demokratskog sudjelovanja građana odnosno oblik lokalnih konzultacija u procesu ostvarivanja prava na samoupravu te u donošenju odluka. Vijećnici bi stoga zagovaranje trebali prihvatiti kao normalnu pojavu, tim više što se pravo građana na samoupravu na načelu ostvaruje posredno, putem izabраниh predstavničkih tijela.

6.6 UKLJUČIVANJE GRAĐANA U PRORAČUNSKI PROCES

Način i mogućnosti neposrednog sudjelovanja građana u upravljanju lokalnim poslovima i u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na njihov život opisani su u odjeljku II.1. ovoga Priručnika.

Neposredno uključivanje građana u procese donošenja odluka odnosno usvajanje akata predstavničkog tijela jedinice samouprave može biti obvezno i fakultativno.

Uključivanje građana u odlučivanje omogućuje se, između ostalog, provedbom javnih rasprava. Obvezno uključivanje građana u procese donošenja odluka putem javnih rasprava uređuje se zakonom, a može se urediti i statutom jedinice samouprave.

Održavanje javne rasprave o prijedlogu prostornog plana jedinice samouprave primjer je obveznog uključivanja građana u proces donošenja odluke. Zakonom o prostornom uređenju i gradnji utvrđeno je načelo sudjelovanja šire javnosti i pristupa informacijama i podacima. Šira javnost (državna tijela i pravne osobe s javnim ovlastima, tijela jedinica samouprave te građani, udruge i vlasnici nekretnina) ima pravo davati očitovanja, mišljenja, prijedloge i primjedbe na prijedlog prostornog plana jedinice, sukladno Zakonu. Nositelj izrade dužan je javno objaviti javnu raspravu, najmanje osam dana prije njezina početka, a nakon toga prijedlog prostornog plana dužan je staviti na javni uvid. Zakonom je nadalje uređeno da građani i udruge sudjeluju u javnoj raspravi na način da: imaju pravo pristupa javnom uvidu u prijedlog prostornog plana; postavljaju pitanja tijekom javnog izlaganja o predloženim rješenjima, usmeno ili u pisanom obliku prema zahtjevu sudionika javne rasprave; mogu upisati prijedloge i primjedbe u knjigu primjedbi koja se obvezno nalazi uz prijedlog prostornog plana o kojem se provodi javna rasprava; daju prijedloge i primjedbe u zapisnik za vrijeme javnog izlaganja; upućuju nositelju izrade pisane prijedloge i primjedbe u roku određenom u objavi o javnoj raspravi.

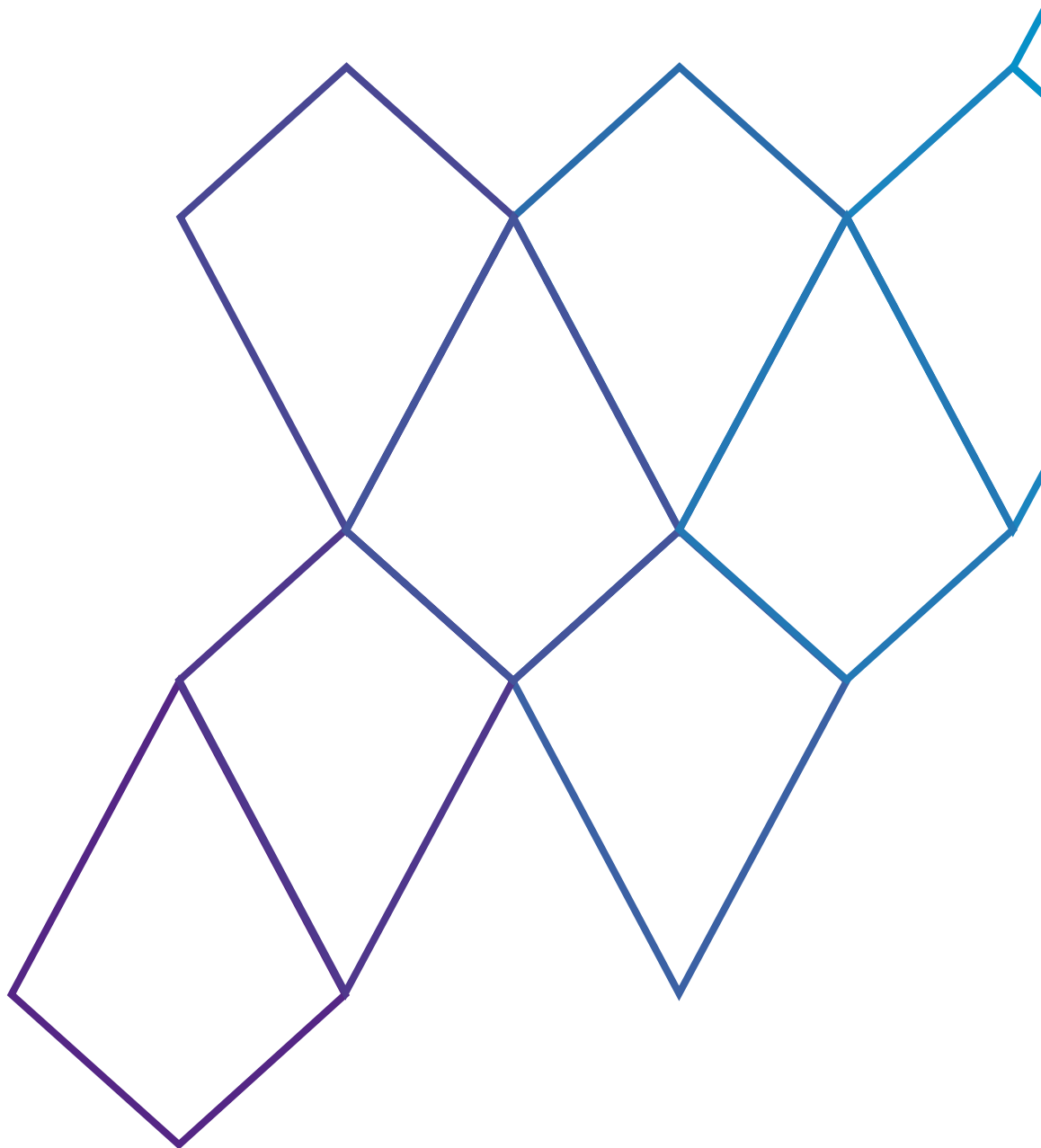
Primjer omogućavanja uključivanja građana u procese odlučivanja o javnim politikama na razini državnih tijela predstavlja savjetovanje sa zainteresiranom javnošću temeljem Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, kojeg je prihvatila Vlada Republike Hrvatske. Kodeksom se utvrđuju opća načela, standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata državnih tijela, kojima se uređuju pitanja i zauzimaju stavovi od interesa za opću dobrobit (zaštita i promicanje ljudskih prava, javne službe, pravosuđe, zaštita okoliša i drugo).

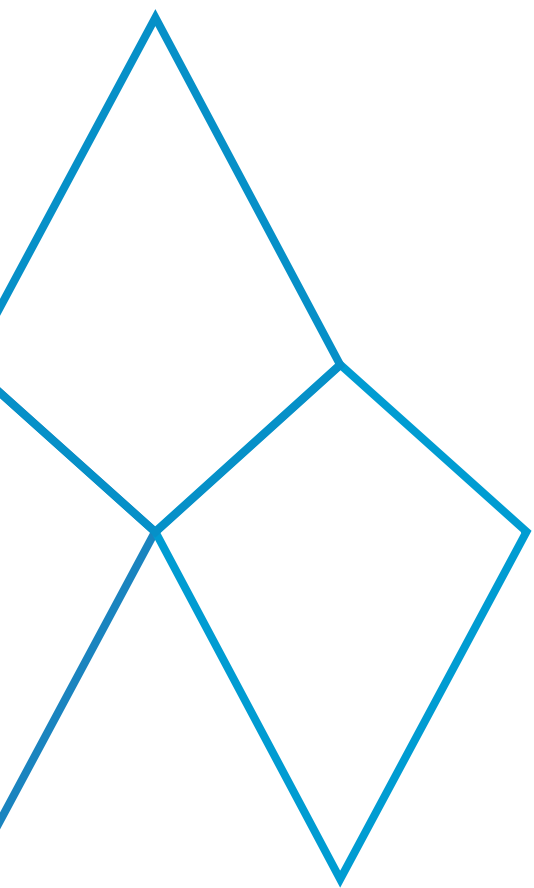
Opća načela, standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću prihvaćene Kodeksom, na odgovarajući su način ugrađeni u Zakon o pravu na pristup informacijama. Sukladno članku 11. Zakona, radi informiranja javnosti i savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, tijela javne vlasti nadležna za izradu nacrtu zakona i podzakonskih akata dužna su na svojim internetskim stranicama objaviti odgovarajuće dokumente (uz godišnji plan normativnih aktivnosti dužna su objaviti i plan savjetovanja o nacrtima zakona i drugih propisa koji se odnose na njihovo područje rada), kao i izvješće o provedenom savjetovanju.

Članak 11. Zakona o pravu na pristup informacijama, kao i *Kodeks*, odgovarajuće se primjenjuju i odnose i na tijela jedinica samouprave te pravne osobe koje imaju javne ovlasti u postupcima donošenja općih akata kojima uređuju pitanja iz svoga djelokruga, a kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana ili druga pitanja od interesa za opću dobrobit građana i pravnih osoba na njihovu području, odnosno području njihove djelatnosti (uređenje naselja i stanovanja, prostorno planiranje, komunalna djelatnost i druge javne službe, zaštita okoliša, i drugo).

Građani u načelu mogu biti konzultirani putem javnih rasprava o donošenju bilo koje odluke ili drugoga općeg akta predstavničkog tijela jedinice samouprave, pa tako i o prijedlogu godišnjeg proračuna jedinice. Planiranje, izrada, donošenje i izvršenje proračuna jedinice samouprave uređeni su Zakonom o proračunu.

Iako uključivanje građana u proces donošenja proračuna jedinice samouprave ne postoji kao utvrđena obveza u tom zakonu, ono se može smatrati poželjnim. Naime uključivanjem građana u proračunski proces mogu se bolje razmotriti potrebe građana te stvoriti pretpostavke za učinkovitije i kvalitetnije planiranje njihova zadovoljavanja, što je jedan od osnovnih ciljeva ostvarivanja prava na samoupravu. Time se ujedno osigurava i veća transparentnost planiranja i utroška proračunskih sredstava te ukupnog rada predstavničkog tijela jedinice samouprave.

7 **ULOGA LOKALNE SAMOUPRAVE U POJEDINIM UPRAVNIM PODRUČJIMA**

7.1 PREDŠKOLSKI ODGOJ I NAOBRAZBA

Jedinice lokalne samouprave i županije imaju pravo i obvezu organizirati zadovoljavanje potreba i interesa građana na svom području za ostvarivanjem programa predškolskog odgoja.¹⁵

Predškolski odgoj organizira se u dječjim vrtićima. Dječji vrtići su javne ustanove koje djelatnost predškolskog odgoja obavljaju kao javnu službu.

Jedinica lokalne samouprave može biti osnivač dječjeg vrtića. Akt o osnivanju dječjeg vrtića donosi predstavničko tijelo koje ga je dužno dostaviti ministarstvu nadležnom za obrazovanje radi ocjene njegove sukladnosti sa zakonom.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave donosi plan mreže dječjih vrtića na njezinu području. Na temelju općinskih i gradskih planova, predstavničko tijelo županije usklađuje razvitak mreže dječjih vrtića na svom području.

Općina odnosno grad kao osnivač dječjeg vrtića:

- ▶ daje suglasnost na statut i pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada dječjeg vrtića,
- ▶ utvrđuje način ostvarivanja prednosti pri upisu djece u dječji vrtić,
- ▶ utvrđuje sastav i broj članova upravnog vijeća dječjeg vrtića,
- ▶ imenuje najmanje polovicu članova upravnog vijeća dječjeg vrtića,
- ▶ imenuje i razrješava ravnatelja dječjeg vrtića na prijedlog njegova upravnog vijeća,
- ▶ imenuje vršitelja dužnosti ravnatelja dječjeg vrtića, ako na natječaju ne izabere ravnatelja,
- ▶ osigurava sredstva za osnivanje i rad dječjeg vrtića,
- ▶ utvrđuje mjerila za naplaćivanje usluge od roditelja – korisnika usluga.

7.2 OBRAZOVANJE

Djelatnost **osnovnog obrazovanja** obuhvaća opće obrazovanje i druge oblike obrazovanja djece i mladih. Tu djelatnost obavljaju osnovne škole i druge javne ustanove. Osnivači osnovne škole mogu biti Republika Hrvatska, jedinice lokalne samouprave, županije te druge pravne ili fizičke osobe.

Djelatnost **srednjeg obrazovanja** obuhvaća opće obrazovanje i različite vrste i oblike obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja koji se ostvaruju u skladu s odredbama mjerodavnih zakona. Tu djelatnost obavljaju srednje škole i učenički domovi te druge javne ustanove. Osnivači srednje škole i učeničkog doma mogu biti Republika Hrvatska, županije te druge pravne ili fizičke osobe.¹⁶

Osnivač škole:

- ▶ daje prethodnu suglasnost na statut škole kojeg donosi školski odbor,
- ▶ imenuje tri člana školskog odbora (od ukupno 7 članova),
- ▶ razrješava člana školskog odbora prije isteka mandata ako prosvjetni inspektor utvrdi da su ispunjeni uvjeti za razrješenje.

U proračunu jedinice lokalne samouprave i županije osiguravaju se sredstva za financiranje škola čiji je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne samouprave odnosno županija, i to za:

- ▶ prijevoz učenika osnovnih škola,
- ▶ naknade za prijevoz na posao i s posla radnicima srednjoškolskih ustanova,
- ▶ ostala materijalna prava ugovorena kolektivnim ugovorom osim onih koja se osiguravaju u državnom proračunu,
- ▶ materijalne i financijske rashode škola koji obuhvaćaju i rashode za materijal, dijelove i usluge tekućeg i investicijskog održavanja,
- ▶ rashode za izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju školskog prostora te opremanje školskih ustanova prema standardima i normativima koje propisuje ministar, sve u skladu s državnim pedagoškim standardima.

U proračunu jedinice lokalne samouprave i županije osiguravaju se i sredstva potpore za sufinanciranje smještaja i prehrane učenika u učeničkim domovima.

U proračunu jedinice lokalne samouprave i županije mogu se osigurati i sredstva za sufinanciranje:

- ▶ programa rada s darovitim učenicima,
- ▶ obrazovanje učenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina,
- ▶ opremanje škola kabinetskom, didaktičkom i informatičkom opremom,
- ▶ opremanje škola računalnim programima,
- ▶ opremanje školskih knjižnica obveznom lektirom,
- ▶ programa od zajedničkog interesa za djelatnost školstva (sustav informiranja, stručno-pedagoški časopisi, stručne knjige, programi ustanova i stručnih udruga, obljetnice i manifestacije, programi izvannastavnih aktivnosti) i
- ▶ škola kojima je osnivač druga fizička ili druga pravna osoba u skladu s kriterijima koje donosi lokalna i područna (regionalna) samouprava.

Jedinica lokalne samouprave i županija mogu utvrditi i šire javne potrebe u školstvu za koja sredstva osigurava svojim proračunom i to za:

- ▶ plaće i naknade plaća s doprinosima na plaće radnicima koji rade u produženom ili cjelodnevnom boravku osnovne škole,
- ▶ plaće i naknade plaća s doprinosima na plaće radnicima koji rade u programima koji se provode u nenastavne dane,
- ▶ ostale rashode za radnike koji rade u produženom ili cjelodnevnom boravku osnovne škole koji su ugovoreni kolektivnim ugovorima,
- ▶ ostale rashode za radnike koji rade u programima koji se provode u nenastavne dane koji su ugovoreni kolektivnim ugovorima,
- ▶ naknade prijevoza na posao i s posla radnicima koji rade u programima koji se provode u nenastavne dane,
- ▶ troškove stručnih timova koji školi pružaju pomoć za rad s učenicima s teškoćama i
- ▶ troškove premija osiguranja škola od odgovornosti prema trećim osobama.

Jedinice lokalne samouprave mogu osnovati **pučka otvorena učilišta** kao javne ustanove za trajnu naobrazbu i kulturu. Ona mogu obavljati djelatnosti osnovnoškolske i srednjoškolske naobrazbe odraslih, djelatnosti glazbenih i srodnih škola izvan redovitog školskog sustava, djelatnosti javnog prikazivanja filmova, novinsko-nakladničke djelatnosti, radijske i televizijske djelatnosti te djelatnosti u vezi s osposobljavanjem, usavršavanjem i prekvalifikacijom mladeži i odraslih izvan sustava redovite naobrazbe. Na pučka otvorena učilišta primjenjuju se posebni zakoni kojima je uređeno obavljanje pojedinih navedenih djelatnosti i Zakon o ustanovama.¹⁷

7.3 SOCIJALNA SKRB

Socijalna skrb je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku kojom se osiguravaju i ostvaruju mjere i programi namijenjeni socijalno ugroženim osobama, kao i osobama s nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, koji uključuju prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i potporu pojedincu, obitelji i skupinama, s ciljem unapređenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo.¹⁸

Djelatnost socijalne skrbi obavljaju ustanove socijalne skrbi, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe i fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost i udomiteljske obitelji. Ustanove socijalne skrbi jesu: centar za socijalnu skrb, dom socijalne skrbi, obiteljski centar te centar za pomoć i njegu.

Sredstva za financiranje **centra za socijalnu skrb** osiguravaju se u državnom proračunu i u proračunu županije na čijem području centar djeluje. U proračunu županije osiguravaju se sredstva za:

- ▶ naknade troškova zaposlenima (službena putovanja, naknade za rad na terenu, naknade za odvojeni život, stručno usavršavanje zaposlenika),
- ▶ rashode za materijal i energiju (uredski materijal i ostali materijalni rashodi, materijal i sirovine, energija, materijal i dijelovi za tekuće održavanje i investicijsko održavanje i sitni inventar),
- ▶ rashode za usluge (telefon, pošta i prijevoz, tekuće i investicijsko održavanje, komunalne usluge, zakupnine i najamnine izuzev najma vozila, zdravstvene usluge, intelektualne i osobne usluge, računalne usluge i ostale usluge),
- ▶ ostale nespomenute rashode poslovanja (naknade za rad povjerenstava i slično, premije osiguranja, reprezentacija, članarine, pristojbe i naknade i ostali nespomenuti rashodi poslovanja),
- ▶ financijske rashode (bankarske usluge i usluge platnog prometa, negativne tečajne razlike i valutne klauzule, zatezne kamate i ostali nespomenuti financijski rashodi).

Za financiranje **decentraliziranih domova za starije i nemoćne osobe** kojima je osnivač županija i Grad Zagreb, u njihovom proračunu osiguravaju se sredstva za:

- ▶ rashode za zaposlene,
- ▶ materijalne rashode,
- ▶ financijske rashode,
- ▶ hitne intervencije (investicijsko održavanje, oprema i nabava nefinancijske imovine),

- rashode za nabavu nefinancijske imovine (materijalna i nematerijalna imovina, građevinski objekti, postrojenja i oprema, prijevozna sredstva isključivo za obavljanje osnovne djelatnosti, nematerijalna proizvedena imovina, informatizacija, dodatna ulaganja u nefinancijsku imovinu i dr.).

U odnosu na **prava u sustavu socijalne skrbi** jedinica lokalne samouprave obvezna je u svom proračunu osigurati sredstva za ostvarivanje prava na pomoć za podmirenje troškova stanovanja, a županija za podmirenje troškova ogrjeva. Troškovi stanovanja odnose se na najamninu, komunalne naknade, električnu energiju, plin, grijanje, vodu, odvodnju i druge troškove stanovanja u skladu s posebnim propisima.

Veliki grad i grad koji je sjedište županije dužni su u svom proračunu osigurati sredstva za uslugu prehrane u pučkim kuhinjama, kao i pružanje usluga prihvatilišta za beskućnike na način propisan Zakonom.

Jedinica lokalne samouprave i županija mogu osigurati sredstva za ostvarivanje novčanih pomoći i socijalnih usluga stanovnicima na svom području u većem opsegu od zakonom propisanog, na način propisan njezinim općim aktom.

Jedinica lokalne samouprave i županija mogu osnovati **dom socijalne skrbi**. Kao osnivač doma jedinica samouprave imenuje članove upravnog vijeća doma (kojeg čine tri predstavnika osnivača, jedan predstavnik radnika zaposlen u domu i jedan korisnik doma odnosno njegov roditelj ili skrbnik) te daje suglasnost na statut doma kojeg donosi upravno vijeće.

Osim toga, jedinica lokalne samouprave i županija mogu osnovati **centar za pomoć i njegu**. Pomoć i njega u kući može obuhvatiti: organiziranje prehrane (nabava i dostava gotovih obroka u kuću, odnosno nabava živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa i dr.), obavljanje kućnih poslova (pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva i slično, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština), održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba) te zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba. Kao osnivač centra jedinica samouprave imenuje ravnatelja centra i daje suglasnost na statut centra kojeg donosi ravnatelj.

Jedinica lokalne samouprave dužna je na propisani način voditi evidenciju i dokumentaciju o ostvarivanju prava na pomoć za podmirenje troškova stanovanja, kao i o drugim pravima iz socijalne skrbi utvrđenim njihovim općim aktima te o tome dostavljati izvješća nadležnoj županiji koja objedinjeno izvješće dostavlja ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi.

7.4 ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Zdravstvena zaštita obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju.¹⁹

Županija ostvaruje prava, obveze, zadaće i ciljeve na području zdravstvene zaštite tako da:

- ▶ osigurava popunjavanje mreže javne zdravstvene službe na svom području,
- ▶ organizira rad ustanova čiji je osnivač,
- ▶ koordinira rad svih pravnih i fizičkih osoba koje na području županije obavljaju zdravstvenu djelatnost,
- ▶ daje koncesije za obavljanje javne zdravstvene službe na svom području,
- ▶ donosi plan zdravstvene zaštite za područje županije,
- ▶ donosi jednogodišnje i trogodišnje planove promicanja zdravlja, prevencije te ranog otkrivanja bolesti za područje županije,
- ▶ organizira i provodi javnozdravstvene mjere,
- ▶ organizira provedbu postupaka objedinjene javne nabave za zdravstvene ustanove čiji je osnivač i
- ▶ osigurava provođenje specifičnih mjera te pružanje zdravstvene zaštite na otocima, rijetko naseljenim i nerazvijenim područjima (u suradnji s ministarstvom nadležnim za zdravstvo i Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje).

U ostvarivanju svojih prava, obveza, zadaća i ciljeva na području zdravstvene zaštite županija osigurava sredstva za:

- ▶ provođenje javnozdravstvene, epidemiološke i zdravstveno-ekološke djelatnosti te prevenciju bolesti na svom području,
- ▶ provođenje mjera zdravstvene ekologije i to: ispitivanje hrane i predmeta opće uporabe, ispitivanje vode za piće, ispitivanje štetnih utjecaja onečišćenja zraka na zdravlje ljudi, ispitivanje buke, ispitivanje onečišćenja tla i voda namijenjenih kupanju i rekreaciji,
- ▶ hitnu medicinu na svojem području (ako to ne osigurava Republika Hrvatska) i
- ▶ organizaciju i rad mrtvozorničke službe.

Županija i grad osiguravaju sredstva za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova – prostora, medicinske i nemedicinske opreme i prijevoznih sredstava te informatizaciju zdravstvene djelatnosti, sukladno planu i programu mjera zdravstvene zaštite i mreži javne zdravstvene

službe, kao i za pokriće gubitaka zdravstvenih ustanova čiji su osnivač.

Županija i jedinica lokalne samouprave mogu osigurati sredstva za zdravstvenu zaštitu stanovnika na svom području iznad standarda utvrđenih osnovnim zdravstvenim osiguranjem.

Županija i jedinica lokalne samouprave mogu sklopiti ugovor s turističkom zajednicom i zdravstvenom ustanovom odnosno trgovačkim društvom koje obavlja zdravstvenu djelatnost o organiziranju i financiranju provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite za vrijeme turističke sezone.

U cilju ostvarivanja prava, obveza, zadaća i ciljeva na području zdravstvene zaštite na svom području, županija osniva Savjet za zdravlje. Broj članova Savjeta za zdravlje određuje se statutom županije.

Županija i jedinica lokalne samouprave mogu osnovati zdravstvene ustanove za obavljanje određenih zdravstvene djelatnosti.

Županija može osnovati: opću bolnicu, specijalnu bolnicu, dom zdravlja, zavod za hitnu medicinu, zavod za javno zdravstvo, polikliniku, lječilište, ustanovu za zdravstvenu njegu, ustanovu za palijativnu skrb i ljekarničku ustanovu.

Grad može osnovati specijalnu bolnicu.

Osnivač zdravstvene ustanove:

- ▶ donosi akt o osnivanju zdravstvene ustanove,
- ▶ imenuje članove upravnog vijeća zdravstvene ustanove (upravno vijeće ima pet članova od kojih su predsjednik i dva člana predstavnici osnivača, a dva člana predstavnici radnika ustanove; jedino upravno vijeće doma zdravlja ima sedam članova od kojih su predsjednik i tri člana predstavnici osnivača, a tri člana predstavnici radnika ustanove,
- ▶ daje suglasnost na statut zdravstvene ustanove i
- ▶ pokriva gubitak zdravstvene ustanove koji nastane u obavljanju njezine djelatnosti.²⁰

Predstavničko tijelo županije na prijedlog općinskih odnosno gradskih vijeća imenuje potreban broj doktora medicine odnosno drugih zdravstvenih radnika koji utvrđuju nastup smrti, vrijeme i uzrok smrti osoba umrlih izvan zdravstvene ustanove (mrtvozornici).

7.5 ZAŠTITA OKOLIŠA

Zaštita okoliša skup je odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj sprečavanje opasnosti za okoliš, sprečavanje nastanka šteta i/ili onečišćivanja okoliša, smanjivanje i/ili otklanjanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete.²¹

Županije, gradovi i općine neki su od subjekata zaštite okoliša.

Županije i Grad Zagreb u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unapređuju poslove zaštite okoliša koji su od područnog (regionalnog) značenja za zaštitu okoliša i za unapređenje stanja okoliša na njihovu području.

Gradovi i općine u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unapređuju poslove zaštite okoliša koji su od lokalnog značenja za zaštitu okoliša i unapređenje stanja okoliša na njihovu području.

Predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba i velikog grada donosi program zaštite okoliša za svoje područje. Takav plan za svoje područje može donijeti i predstavničko tijelo grada i općine, ako je to predviđeno programom županije.

Za potrebe praćenja ostvarivanja ciljeva iz programa zaštite okoliša i programskih dokumenata vezanih za pojedine sastavnice okoliša i opterećenja kao i drugih dokumenata vezanih za zaštitu okoliša te zbog cjelovitog uvida u stanje okoliša na području jedinice lokalne samouprave odnosno županije, njezino predstavničko tijelo razmatra izvješće o stanju okoliša na svom području za razdoblje od četiri godine.

Izvješće o stanju okoliša koje se odnosi na provedbu programa županije, Grada Zagreba, velikog grada, odnosno drugog grada ili općine, izrađuje nadležno upravno tijelo županije, Grada Zagreba odnosno velikog grada. Za drugi grad i općinu to izvješće izrađuje nadležno upravno tijelo županije u suradnji s tim gradom i općinom.

U provedbi programa županija:

- ▶ provodi stratešku procjenu utjecaja na okoliš kojom procjenjuje vjerojatni značajniji utjecaj na okoliš koji može nastati provedbom plana ili programa,
- ▶ odlučuje o zahtjevu za procjenu utjecaja zahvata na okoliš i o zahtjevu za ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš,
- ▶ daje upute o sadržaju studije o utjecaju zahvata na okoliš i
- ▶ vodi registar onečišćavanja okoliša te podatke iz registra dostavlja Agenciji za zaštitu okoliša.

Županije, gradovi i općine zajedno s ostalim subjektima zaštite okoliša u svojim proračunima osiguravaju sredstva za financiranje zaštite okoliša.

Jedinice lokalne samouprave i županije imaju određene zadaće i u području zaštite prirode.²²

Županijska skupština:

- ▶ proglašava određena zaštićena područja koja se nalaze na njihovu području i to: regionalni park, značajni krajobraz, park-šumu, spomenik prirode i spomenik parkovne arhitekture (uz prethodno pribavljenu suglasnost resornih tijela središnje državne uprave),
- ▶ osniva javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim područjem i/ili drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na svom području,
- ▶ može prenijeti osnivačka prava nad javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim područjem i/ili drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na općinu ili grad na čijem teritoriju je zaštićeno područje,
- ▶ donosi odluku o dodjeli koncesije na zaštićenim područjima.

Županija, grad odnosno općina kao osnivač javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjem:

- ▶ osigurava sredstva za njezin rad,
- ▶ imenuje predsjednika i članove njezina upravnog vijeća (u nadležnosti predstavničkog tijela osnivača),
- ▶ imenuje njezina ravnatelja (u nadležnosti predstavničkog tijela osnivača),
- ▶ daje suglasnost na njezin statut (u nadležnosti izvršnog tijela osnivača),
- ▶ daje suglasnost na godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja (u nadležnosti izvršnog tijela osnivača)
- ▶ donosi program zaštite prirode,
- ▶ prihvaća odgovarajuća izvješća o stanju prirode na svom području.

Osim navedenog, županije su dužne obavljati sljedeće upravne i stručne poslove zaštite prirode:

- ▶ skrbiti o očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti na svome području,
- ▶ osiguravati uvjete za zaštitu i očuvanje zaštićenih područja iz svoje nadležnosti,
- ▶ sudjelovati u postupku proglašenja zaštićenih područja koje proglašava Vlada ili Sabor,
- ▶ sudjelovati u izradi planova upravljanja zaštićenim područjima iz svoje nadležnosti,
- ▶ skrbiti o promicanju zaštite prirode, te davati potpore i skrbiti o strukovnim i drugim udrugama čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode,
- ▶ pratiti stanje očuvanosti prirode (monitoring) te o stanju očuvanosti podnositi izvješća resornim tijelima središnje državne uprave,
- ▶ voditi očevidnike o podacima važnim za zaštitu prirode,
- ▶ izvješćivati javnost o stanju prirode na svom području i o poduzetim mjerama radi njezine zaštite i očuvanja i
- ▶ pružati stručnu i drugu pomoć tijelima jedinica lokalne samouprave na zaštiti prirode na njihovu području.

Gradovi i općine dužni su u skladu s programima zaštite prirode i dokumentima prostornog uređenja:

- ▶ skrbiti o očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti na svome području,
- ▶ sudjelovati u postupku javnog uvida radi proglašavanja zaštićenih prirodnih vrijednosti na svome području,
- ▶ pratiti stanje očuvanosti prirode (monitoring) te o stanju očuvanosti podnositi izvješća,
- ▶ voditi očevidnike o podacima važnim za zaštitu prirode,
- ▶ izvješćivati javnost o stanju prirode na svom području i o poduzetim mjerama radi njezine zaštite i očuvanja,
- ▶ popularizirati zaštitu prirodnih vrijednosti na svome području,
- ▶ podupirati aktivnosti strukovnih i drugih udruga čije djelatnosti imaju za cilj zaštitu prirode na njihovu području.

Jedinice lokalne samouprave i županije imaju određene zadaće i u području zaštite zraka.²³

Predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba i velikog grada donosi program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama koji je sastavni dio programa zaštite okoliša za područje županije, odnosno Grada Zagreba i velikog grada. O provedbi programa

upravno tijelo nadležno za zaštitu okoliša županije, Grada Zagreba odnosno velikog grada izrađuje koje usvaja njihovo predstavničko tijelo.

Županija, Grad Zagreb i gradovi uspostavljaju mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka na svome području, ako procijene da su razine onečišćenosti više od propisanih graničnih vrijednosti (GV), odnosno ako procijene da za to postoje opravdani razlozi (osobito u slučaju pojačanog razvoja industrije, proširenja poslovnih i industrijskih zona i drugo). Predstavničko tijelo određuje lokacije mjernih postaja za praćenje kvalitete zraka, donosi program mjerenja razine onečišćenosti i osigurava uvjete njihove provedbe.

Ako u određenoj zoni ili aglomeraciji razine onečišćujućih tvari u zraku prekoračuju bilo koju graničnu vrijednost ili ciljnu vrijednost u svakom od tih slučajeva, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba nadležno za tu zonu ili aglomeraciju donosi akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka za tu zonu ili aglomeraciju, kako bi se u što je moguće kraćem vremenu osiguralo postizanje graničnih ili ciljnih vrijednosti. Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka može dodatno obuhvatiti i posebne mjere koje imaju za cilj zaštitu osjetljivih skupina stanovništva, uključujući i djecu.

Ako u određenoj zoni ili aglomeraciji postoji rizik da će razine onečišćujućih tvari prekoračiti prag upozorenja, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za tu zonu ili aglomeraciju donosi kratkoročni akcijski plan koji sadrži mjere koje se moraju poduzeti u kratkom roku kako bi se smanjio rizik ili trajanje takvog prekoračenja.

Jedinice lokalne samouprave i županije imaju određene zadaće i u području [gospodarenja otpadom](#).²⁴

Jedinice lokalne samouprave i županije donose svoje planove gospodarenja otpadom kao sastavni dio programa zaštite okoliša ili kao posebni dokument.

Županija i Grad Zagreb odgovorni su za gospodarenje svim vrstama otpada, osim opasnog otpada, a jedinice lokalne samouprave odgovorne su za gospodarenje komunalnim otpadom.

Jedinice lokalne samouprave dužne su na svojem području postaviti odgovarajuće spremnike i osigurati gradnju reciklažnog dvorišta za odvojeno prikupljanje otpada u gospodarenju komunalnim otpadom sukladno Zakonu i planu gospodarenja otpadom te osigurati gradnju najmanje jednog reciklažnog dvorišta za građevinski otpad.

7.6 ZAŠTITA I SPAŠAVANJE

Jedinice lokalne samouprave i županije u okviru svojih prava i obveza utvrđenih Ustavom i zakonom uređuju i planiraju, organiziraju, financiraju i provode **zaštitu i spašavanje**.²⁵

Izvršna i predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave i županija neki su od sudionika zaštite i spašavanja.

Predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave i županija nakon svakih lokalnih izbora najkasnije u roku 60 dana od dana njihova konstituiranja, na prijedlog općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, a po prethodnom prijedlogu nadležnih službi i resornih tijela središnje državne uprave, imenuju članove općinskog, gradskog odnosno županijskog stožera zaštite i spašavanja.

Općinski načelnik, gradonačelnik i župan uz stručnu potporu stožera zaštite i spašavanja rukovode i koordiniraju operativnim snagama zaštite i spašavanja na razini svoje jedinice samouprave. U katastrofama i velikim nesrećama općinski načelnik, gradonačelnik i župan izravno zapovijedaju operativnim snagama zaštite i spašavanja jedinica lokalne samouprave i županija.

Operativne snage na razini jedinice lokalne samouprave i županije djeluju na temelju odluke općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana. Dijelovi sustava zaštite i spašavanja u slučajevima neposredne prijetnje od nastanka katastrofe ili velike nesreće aktiviraju se po nalogu općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana, a u slučaju izostanka njihova naloga na temelju odluke ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

U ostvarivanju prava i obveza u području zaštite i spašavanja predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave i županija:

- ▶ najmanje jednom godišnje ili pri donošenju proračuna u cjelini razmatraju stanje sustava zaštite i spašavanja, a posebno svih operativnih snaga zaštite i spašavanja te donose smjernice za organizaciju i razvoj sustava zaštite i spašavanja na svom području,
- ▶ u proračunu osiguravaju sredstva namijenjena za financiranje sustava zaštite i spašavanja u narednoj godini,
- ▶ donose procjenu ugroženosti i plan zaštite i spašavanja,
- ▶ donose opće akte kojima propisuju mjere, aktivnosti i poslove u provođenju zaštite i spašavanja i
- ▶ obavljaju i druge poslove zaštite i spašavanja utvrđene zakonom.

Osim toga, predstavnička tijela županija za svoje područje donose planove za sprečavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari koje mogu izazvati posljedice za život i zdravlje ljudi i okoliš (tzv. vanjski planovi).

U ostvarivanju prava i obveza u području zaštite i spašavanja, općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan za svoje područje:

- ▶ izrađuje i predlaže predstavničkom tijelu nacрте procjene ugroženosti, uz prethodno pribavljenu suglasnost Državne uprave za zaštitu i spašavanje,
- ▶ izrađuje i predlaže predstavničkom tijelu nacрте planova zaštite i spašavanja,
- ▶ predlaže financiranje sustava zaštite i spašavanja na svom području,
- ▶ priprema prijedloge općih akata kojima se propisuju mjere, aktivnosti i poslove u provođenju zaštite i spašavanja,
- ▶ određuje operativne snage zaštite i spašavanja i pravne osobe od interesa za zaštitu i spašavanje sukladno procjeni ugroženosti,
- ▶ osigurava uvjete za premještanje, zbrinjavanje, uklanjanje i druge aktivnosti i mjere u zaštiti i spašavanju ljudi, imovine i okoliša sukladno planovima zaštite i spašavanja i
- ▶ osigurava uvjete za poduzimanje i drugih mjera važnih za otklanjanje posljedica katastrofa i velikih nesreća te obavlja i druge poslove zaštite i spašavanja utvrđene zakonom.

Pored navedenih poslova, župan izrađuje i predlaže vanjske planove predstavničkom tijelu županije.

Tijekom procesa izrade i donošenja vanjskih planova župan je dužan osigurati dostupnost vanjskih planova javnosti, osim dijelova plana koji predstavljaju poslovnu tajnu operatora. Za obavješćavanje javnosti o primjeni vanjskog plana odgovoran je općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan.

Jedinice lokalne samouprave i županije, u cilju ostvarenja potrebne razine zaštite stanovništva i materijalnih dobara i okoliša, mogu povjeriti izradu planova zaštite i spašavanja i vanjskih planova pravnim osobama ovlaštenim za stručne poslove u području planiranja zaštite i spašavanja.

U skladu s opsegom mogućih posljedica utvrđenih županijskim planom zaštite i spašavanja župan može sam ili na prijedlog načelnika policijske uprave proglasiti **elementarnu nepogodu** ili izravnu opasnost od njezina nastanka na području županije.²⁶

Predstavničko tijelo općine, grada odnosno županije imenuje članove općinskog, gradskog odnosno županijskog povjerenstva za procjenu šteta od elementarnih nepogoda koje organizira i provodi postupak procjene štete.

Općinski načelnik, gradonačelnik i župan imaju pravo i obvezu brinuti o potrebama i interesima građana na svom području u osiguranju **zaštite od požara** organiziranjem učinkovite vatrogasne službe.

Jedinice lokalne samouprave i županije donose plan zaštite od požara za svoje područje na temelju procjene ugroženosti od požara, po prethodno pribavljenom mišljenju nadležne policijske uprave. Procjena ugroženosti i plan zaštite od požara županije temelje se na procjenama ugroženosti i planovima zaštite od požara gradova i općina na području županije.

Jedinice lokalne samouprave i županije na temelju procjene ugroženosti donose godišnji provedbeni plan unapređenja zaštite od požara za svoje područje za čiju provedbu osiguravaju financijska sredstva. Godišnji provedbeni planovi unapređenja zaštite od požara gradova i općina donose se na temelju godišnjeg provedbenog plana unapređenja zaštite od požara županije na čijem prostoru se nalaze. Godišnji provedbeni plan unapređenja zaštite od požara županije donosi se uz sudjelovanje nadležne policijske uprave i vatrogasne zajednice županije.

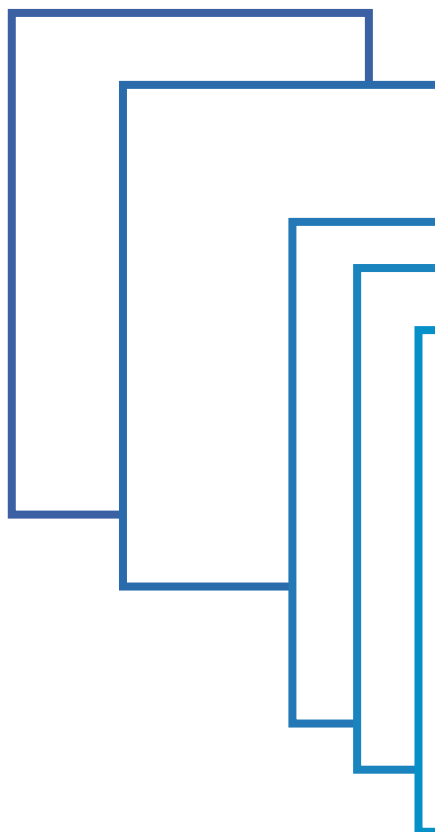
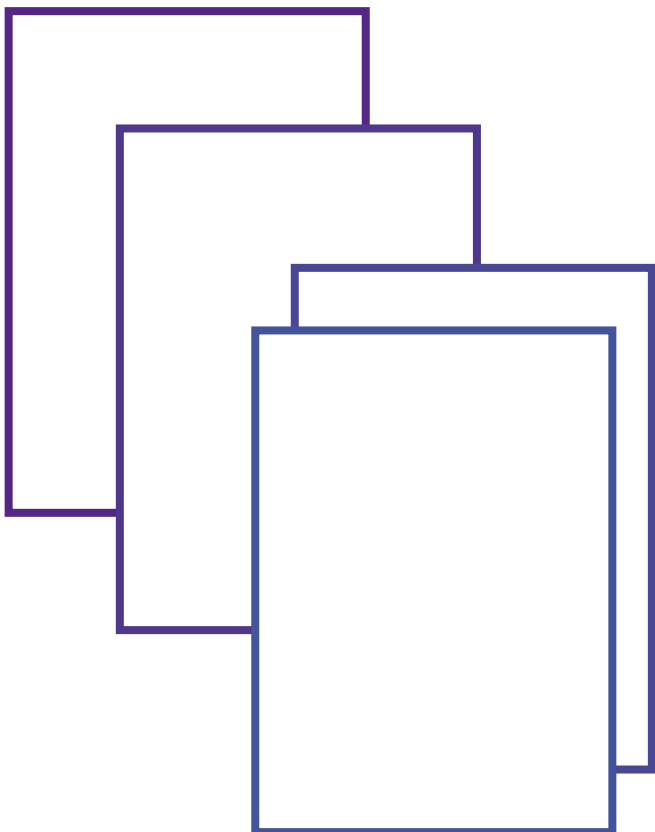
Predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave i županija najmanje jednom godišnje razmatraju izvješće o stanju zaštite od požara na svom području i stanju provedbe godišnjeg provedbenog plana unapređenja zaštite od požara za svoje područje. Izvješće o stanju zaštite od požara županije i stanju provedbe godišnjeg provedbenog plana unapređenja zaštite od požara županije dostavlja se Nacionalnom odboru za preventivnu zaštitu i gašenje požara i središnjem tijelu državne uprave za vatrogastvo.

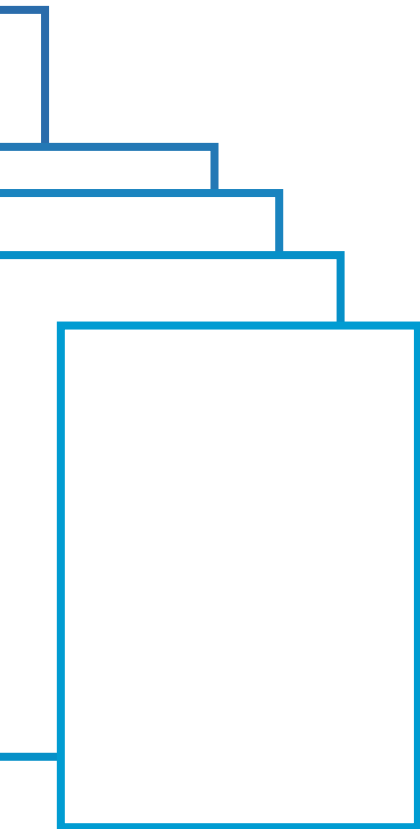
Općinski načelnik, gradonačelnik, gradonačelnik Grada Zagreba odnosno župan ima pravo i obvezu skrbiti o potrebama i interesima građana na svom području za organiziranjem i djelovanjem učinkovite vatrogasne službe.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, sukladno svojim planovima zaštite od požara, odlukom osniva javnu vatrogasnu postrojbu kao svoju javnu ustanovu te njome ujedno utvrđuje poslove i broj profesionalnih odnosno dobrovoljnih vatrogasaca javne vatrogasne postrojbe.

Općinski načelnik, gradonačelnik odnosno gradonačelnik Grada Zagreba imenuje zapovjednika javne vatrogasne postrojbe i njegova zamjenika. On također potvrđuje imenovanje zapovjednika postrojbe dobrovoljnog vatrogasnog društva kojeg imenuje nadležno tijelo vatrogasnog društva.²⁷

PRILOZI

ZAKON O POTVRĐIVANJU EUROPSKE POVELJE O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

Članak 1.

Potvrđuje se Europska povelja o lokalnoj samoupravi, potpisana u Strasbourgu 15. listopada 1985. godine u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Europske povelje o lokalnoj samoupravi u izvorniku na engleskom i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

EUROPSKA POVELJA O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

Uvodni dio

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Povelje:

- ▶ Smatrajući da je cilj Vijeća Europe ozbiljnije što tješnje povezati svoje članice kako bi se očuvali i unapređivali ideali i načela koji pripadaju njihovoj zajedničkoj baštini,
- ▶ Smatrajući da je jedan od načina ostvarivanja tog cilja i sporazumijevanje na području upravljanja,
- ▶ Smatrajući da su lokalne jedinice jedan od glavnih temelja svakog demokratskog sustava,
- ▶ Smatrajući da je pravo građana da sudjeluju u upravljanju javnim poslovima jedno od demokratskih načela koja su zajednička svim državama članicama Vijeća Europe,
- ▶ Uvjerene da je ostvarivanje tog prava moguće najneposrednije na lokalnoj razini,
- ▶ Uvjerene da postojanje lokalnih jedinica koje su stvarno odgovorne omogućuje upravu koja je i učinkovita i bliska građanima,
- ▶ Svjesne da je obrana i snaženje lokalne samouprave u različitim europskim zemaljama važan doprinos izgradnji Europe utemeljene na načelima demokracije i decentralizacije vlasti,
- ▶ Potvrđujući da ovo pretpostavlja postojanje lokalnih jedinica kojima je omogućeno da imaju demokratski oblikovana odlučujuća tijela i da se koriste širokim stupnjem samouprave što se tiče njihova djelokruga, sredstava za njegovo obavljanje i načina potrebnih da bi mogle ispuniti svrhu svog postojanja,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

Stranke će smatrati da ih, na način i u mjeri predviđenima člankom 12. Povelje, obavezuju sljedeći članci ove Povelje:

I. DIO

Članak 2.

Ustavni i zakonski temelj lokalne samouprave

U unutarnjem zakonodavstvu i, koliko je to moguće, u ustavu prihvatit će se načelo lokalne samouprave.

Članak 3.

Koncepcija lokalne samouprave

1. Pod lokalnom samoupravom podrazumijeva se pravo i mogućnost lokalnih jedinica da, u okvirima određenim zakonom, uređuju i upravljaju, uz vlastitu odgovornost i u interesu lokalnog pučanstva, bitnim dijelom javnih poslova.
2. Ovo će se pravo provoditi preko vijeća ili skupština sastavljenih od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem na temelju općeg i jednakog biračkog prava. Ova tijela mogu imati izvršna tijela koja su im odgovorna. Ova odredba se ne može ni na koji način smatrati ograničavajućom u odnosu na primjenu zborova građana, referenduma ili drugog oblika neposrednog sudjelovanja građana tamo gdje je to dopušteno zakonom.

Članak 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Temeljne ovlasti i dužnosti lokalnih jedinica bit će određene ustavom ili zakonom. Ova odredba ne sprječava da, u skladu sa zakonom, lokalnim jedinicama budu dodijeljene ovlasti i dužnosti u specifične svrhe.
2. Jedinice lokalne samouprave imaju, u zakonskim okvirima, slobodu pokretati inicijativu o svakom pitanju ako nije isključeno iz njihove nadležnosti ili dodijeljeno nekoj drugoj vlasti.
3. Javne će se ovlasti obavljati tako da se preferira da pripadaju vlastima koje su najbliže građanima. Prilikom dodjele ovlasti nekoj drugoj vlasti mora se voditi računa o širini i prirodi zadaće i o zahtjevima učinkovitosti i ekonomičnosti.
4. Nadležnosti koje su povjerene lokalnim jedinicama moraju biti, u pravilu, potpune i cjelovite. Njihovo obavljanje ne smije biti onemogućeno ili ograničeno od neke druge središnje ili regionalne vlasti, osim kada to dopušta zakon.

5. U slučaju kada središnja ili regionalna vlast prenese ovlasti na lokalne jedinice, one će, koliko je to moguće, slobodno prilagoditi njihovu primjenu lokalnim uvjetima.
6. Lokalne jedinice će se, koliko je to moguće, pravovremeno, na odgovarajući način, pitati za mišljenje u postupku pripremanja i donošenja odluka koje ih se neposredno tiču.

Članak 5.

Zaštita područnih granica lokalnih jedinica

Prvi svakoj promjeni lokalnog područja prethodno će se tražiti mišljenje dotične lokalne jedinice, ukoliko je moguće referendumom tamo gdje to zakon dozvoljava.

Članak 6.

Prilagođavanje upravnog ustroja i sredstava zadaćama lokalnih jedinica

1. Ukoliko to nije u suprotnosti s općim odredbama utvrđenim zakonom, lokalne će jedinice same moći određivati svoj unutarnji upravni ustroj, kako bi ga prilagodile svojim osebnim potrebama i učinile upravljanje što učinkovitijim.
2. Položaj zaposlenih u tijelima lokalnih jedinica treba omogućiti zapošljavanjem osoblja polazeći od načela kakvoće, sposobnosti i stručnosti. U tom cilju osigurat će se odgovarajući uvjeti za njihovo obrazovanje, nagrađivanje i napredovanje.

Članak 7.

Uvjeti obnašanja dužnosti na lokalnoj razini

1. Status izabranih lokalnih predstavnika mora osigurati slobodno obavljanje njihove funkcije.
2. Omogućit će se odgovarajuća financijska naknada troškova nastalih u obavljanju njihove funkcije kao i, kada je to potrebno, naknada za izgubljenu zaradu ili naknada za obavljen posao, uz odgovarajuće socijalno osiguranje.
3. Funkcije i aktivnosti koje su nespojive s mandatom izabranog lokalnog predstavnika mogu se utvrditi samo zakonom ili temeljnim pravnim načelima.

Članak 8.

Upravni nadzor akata lokalnih jedinica

1. Upravni nadzor nad lokalnim jedinicama može se obavljati samo u slučajevima i u oblicima predviđenim ustavom ili zakonom.
2. Upravni nadzor akata lokalnih jedinica u pravilu će imati svrhu samo osigurati poštovanje načela zakonitosti i ustavnosti. Upravni nadzor koji obavljaju vlasti višeg stupnja može, ipak, kad se radi o obavljanju ovlasti koje su prenesene na lokalne jedinice, obuhvatiti i nadzor nad svrsishodnošću.
3. Upravni nadzor nad lokalnim jedinicama mora se obavljati tako da se poštuje razmjernost između širine intervencije nadzorne vlasti i važnosti interesa koje se smjera štititi.

Članak 9.

Financijski izvori lokalnih jedinica

1. Lokalne će jedinice imati, u okviru državne gospodarske politike, pravo na odgovarajuće svoje prihode kojima će slobodno raspolagati u obavljanju svojih ovlasti.
2. Prihodi lokalnih jedinica moraju biti razmjerni njihovim ovlastima predviđenim ustavom i zakonom.
3. Najmanje dio prihoda lokalnih jedinica mora proizlaziti iz lokalnih poreza i naknada, čije stope, u granicama utvrđenim zakonom, same određuju.
4. Sustavi financiranja prihoda lokalnih jedinica moraju biti dovoljno raznoliki i evolutivni kako bi mogli slijediti, koliko je to praktički moguće, promjene stvarnih troškova obavljanja lokalnih ovlasti.
5. Zaštita financijski slabijih lokalnih jedinica traži prihvaćanje odgovarajućih postupaka ili mjera financijskog ujednačavanja u cilju ispravljanja učinaka nejednake diobe mogućih izvora financiranja, odnosno financijskog opterećenja što ga moraju podnositi. Takvim postupcima ili mjerama ne smije se sužavati slobodno odlučivanje lokalnih jedinica o pitanjima koja su u njihovom djelokrugu.
6. Od lokalnih će se jedinica, na odgovarajući način, tražiti mišljenja o tome kako će im se dodjeljivati preraspoređeni izvori financiranja.
7. Koliko je to moguće, subvencije lokalnim jedinicama neće biti namijenjene financiranju specifičnih projekata. Dodjelom tih sredstava neće se ugrožavati temeljna sloboda politike odlučivanja lokalnih jedinica u području njihovih vlastitih nadležnosti.
8. Kako bi se financirali njihovi troškovi investiranja, lokalne jedinice moraju imati, u skladu sa zakonom, pristup nacionalnom tržištu kapitala.

Članak 10.

Pravo udruživanja lokalnih jedinica

1. Lokalne jedinice imaju, u skladu sa zakonom, pravo da, u obavljanju svojih ovlasti, surađuju i udružuju se s drugim lokalnim jedinicama radi obavljanja poslova u zajedničkom interesu.
2. Svaka država mora priznati pravo lokalnim jedinicama da se udružuju radi zaštite i promicanja njihovih zajedničkih interesa i da pristupaju međunarodnom udruženju lokalnih jedinica.
3. Lokalne jedinice mogu, pod uvjetima koji se mogu predvidjeti zakonom, surađivati s lokalnim jedinicama drugih država.

Članak 11.

Pravna zaštita lokalne samouprave

Lokalne jedinice moraju imati pravo na odgovarajuće sredstvo sudske zaštite radi osiguranja slobodnog obavljanja svojih nadležnosti i poštovanja načela lokalne samouprave koja su utvrđena u ustavu ili unutarnjem zakonodavstvu.

II. DIO

Različite odredbe

Članak 12.

Preuzimanje obveza

1. Svaka se stranka obvezuje da će se smatrati vezanom s najmanje dvadeset odredbi (paragrafa) I. dijela Povelje, od kojih se najmanje deset mora izabrati među sljedećim odredbama (paragrafima):
 - ▶ članak 2.,
 - ▶ članak 3. stavci 1. i 2.,
 - ▶ članak 4. stavci 1., 2. i 4.,
 - ▶ članak 5.,
 - ▶ članak 7. stavak 1.,
 - ▶ članak 8. stavak 2.,
 - ▶ članak 9. stavci 1., 2. i 3.,
 - ▶ članak 10. stavak 1.,
 - ▶ članak 11.
2. Svaka će ugovorna stranka, prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, obavijestiti glavnog tajnika Vijeća Europe o odredbama (paragrafima) odabranim u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.
3. Svaka stranka može naknadno, u bilo koje vrijeme, obavijestiti glavnog tajnika da će se smatrati vezanom i s drugim odredbama (paragrafima) ove Povelje koje prije toga nije prihvatila u skladu s uvjetima određenim stavkom 1. ovoga članka. Naknadno preuzimanje obveza smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije, prihvata ili odobrenja od stranke koja o tome obavijesti glavnog tajnika, a stupit će na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kad glavni tajnik primi ovakvu obavijest.

Članak 13.

Jedinice na koje se Povelja odnosi

Načela lokalne samouprave obuhvaćena u ovoj Povelji odnose se na sve vrste lokalnih jedinica koje postoje na području stranke. Svaka stranka može prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju odrediti vrste lokalnih ili regionalnih jedinica na koje će ograničiti primjenu kruga odredbi Povelje ili koje smjera isključiti od primjene dotičnih odredbi. Ona, također, može uključiti i druge vrste lokalnih ili regionalnih jedinica pod primjenu odredbi Povelje tako da o tome naknadno obavijesti glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 14.

Dostava informacija

Svaka stranka dostavljaat će glavnom tajniku Vijeća Europe sve važnije obavijesti u svezi sa zakonodavnim promjenama i drugim mjerama što će ih poduzimati radi usuglašavanja s odredbama ove Povelje.

III. DIO

Članak 15.

Potpisivanje, ratifikacija i stupanje na snagu

1. Ova Povelja bit će otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju bit će položene kod glavnog tajnika Vijeća Europe.
2. Ova će Povelja stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi po isteku razdoblja od tri mjeseca nakon dana na koji su države članice Vijeća Europe, u skladu s odredbama prethodnog stavka, izrazile pristanak da budu vezane Poveljom.
3. U slučaju kada bilo koja država članica naknadno izrazi pristanak da bude vezana Poveljom, ona će stupiti na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca od dana polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 16.

Područni uglavak

1. Svaka država može u trenutku potpisivanja ili prilikom polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, odrediti područje ili područja na koja će se odnositi ova Povelja.
2. Svaka država može, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Povelje na bilo koje svoje područje. Za to područje, Povelja će stupiti na snagu prvog dana mjeseca po isteku razdoblja od tri mjeseca od dana kad glavni tajnik prihvati takvu izjavu.
3. Svaka izjava, sastavljena u skladu s prethodna dva stavka može, za svako u njoj navedeno područje, biti povučena posebnom obavijesti koja je dostavljena glavnom tajniku. Povlačenje će stupiti na snagu prvog dana mjeseca po isteku razdoblja od šest mjeseci od dana kad ga primi glavni tajnik.

Članak 17.

Otkazivanje

1. Svaka potpisnica može otkazati ovu Povelju u svakom trenutku po isteku razdoblja od 5 godina od dana kad je za tu državu Povelja stupila na snagu. Glavnom tajniku

Vijeća Europe potrebno je dostaviti izjavu s otkaznim rokom od šest mjeseci. Otkaz neće utjecati na važenje Povelje u odnosu na ostale stranke, pod uvjetom da ih ni u jednom trenutku ne bude manje od četiri.

2. Svaka stranka može, u skladu s odredbama prethodnog stavka, otkazati bilo koju odredbu (paragraf) I. dijela Povelje koju je prihvatila, pod uvjetom da ostane vezana brojem i vrstom odredaba (paragrafa) iz članka 12., stavka 1. Svaka stranka koja, otkazavši neku odredbu (paragraf), prestane ispunjavati zahtjeve članka 12. stavka 1., smatrat će se kao da je otkazala Povelju u cijelosti.

Članak 18.

Obavješćavanje

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća Europe o:

- a) svakom potpisu,
- b) polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju,
- c) svakom danu stupanja na snagu ove Povelje, u skladu sa člankom 15.,
- d) svakoj obavijesti primljenoj u svezi s primjenom odredbi članka 12., stavaka 2. i 3.,
- e) svakoj obavijesti primljenoj u svezi s primjenom odredbi članka 13.,
- f) svakom drugom aktu, obavijesti ili priopćenju koje se odnosi na ovu Povelju.

U potvrdu toga su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovu Povelju. Sastavljeno u Strasbourgu 15. listopada 1985. godine na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku, koji će biti položen u arhiv Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerovljene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe.

Članak 3.

Sukladno članku 12. stavku 1. i 2. međunarodnog ugovora iz članka 2. ovoga Zakona, Republika Hrvatska će pri polaganju isprave o ratifikaciji obavijestiti glavnog tajnika Vijeća Europe kako slijedi:

“U skladu sa člankom 12. stavkom 1. i 2. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, Republika Hrvatska smatra se vezanom sljedećim odredbama (paragrafima) te Povelje:

- ▶ članak 2.
- ▶ članak 3. stavci 1. i 2.
- ▶ članak 4. stavci 1., 2. i 4.
- ▶ članak 5.
- ▶ članak 6. stavci 1. i 2.
- ▶ članak 7. stavci 1., 2. i 3.

- ▶ članak 8. stavci 1. i 2.
- ▶ članak 9. stavci 1., 2. i 3.
- ▶ članak 10. stavci 1. i 3.
- ▶ članak 11.”

Članak 4.

Za provedbu ovoga Zakona nadležno je Ministarstvo uprave Republike Hrvatske.

Članak 5.

Na dan donošenja ovoga Zakona međunarodni ugovor iz članka 2. ovoga Zakona, uključujući preuzete obveze iz članka 3. ovoga Zakona, nije za Republiku Hrvatsku na snazi. Stupit će na snagu za Republiku Hrvatsku u skladu sa svojim člankom 15. stavkom 3., a podaci o njegovu stupanju na snagu objavit će se nakon toga sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (»Narodne novine«, br. 8/96).

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O POTVRĐIVANJU EUROPSKE POVELJE O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

Članak 1.

U Zakonu o potvrđivanju Europske povelje o lokalnoj samoupravi (»Narodne novine – Međunarodni ugovori«, br. 14/97.) iza članka 3. dodaje se članak 3.a koji glasi:

» Članak 3.a

Sukladno članku 12. stavku 3. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, Republika Hrvatska obavijestit će glavnog tajnika Vijeća Europe kako slijedi: U skladu sa člankom 12. stavkom 3. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, Republika Hrvatska smatra se vezanom i sljedećim odredbama (paragrafima) Povelje:

- ▶ članak 4. stavci 3., 5. i 6.,
- ▶ članak 8. stavak 3.,
- ▶ članak 9. stavci 4., 5., 6., 7. i 8.,
- ▶ članak 10. stavak 2.«

Članak 2.

Članak 4. Zakona mijenja se i glasi:

“Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave.”

Članak 3.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, odredbe (paragrafi) iz članka 1. ovoga Zakona nisu na snazi za Republiku Hrvatsku te će se podaci o njihovom stupanju na snagu objaviti u skladu sa člankom 30. stavkom 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

IZ USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

VI. MJESNA, LOKALNA I PODRUČNA (REGIONALNA) SAMOUPRAVA

Članak 133.

Građanima se jamči pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Pravo na samoupravu ostvaruje se preko lokalnih, odnosno područnih (regionalnih) predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabranih na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općega biračkog prava. Građani mogu neposredno sudjelovati u upravljanju lokalnim poslovima, putem zborova, referenduma i drugih oblika neposrednog odlučivanja u skladu sa zakonom i statutom. Prava iz ovoga članka u Republici Hrvatskoj ostvaruju i građani Europske unije, u skladu sa zakonom i pravnom stečevinom Europske unije.

Članak 134.

Jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi i njihovo područje određuje se na način propisan zakonom. Zakonom se mogu ustanoviti i druge jedinice lokalne samouprave. Jedinice područne (regionalne) samouprave su županije. Područje županije određuje se na način propisan zakonom. Zakonom se može glavnom gradu Zagrebu utvrditi položaj županije. Većim gradovima u Republici Hrvatskoj zakonom se mogu dati ovlasti županije. U naselju ili dijelu naselja mogu se, u skladu sa zakonom, osnivati oblici mjesne samouprave.

Članak 135.

Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, tehničku kulturu, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu. Jedinice područne (regionalne) samouprave obavljaju poslove od područnog (regionalnog) značenja, a osobito poslove koji se odnose na školstvo, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu te planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova. Poslovi lokalnog i područnog (regionalnog) djelokruga uređuju se zakonom. Prilikom dodjeljivanja tih poslova prednost će imati ona tijela koja su najbliža građanima.

Prilikom određivanja djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave mora se voditi računa o širini i prirodi poslova i o zahtjevima učinkovitosti i ekonomičnosti.

Članak 136.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pravo u okviru zakona, svojim statutima samostalno urediti unutarnje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela te ih prilagoditi lokalnim potrebama i mogućnostima.

Članak 137.

U obavljanju poslova iz svojeg djelokruga tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave samostalna su i podliježu samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela.

Članak 138.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pravo na vlastite prihode kojima slobodno raspolažu u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga.

Prihodi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave moraju biti razmjerni njihovim ovlastima predviđenim Ustavom i zakonom.

Država je dužna pomagati financijski slabije jedinice lokalne samouprave u skladu sa zakonom.

ZAKON O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

(pročišćeni tekst)

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom te druga pitanja od značenja za njihov rad.

Članak 2.

Grad Zagreb, kao glavni grad Republike Hrvatske, posebna je i jedinstvena, teritorijalna i upravna cjelina kojoj se ustrojstvo uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu.

Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se na Grad Zagreb, ako zakonom iz stavka 1. nije drukčije određeno.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 2. je izmijenjen.

Članak 3.

Jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi.

Jedinice područne (regionalne) samouprave su županije.

Općine, gradovi i županije osnivaju se zakonom.

Općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva.

Članak 5.

Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. U sastav grada kao jedinice lokalne samouprave mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalnog značenja.

Iznimno, gdje za to postoje posebni razlozi (povijesni, gospodarski, geoprometni), gradom se može utvrditi i mjesto koje ne zadovoljava uvjete iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 6.

Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu, a ustrojava se radi obavljanja poslova od područnoga (regionalnog) interesa.

Članak 7.

Područje općine, grada i županije, njihov naziv, sjedište njihovih tijela, osnivanje novih te ukidanje ili spajanje postojećih općina, odnosno gradova, izdvajanje pojedinih naselja iz sastava jedne općine ili grada i uključivanje tih naselja u sastav druge općine ili grada, promjene granica kao i druga pitanja od važnosti za teritorijalne promjene jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj uređuju se posebnim zakonom.

Pri svakoj promjeni područja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave prethodno će se tražiti mišljenje stanovnika te jedinice.

Članak 8.

Općina, grad i županija imaju statut.

Statutom se detaljnije uređuje samoupravni djelokrug općine, grada, odnosno županije, njena obilježja, javna priznanja, ustrojstvo, ovlasti i način rada tijela, način obavljanja poslova, oblici konzultiranja građana, provođenje referenduma u pitanjima iz djelokruga, mjesna samouprava, ustrojstvo i rad javnih službi, oblici suradnje jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave te druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obveza.

Članak 9.

Općina, grad i županija su pravne osobe.

Članak 10.

Jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave može imati grb i zastavu. Grb i zastava jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuju se statutom ili statutarnom odlukom uz odobrenje središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. riječ: »prethodno« je brisana.

Središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu donosi rješenje o odobrenju grba i zastave jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Protiv rješenja kojim se odlučuje o odobrenju grba i zastave jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iz stavka 1. dodani su novi stavci 2. i 3.

Grb mora biti heraldički ispravan i opisan po pravilima heraldike. Grb se sastoji isključivo od štita i sadržaja unutar njega.

Jedinica lokalne i jedinica područne (regionalne) samouprave u pravilu preuzima svoj povijesni grb i zastavu.

Čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu donijet će pravilnik o utvrđivanju grba i zastave, vođenju očevidnika o izdanim odobrenjima iz stavka 1. ovoga članka, kao i o drugim pitanjima od značenja za izradu i uporabu grba i zastave jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu uskratit će odobrenje iz stavka 1. ovoga članka ako se grb jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave nedovoljno razlikuje od grba i zastave druge jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

Jedan primjerak odobrenog grba i zastave čuva se u Hrvatskom državnom arhivu.

Na temelju mjerila koja općim aktom utvrdi predstavničko tijelo, općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan može odobriti uporabu grba i zastave pravnim osobama radi promicanja interesa općine, grada ili županije.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 7. riječi: »poglavarstvo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave« zamijenjene su riječima: »općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan«.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavci 2., 3., 4., 5., 6. i 7. postali su stavci 4., 5., 6., 7., 8. i 9.

Članak 11.

Predstavničko tijelo općine, grada i županije može pojedinu osobu koja je zaslužna za općinu, grad, odnosno za županiju proglasiti počasnim građaninom.

Počasću se ne stječu posebna prava, odnosno obveze i može se opozvati ako se počastvovani pokaže nedostojnim takve počasti.

Predstavničko tijelo može utvrditi i druga javna priznanja.

Članak 11.a

Općinama, gradovima i županijama mogu se dodijeliti godišnja priznanja za doprinos razvoju i jačanju lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj. Vlada Republike Hrvatske na temelju prijedloga nacionalnog saveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dodjeljuje priznanja iz stavka 1. ovoga članka. *Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 11. dodan je članak 11.a.*

Članak 12.

Ostvarujući zajedničke interese općine, gradovi i županije međusobno surađuju na unapređenju gospodarskog i društvenog razvitka svojih zajednica.

Općine, gradovi i županije mogu osnivati svoje udruge radi promicanja i ostvarivanja zajedničkih interesa.

Radi promicanja zajedničkih interesa i unapređivanja suradnje općine, gradovi i županije mogu osnovati nacionalnu udrugu općina, nacionalnu udrugu gradova i nacionalnu udrugu županija. Nacionalna udruga može se osnovati ako je odluku o osnivanju donijelo više od polovice općina, gradova, odnosno županija.

Nacionalna udruga općina, nacionalna udruga gradova i nacionalna udruga županija mogu se udružiti u nacionalni savez jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Članak 13.

Na osnivanje i rad udruga općina, gradova i županija i saveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na odgovarajući se način primjenjuju odredbe posebnog zakona kojim se uređuje osnivanje i rad udruga.

Ustrojstvo, djelokrug i način financiranja udruge, odnosno saveza uređuje se aktom o osnivanju i statutom, u skladu sa zakonom.

Nacionalne udruge i nacionalni savez mogu, u skladu sa zakonom, surađivati s odgovarajućim međunarodnim organizacijama i udruženjima jedinica lokalne, odnosno regionalne samouprave i pristupati njihovim međunarodnim udruženjima.

II. SURADNJA OPĆINA, GRADOVA I ŽUPANIJA S JEDINICAMA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE DRUGIH DRŽAVA

Članak 14.

Suradnja općina, gradova i županija s odgovarajućim jedinicama lokalne i regionalne samouprave drugih država uspostavlja se i odvija u okviru njihovog samoupravnog djelokruga, u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima.

Članak 15.

Odluku o uspostavljanju međusobne suradnje, odnosno sklapanju sporazuma (ugovora, povelje, memoranduma i sl. u daljnjem tekstu: sporazum) o suradnji gradova, općina i županija s odgovarajućim lokalnim i regionalnim jedinicama drugih država te sadržaju i oblicima te suradnje donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave, u skladu sa svojim općim aktima i ovim Zakonom.

Članak 16.

Odluku o uspostavljanju suradnje, odnosno sklapanju sporazuma o suradnji s jedinicama lokalne, odnosno regionalne samouprave drugih država, zajedno s tekstom sporazuma o suradnji na hrvatskom jeziku i na jeziku države u kojoj se nalazi jedinica lokalne, odnosno regionalne samouprave s kojom se navedeni sporazum sklapa, općina, grad i županija dostavlja središnjem tijelu državne uprave nadležnom za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, koje obavlja nadzor nad zakonitošću ove odluke.

Kada središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu ocijeni da odluka iz stavka 1. ovoga članka nije u skladu sa zakonom, u roku od 8 dana od njenog primitka, predložit će Vladi Republike Hrvatske ukidanje odluke.

Vlada Republike Hrvatske može, u roku od 30 dana od primitka prijedloga, odlukom, koja mora biti obrazložena, ukinuti odluku iz stavka 1. ovoga članka.

Protiv odluke Vlade Republike Hrvatske o ukidanju odluke iz stavka 1. ovoga članka, jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može podnijeti ustavnu tužbu radi zaštite prava na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Ako Vlada Republike Hrvatske u roku iz stavka 3. ovoga članka ne donese odluku o ukidanju, smatra se da je odluka iz stavka 1. ovoga članka donijeta u skladu sa zakonom.

Članak 17.

Sporazum o suradnji koji je sklopila općina, grad i županija s jedinicama lokalne i regionalne samouprave drugih država objavljuje se u službenom glasilu dotične jedinice. Ako općina, odnosno grad nema svoje službeno glasilo, sporazum o suradnji objavljuje se u službenom glasilu županije.

III. SAMOUPRAVNI DJELOKRUG OPĆINE, GRADA I ŽUPANIJE

Članak 18.

Općina, grad i županija samostalne su u odlučivanju u poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i ovim Zakonom.

Članak 19.

Općine i gradovi u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- ▶ uređenje naselja i stanovanje,
- ▶ prostorno i urbanističko planiranje,
- ▶ – komunalno gospodarstvo,
- ▶ – brigu o djeci,
- ▶ – socijalnu skrb,
- ▶ – primarnu zdravstvenu zaštitu,
- ▶ – odgoj i osnovno obrazovanje,
- ▶ – kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- ▶ – zaštitu potrošača,
- ▶ – zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- ▶ – protupožarnu i civilnu zaštitu,
- ▶ – promet na svom području
- ▶ – te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka odredit će se poslovi čije su obavljanje općine i gradovi dužni organizirati te poslovi koje mogu obavljati.

Odredbom članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 19. je izmijenjen.

Članak 19.a

Veliki gradovi su jedinice lokalne samouprave koje su ujedno gospodarska, financijska, kulturna, zdravstvena, prometna i znanstvena središta razvitka šireg okruženja i koji imaju više od 35.000 stanovnika.

Gradovi iz stavka 1. ovoga članka, kao i gradovi sjedišta županija u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana i to osobito poslove koji se odnose na:

- ▶ uređenje naselja i stanovanje,
- ▶ prostorno i urbanističko planiranje,
- ▶ komunalno gospodarstvo,
- ▶ brigu o djeci,
- ▶ socijalnu skrb,
- ▶ primarnu zdravstvenu zaštitu,
- ▶ odgoj i obrazovanje,
- ▶ kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- ▶ zaštitu potrošača,
- ▶ zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- ▶ protupožarnu i civilnu zaštitu,
- ▶ promet na svom području
- ▶ održavanje javnih cesta,
- ▶ izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju, te provedbu dokumenata prostornog uređenja,
- ▶ te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka odredit će se poslovi obavljanje kojih su veliki gradovi dužni organizirati te poslovi koje mogu obavljati.

Odredbom članka 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 19. dodan je članak 19.a.

Članak 20.

Županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od područnoga (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na:

- ▶ obrazovanje,
- ▶ zdravstvo,
- ▶ prostorno i urbanističko planiranje,
- ▶ gospodarski razvoj,
- ▶ promet i prometnu infrastrukturu,
- ▶ održavanje javnih cesta,
- ▶ planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova,
- ▶ izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada,
- ▶ te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka odredit će se poslovi čije je obavljanje županija dužna organizirati te poslovi koje županija može obavljati.

Odredbom članka 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 20. je izmijenjen.

Članak 21.

Veliki gradovi koji imaju više od 35.000 stanovnika i gradovi sjedišta županija, pored poslova iz članka 19.a ovoga Zakona, na svom području mogu obavljati i poslove iz djelokruga županije.

Odredbom članka 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 21. je izmijenjen.

Članak 22.

Odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave u skladu s njezinim statutom i statutom županije, mogu se pojedini poslovi iz samoupravnog djelokruga jedinice lokalne samouprave prenijeti na županiju, odnosno mjesnu samoupravu.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može tražiti od županijske skupštine da joj, uz suglasnost središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave, povjeri obavljanje određenih poslova iz samoupravnog djelokruga županije na području te jedinice, ako može osigurati dovoljno prihoda za njihovo obavljanje.

Članak 23.

Poslovi državne uprave koji se obavljaju u jedinici lokalne samouprave i u jedinici područne (regionalne) samouprave određuju se zakonom.

Troškovi obavljanja poslova državne uprave koji su preneseni na tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave podmiruju se iz državnog proračuna.

Zakonom kojim se uređuje državna uprava pobliže će se urediti prava i obveze tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u obavljanju poslova iz stavka 1. ovoga članka.

IV. NEPOSREDNO SUDJELOVANJE GRAĐANA U ODLUČIVANJU

Članak 24.

Građani mogu neposredno sudjelovati u odlučivanju o lokalnim poslovima putem referenduma i mjesnog zbora građana, u skladu sa zakonom i statutom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Referendum se može raspisati radi odlučivanja o prijedlogu o promjeni statuta, o prijedlogu općeg akta ili drugog pitanja iz djelokruga predstavničkog tijela kao i o drugim pitanjima određenim zakonom i statutom.

Na temelju odredaba zakona i statuta raspisivanje referenduma može predložiti najmanje jedna trećina članova predstavničkog tijela, općinski načelnik, gradonačelnik ili župan, 20% ukupnog broja birača u jedinici za koju se traži raspisivanje referenduma, a u općini, gradu i Gradu Zagrebu i većina vijeća mjesnih odbora, odnosno gradskih četvrti ili gradskih kotareva na području općine, grada, odnosno Grada Zagreba.

Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., riječ: »poglavarstva« zamijenjena je riječima: »općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana«.

Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., stavak 3. je izmijenjen.

Ako je raspisivanje referenduma predložila najmanje jedna trećina članova predstavničkog tijela, odnosno ako je raspisivanje referenduma predložio općinski načelnik, gradonačelnik ili župan te ako je raspisivanje referenduma predložila većina vijeća mjesnih odbora, odnosno gradskih četvrti ili gradskih kotareva na području općine, grada, odnosno Grada Zagreba, predstavničko tijelo dužno je izjasniti se o podnesenom prijedlogu te ako prijedlog prihvati, donijeti odluku o raspisivanju referenduma u roku od 30 dana od zaprimanja prijedloga. Odluka o raspisivanju referenduma donosi se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Ako je raspisivanje referenduma predložilo 20% od ukupnog broja birača u jedinici, predstavničko tijelo dostavit će zaprimljeni prijedlog središnjem tijelu državne uprave nadležnom za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu u roku od 8 dana od zaprimanja prijedloga. Središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu će u roku od 60 dana od dostave utvrditi ispravnost podnesenog prijedloga, odnosno utvrditi je li prijedlog podnesen od potrebnog broja birača u jedinici i je li referendumsko pitanje sukladno odredbama Zakona te odluku o utvrđenom dostaviti predstavničkom tijelu. Ako središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu utvrdi da je prijedlog ispravan, predstavničko tijelo raspisat će referendum u roku od 30 dana od zaprimanja odluke. Protiv odluke središnjeg tijela državne uprave kojom je utvrđeno da prijedlog nije ispravan nije dozvoljena žalba, već se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Predstavničko tijelo može raspisati savjetodavni referendum o pitanjima iz svog djelokruga. *Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi* (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 3. dodani su novi stavci 4., 5. i 6.

Pravo glasanja na referendumu imaju građani koji imaju prebivalište na području općine, grada, odnosno županije i upisani su u popis birača.

Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 4. je postao stavak 7.

Odluka donesena na referendumu obvezatna je za predstavničko tijelo, osim odluke donesene na savjetodavnom referendumu koja nije obvezatna.

Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u dosadašnjem stavku 5. koji je postao stavak 8. točka je zamijenjena zarezom, a dodane su riječi: »osim odluke donesene na savjetodavnom referendumu koja nije obvezatna«.

Na postupak provođenja referenduma odgovarajuće se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje provedba referenduma.

Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 6. koji je postao stavak 9. je izmijenjen.

Na odluke donesene u svezi s referendumom i na referendumu primjenjuju se odredbe članka 79. do 82. ovoga Zakona.

Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 7. koji je postao stavak 10. je izmijenjen.

Članak 24.a

Općinsko, odnosno gradsko vijeće može tražiti mišljenje od mjesnih zborova građana o prijedlogu općeg akta ili drugog pitanja iz samoupravnog djelokruga općine, odnosno grada, kao i o drugim pitanjima određenim zakonom ili statutom.

Mišljenje dobiveno od mjesnih zborova građana ne obvezuje općinsko, odnosno gradsko vijeće.

Odredbom članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza članka 24. dodan je članak 24.a.

Članak 25.

Građani imaju pravo predstavničkom tijelu predlagati donošenje određenog akta ili rješavanje određenog pitanja iz njegovog djelokruga. O prijedlogu iz stavka 1. ovoga članka predstavničko tijelo mora raspravljati ako ga potpisom podrži najmanje deset posto birača upisanih u popis birača općine ili grada, odnosno županije te dati odgovor podnositeljima najkasnije u roku od tri mjeseca od prijema prijedloga.

Članak 26.

Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su omogućiti građanima i pravnim osobama podnošenje predstavki i pritužbi na svoj rad kao i na rad njihovih upravnih tijela te na nepravilan odnos zaposlenih u tim tijelima kad im se obraćaju radi ostvarivanja svojih prava i interesa ili izvršavanja svojih građanskih dužnosti.

Na podnijete predstavke i pritužbe čelnik tijela jedinice lokalne samouprave, odnosno upravnih tijela tih jedinica dužan je građanima i pravnim osobama dati odgovor u roku od 30 dana od dana podnošenja predstavke, odnosno pritužbe.

Tijela iz stavka 1. ovoga članka dužna su u službenim prostorijama na vidnom mjestu osigurati potrebna tehnička i druga sredstva za podnošenje predstavki i pritužbi (knjiga za pritužbe i sl.) i omogućiti usmeno izjavljivanje predstavke i pritužbe.

V. TIJELA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I JEDINICA PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

1. Predstavničko tijelo

Članak 27.

Općinsko vijeće, gradsko vijeće i županijska skupština predstavnička su tijela građana i tijela lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave koja donose akte u okviru djelokruga jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave te obavljaju druge poslove u skladu sa zakonom i statutom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Članak 28.

Broj članova predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave je neparan, a određuje se ovisno o broju stanovnika, i to tako da predstavničko tijelo:

- ▶ jedinice do 500 stanovnika, ima 7 članova,
- ▶ jedinice s više od 500 do 1.000 stanovnika, ima 9 članova,
- ▶ jedinice s više od 1.000 do 2.500 stanovnika, ima 11 članova,
- ▶ jedinice s više od 2.500 do 5.000 stanovnika, ima 13 članova,
- ▶ jedinice s više od 5.000 do 10.000 stanovnika, ima 15 članova,
- ▶ jedinice s više od 10.000 do 20.000 stanovnika, ima 17 članova,
- ▶ jedinice s više od 20.000 do 35.000 stanovnika, ima 21 člana,
- ▶ jedinice s više od 35.000 do 60.000 stanovnika:
 - ▶ ako se radi o županiji, ima 31 člana,
 - ▶ ako se radi o gradu, ima 25 članova,
- ▶ jedinice s više od 60.000 do 100.000 stanovnika:
 - ▶ ako se radi o županiji, ima 35 članova,
 - ▶ ako se radi o gradu, ima 31 člana,
- ▶ jedinice s više od 100.000 do 200.000 stanovnika:
 - ▶ ako se radi o županiji, ima 41 člana,
 - ▶ ako se radi o gradu, ima 35 članova,
- ▶ jedinice s više od 200.000 do 300.000 stanovnika, ima 45 članova,
- ▶ jedinice s više od 300.000 stanovnika, ima 51 člana.

Odredbom članka 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 28. je izmijenjen.

Članak 29.

Mandat člana predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izabranog na redovnim izborima traje četiri godine.

Mandat člana predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izabranog na prijevremenim izborima traje do isteka tekućeg mandata predstavničkog tijela izabranog na redovnim izborima.

Članak 30.

Članovi predstavničkog tijela nemaju obvezujući mandat i nisu opozivi.

Član predstavničkog tijela ne može biti kazneno gonjen niti odgovoran na bilo koji drugi način, zbog glasovanja, izjava ili iznesenih mišljenja i stavova na sjednicama predstavničkog tijela.

Odredbom članka 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 1. dodan je novi stavak 2.

Članu predstavničkog tijela koji za vrijeme trajanja mandata prihvati obnašanje dužnosti koja se prema odredbama posebnog zakona smatra nespojivom, za vrijeme obnašanja nespojive dužnosti mandat miruje, a za to vrijeme zamjenjuje ga zamjenik u skladu s odredbama posebnog zakona. Nastavljanje obnašanja dužnosti člana predstavničkog tijela na temelju prestanka mirovanja mandata može se tražiti jedanput u tijeku trajanja mandata. *Odredbom članka 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 2. je postao stavak 3.*

Članak 31.

Član predstavničkog tijela dužnost obavlja počasnno i za to ne prima plaću.

Član predstavničkog tijela ima pravo na naknadu u skladu s odlukom predstavničkog tijela.

Odredbom članka 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 2. riječ: »troškova« je brisana.

Članovi predstavničkog tijela imaju pravo uvida u registar birača za vrijeme dok obavljaju dužnost.

Odredbom članka 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 2. dodan je novi stavak 3.

Ostala prava i dužnosti članova predstavničkog tijela utvrđuju se zakonom, statutom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave i poslovníkom predstavničkog tijela.

Odredbom članka 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 3. je postao stavak 4.

**VJERODOSTOJNO TUMAČENJE ČLANKA 31. STAVKA 1.,
ČLANKA 46. STAVKA 1. I 2., ČLANKA 53. STAVKA 4. I
ČLANKA 90. STAVKA 1. ZAKONA O LOKALNOJ I
PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI**

(»Narodne novine«, br. 33/01.)

Glede primjene pojma »u pravilu« sadržanog u odredbi članka 46. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 33/01. – u daljnjem tekstu: Zakon), nedvojbeno je da je zakonodavac utvrdio mogućnost da predstavnička tijela županija, gradova i općina članove svojih poglavarstava biraju u pravilu iz reda svojih članova, ali i da mogu birati sve članove poglavarstva ili određeni broj njih i iz reda osoba koje nisu članovi predstavničkih tijela, dakako, ako tu mogućnost, njihov broj, uvjete i način izbora, utvrde svojim statutom.

Odredba stavka 1. članka 31. u svezi s odredbom stavka 2. članka 90. ovoga Zakona znači da predsjednici predstavničkih tijela županija, gradova i općina tu dužnost ne mogu obnašati profesionalno, dakle nemaju pravo na plaću, a pravo na plaću član predstavničkog tijela može ostvariti ako je izabran za načelnika, gradonačelnika ili župana, odnosno za njihova zamjenika pod uvjetom da je tako općim aktom predstavničkog tijela određeno. Nedvojbeno je da članovi poglavarstva, koje je izvršno tijelo s propisanim djelokrugom, tu dužnost mogu obavljati profesionalno i tada imaju pravo na plaću, jer sukladno odredbi stavka 1. članka 5. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 33/01.) ne mogu ni biti članovi predstavničkog tijela.

Pročelnik upravnog tijela županije, grada i općine ne može biti član poglavarstva, jer ono sukladno odredbi stavka 4. članka 53. ovoga Zakona imenuje pročelnike, ali član poglavarstva može biti zadužen za obavljanje određenih poslova iz područja djelokruga lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, no ne kao pročelnik već u sklopu ovlasti i zadaća poglavarstva.

Članak 32.

Predstavničko tijelo smatra se konstituiranim izborom predsjednika na prvoj sjednici na kojoj je nazočna većina članova predstavničkog tijela.

Članak 33.

Način rada predstavničkog tijela uređuje se poslovnikom predstavničkog tijela, u skladu s ovim Zakonom i statutom.

Poslovnik se donosi većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Članak 34.

Predstavničko tijelo ima predsjednika i do dva potpredsjednika, koji se biraju većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Ako predstavničko tijelo ima dva potpredsjednika, u pravilu se biraju tako da se jedan potpredsjednik bira iz reda predstavničke većine, a drugi iz reda predstavničke manjine, na njihov prijedlog.

Odredbom članka 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u članku 34. iza stavka 1. dodan je novi stavak 2.

Predsjednik predstavničkog tijela saziva sjednice predstavničkog tijela, predsjedava sjednicama i predstavlja ovo tijelo.

Predsjednik predstavničkog tijela saziva sjednice predstavničkog tijela po potrebi, a najmanje jednom u tri mjeseca.

Odredbom članka 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., stavak 5. je izmijenjen.

Odredbom članka 7. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza stavka 5. dodan je novi stavak 6.

Odredbom članka 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavci 2. i 3. postali su stavci 3. i 4.

Odredbom članka 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavci 4., 5. i 6. su brisani.

Ostala prava i dužnosti predsjednika i potpredsjednika predstavničkog tijela utvrđuju se poslovnikom predstavničkog tijela.

Odredbom članka 7. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., dosadašnji stavak 6. postao je stavak 7.

Odredbom članka 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 7. postao je stavak 5.

Članak 34.a

Predsjednik je dužan sazvati sjednicu predstavničkog tijela na obrazloženi zahtjev najmanje jedne trećine članova predstavničkog tijela u roku od 15 dana od primitka zahtjeva.

Ukoliko predsjednik predstavničkog tijela ne sazove sjednicu u roku iz stavka 1. ovoga članka, na obrazloženi zahtjev najmanje jedne trećine članova predstavničkog tijela,

sjednicu će sazvati općinski načelnik, gradonačelnik ili župan u roku od 8 dana. Nakon proteka rokova iz stavka 2. ovoga članka sjednicu može sazvati, na obrazloženi zahtjev najmanje jedne trećine članova predstavničkog tijela, čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Sjednica predstavničkog tijela sazvana sukladno odredbama stavka 1., 2. i 3. ovoga članka mora se održati u roku od 15 dana od dana sazivanja.

Sjednica sazvana protivno odredbama ovoga članka smatra se nezakonitom, a doneseni akti ništavima.

Odredbom članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iz članka 34. dodan je članak 34.a.

Članak 35.

Predstavničko tijelo:

1. donosi statut jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave,
2. donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, Odredbom članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 1. točka 3. je brisana, a dosadašnje točke 4., 5., 6. i 7. postale su točke 3., 4., 5. i 6.
3. osniva radna tijela, bira i razrješuje članove tih tijela te bira, imenuje i razrješuje i druge osobe određene zakonom, drugim propisom ili statutom, Odredbom članka 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. točka 3. je izmijenjena.
4. uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave,
5. osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za jedinicu lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave,
6. obavlja i druge poslove koji su zakonom ili drugim propisom stavljani u djelokrug predstavničkog tijela.

Članak 35.a

Članovi predstavničkog tijela mogu općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu postavljati pitanja o njegovu radu.

Pitanja mogu biti postavljena usmeno na sjednicama predstavničkog tijela ili u pisanom obliku posredstvom predsjednika predstavničkog tijela sukladno odredbama poslovnika predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Članak 35.b

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan dva puta godišnje podnosi polugodišnja izvješća o svom radu predstavničkom tijelu sukladno odredbama statuta jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Pored izvješća iz stavka 1. ovoga članka predstavničko tijelo može od općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana tražiti izvješće o pojedinim pitanjima iz njegovog djelokruga koje općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan podnosi sukladno odredbama statuta jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Odredbom članka 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., iza članka 35. dodani su članci 35.a i 35.b.

Članak 36.

Predstavničko tijelo donosi odluke većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina članova predstavničkog tijela.

Statut jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, proračun i godišnji obračun donose se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Poslovníkom predstavničkog tijela mogu se odrediti druga pitanja o kojima se odlučuje većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Članak 37.

Sjednice predstavničkih tijela su javne. Nazočnost javnosti može se isključiti samo iznimno, u slučajevima predviđenim posebnim zakonima i općim aktom jedinice.

Sjednicama predstavničkog tijela prisustvuje općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

Odredbom članka 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., iza stavka 1. dodan je novi stavak 2.

Na sjednicama predstavničkog tijela glasuje se javno, ako predstavničko tijelo ne odluči da se, u skladu s poslovníkom ili drugim općim aktom, o nekom pitanju glasuje tajno. Sjednice predstavničkog tijela mogu se sazivati i elektroničkim putem.

Odredbom članka 10. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 4. iza riječi: »elektroničkim putem« stavljena je točka, a riječi: »te se održavati putem videoveze (videokonferencija)« su brisane.

Poslovníkom o radu predstavničkog tijela uredit će se osiguranje praćenja rasprave i sudjelovanje u radu i odlučivanju.

Odredbom članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 37. je izmijenjen.

Odredbom članka 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., dosadašnji stavci 2., 3. i 4. postali su stavci 3., 4. i 5.

Članak 38.

Predstavničko tijelo osniva stalne ili povremene odbore i druga radna tijela u svrhu pripreme odluka iz njegovog djelokruga.

Sastav, broj članova, djelokrug i način rada tijela iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se poslovníkom ili posebnom odlukom o osnivanju radnog tijela.

2. IZVRŠNO TIJELO

Odredbom članka 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., naslov iznad članka 39. koji glasi: »2. IZVRŠNA TIJELA« zamijenjen je riječima: »2. IZVRŠNO TIJELO«.

Članak 39.

Izvršno tijelo jedinice lokalne i jedinice područne (regionalne) samouprave u općini je općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan.

Odredbom članka 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 39. je izmijenjen.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka izvršno tijelo je i zamjenik koji obnaša dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana u slučajevima propisanim ovim Zakonom.

Zamjenik koji obnaša dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana je zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana koji je izabran na neposrednim izborima zajedno s općinskim načelnikom, gradonačelnikom, odnosno županom, a dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana obnaša ako je mandat općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana prestao nakon isteka dvije godine mandata u toj jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Zamjenik iz stavka 2. i 3. ovoga članka koji obnaša dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana ima sva prava i dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Odredbom članka 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u članku 39. dodani su stavci 2., 3. i 4.

Članak 40.

Općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihov zamjenik biraju se na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu.

Odredbom članka 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u članku 40. stavak 1. je brisan.

Odredbom članka 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u dosadašnjem stavku 2. koji je postao stavak 1., riječi: »koji ima poglavarstvo« su brisane.

Odredbom članka 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., dosadašnji stavci 3. do 5. postali su stavci 2. do 4.

Odredbom članka 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 40. je izmijenjen.

Odredbom članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 40. je izmijenjen.

Članak 40.a

Općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu i njihovim zamjenicima mandat prestaje po sili zakona u slučajevima propisanim posebnim zakonom.

Pročelnik upravnog tijela nadležnog za službeničke odnose će u roku od 8 dana obavijestiti Vladu Republike Hrvatske o prestanku mandata općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana radi raspisivanja prijevremenih izbora za novoga općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, u slučajevima propisanim ovim Zakonom.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjeni Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 150/11.) stupio na snagu 22. prosinca 2011., u članku 40.a stavak 3. je izmijenjen.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe ovoga članka stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o lokalnim izborima kojim će se urediti izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, članak 40.a je izmijenjen.

Članak 40.b

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihov zamjenik koji je izabran zajedno s njima mogu se opozvati putem referenduma.

Raspisivanje referenduma za opoziv može predložiti 20% ukupnog broja birača u jedinici u kojoj se traži opoziv općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika koji je izabran zajedno s njima.

Predstavničko tijelo raspisat će referendum za opoziv općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika koji je izabran zajedno s njima u skladu s člankom 24. stavkom 5. ovoga Zakona, u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje je li prijedlog podnesen od potrebnog broja birača u jedinici.

Referendum za opoziv ne može se raspisati samo za zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Referendum za opoziv općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika ne smije se raspisati prije proteka roka od 12 mjeseci od održanih izbora ni ranije održanog referenduma za opoziv, kao ni u godini u kojoj se održavaju redovni izbori za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 40.b je izmijenjen.

Članak 40.c

Odluka o opozivu općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika koji je izabran zajedno s njima donesena je ako se na referendumu za opoziv izjasnila većina birača koji su glasovali, uz uvjet da ta većina iznosi najmanje 1/3 ukupnog broja birača upisanih u popis birača u jedinici.

Na postupak referenduma za opoziv odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovoga Zakona i zakona kojim se uređuje provedba referenduma.

Odredbom članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., iza članka 40. dodani su članci 40.a, 40.b i 40.c.

Odredbom članka 15. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 40.c je izmijenjen.

Članak 40.d

Ako je prestanak mandata općinskog načelnika, gradonačelnika i župana nastupio prije isteka dvije godine mandata, u toj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave raspisat će se prijevremeni izbori za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika. Do provedbe prijevremenih izbora dužnost općinskog

načelnika, gradonačelnika, odnosno župana obnašat će njegov zamjenik koji je izabran zajedno s njim, a ako je mandat prestao i zamjeniku, do provedbe prijevremenih izbora dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana obnašat će povjerenik Vlade Republike Hrvatske.

Ako je prestanak mandata općinskog načelnika, gradonačelnika i župana nastupio nakon isteka dvije godine mandata, u toj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave neće se raspisati prijevremeni izbori za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, a dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana do kraja mandata obnašat će njegov zamjenik koji je izabran zajedno s njim.

Ako općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan u slučaju iz stavka 1. i 2. ovoga članka ima više zamjenika, dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, obnašat će zamjenik koji je na kandidaturi za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana bio prvi naveden iza kandidata za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Ako za vrijeme trajanja mandata općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana prestane mandat samo njihovom zamjeniku, u toj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave neće se raspisati prijevremeni izbori za zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika i župana.

Ako prestane mandat zamjeniku koji obnaša dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana iz stavka 2. ovoga članka, u toj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave raspisat će se prijevremeni izbori za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika. Do provedbe prijevremenih izbora dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana obnašat će povjerenik Vlade Republike Hrvatske.

Ako je prestanak mandata općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika nastupio opozivom, u toj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave raspisat će se prijevremeni izbori za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika. Do provedbe prijevremenih izbora dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana obnašat će povjerenik Vlade Republike Hrvatske.

Iznimno od odredbe stavka 4. ovoga članka, ako prestane mandat zamjeniku općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana izabranom iz reda pripadnika nacionalnih manjina, raspisat će se prijevremeni izbori za zamjenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina.

O svim promjenama tijekom mandata općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovih zamjenika, pročelnik upravnog tijela nadležnog za službeničke odnose u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave dužan je bez odgode obavijestiti središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Odredbom članka 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza članka 40.c dodan je članak 40.d.

Članak 41.

U jedinicama lokalne samouprave koje imaju do 10.000 stanovnika općinski načelnik, odnosno gradonačelnik ima jednog zamjenika koji se bira na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, u stavku 1. riječi: »općim i izravnim« zamijenjene su riječju: »neposrednim«.

U jedinicama lokalne samouprave koje imaju više od 10.000 stanovnika, u gradovima sjedištima županija, odnosno županijama općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan imaju dva zamjenika koji se biraju na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu. *Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, u stavku 2. riječi: »općim i izravnim« zamijenjene su riječju: »neposrednim«.*

Odredbom članka 10. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 41. je izmijenjen.

Odredbom članka 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 41. je izmijenjen.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 125/08.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 41. je izmijenjen.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) koje stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, stavci 3., 4., 5., 6., 7., 8. i 9. su brisani.

Članak 41.a

U jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima se pravo na zastupljenost pripadnika nacionalne manjine u izvršnom tijelu treba osigurati sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, jedan zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana bira se iz reda pripadnika nacionalnih manjina na način određen zakonom kojim se uređuje izbor izvršnog tijela. Izabrani zamjenik predstavnik je nacionalne manjine u izvršnom tijelu.

Jedan zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina bira se i u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima je neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina propisano statutom jedinice.

U jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici neke od nacionalnih manjina čine većinu stanovništva, pripadnici hrvatskog naroda imaju pravo na zastupljenost u izvršnom tijelu pod uvjetima kako je to propisano za nacionalne manjine. Jedan zamjenik općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika bira se iz reda pripadnika hrvatskog naroda. U jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima se bira zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina ili iz reda hrvatskog naroda sukladno zakonu kojim se uređuje izbor izvršnog tijela, broj zamjenika povećava se za jednoga.

U jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima više od jedne nacionalne manjine ostvaruje pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, bira se zamjenik iz reda pripadnika svake od tih nacionalnih manjina, u kojem slučaju se broj zamjenika povećava za po jednog zamjenika iz reda svake od tih nacionalnih manjina koje ostvaruju pravo na zamjenika.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, iza članka 41. dodan je članak 41.a.

Članak 42.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan zastupa općinu, grad, odnosno županiju.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan odgovoran je središnjim tijelima državne uprave za obavljanje poslova državne uprave prenijetih u djelokrug tijela općine, grada, odnosno županije.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan obavlja poslove utvrđene statutom općine, grada, odnosno županije u skladu sa zakonom.

Odredbom članka 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u stavku 3. iza riječi: »obavijestiti« dodane su riječi: »predstojnika ureda državne uprave u županiji te«.

Odredbom članka 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., stavak 3. je izmijenjen.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan, u obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga općine, grada, odnosno županije ima pravo obustaviti od primjene opći akt predstavničkog tijela. Ako ocijeni da je tim aktom povrijeđen zakon ili drugi propis, općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan donijet će odluku o obustavi općeg akta u roku od 8 dana od dana donošenja općeg akta. Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan ima pravo zatražiti od predstavničkog tijela da u roku od 8 dana od donošenja odluke o obustavi otkloni uočene nedostatke u općem aktu.

Odredbom članka 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., stavak 4. je izmijenjen.

Ako predstavničko tijelo ne otkloni uočene nedostatke iz stavka 4. ovoga članka, općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan dužan je bez odgode o tome obavijestiti predstojnika ureda državne uprave u županiji i dostaviti mu odluku o obustavi općeg akta.

Predstojnik ureda državne uprave će u roku od 8 dana od zaprimanja ocijeniti osnovanost odluke općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi od primjene općeg akta.

Odredbom članka 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 4. dodani su stavci 5. i 6.

Članak 43.

Općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana u slučaju duže odsutnosti ili drugih razloga spriječenosti u obavljanju svoje dužnosti, zamjenjuje zamjenik, u skladu sa statutom.

Odredbom članka 10. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 1. riječi: »jedan od zamjenika koje on odredi« zamijenjene su riječju: »zamjenik«.

Općinski načelnik, gradonačelnik i župan, u skladu sa statutom, može obavljanje određenih poslova iz svog djelokruga povjeriti zamjeniku. Pri obavljanju povjerenih poslova zamjenik je dužan pridržavati se uputa općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana. Povjeravanjem poslova iz svog djelokruga zamjeniku, ne prestaje odgovornost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana za njihovo obavljanje.

Odredbom članka 10. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 2. riječi: »jednom od svojih zamjenika« zamijenjene su riječju: »zamjeniku«.

Članak 44.

Izvršne poslove obavlja u općini općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan.

Izvršne poslove obavlja i zamjenik koji obnaša dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana u slučaju iz članka 39. stavka 2. ovoga Zakona.

Odredbom članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 44. je izmijenjen.

Odredbom članka 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 44. je izmijenjen.

Odredbom članka 20. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u članku 44. dodan je stavak 2.

Članak 45.

Brisan

Odredbom članka 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u članku 45. dodan je stavak 2.

Odredbom članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 45. je brisan.

Članak 46.

Brisan

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., stavak 1. je izmijenjen.

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza stavka 1. dodan je novi stavak 2.

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., dosadašnji stavak 2. postao je stavak 3.

Odredbom članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 46. je brisan.

VJERODOSTOJNO TUMAČENJE ČLANKA 31. STAVKA 1., ČLANKA 46. STAVKA 1. I 2., ČLANKA 53. STAVKA 4. I ČLANKA 90. STAVKA 1. ZAKONA O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

(»Narodne novine«, br. 33/01.)

Glede primjene pojma »u pravilu« sadržanog u odredbi članka 46. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 33/01. – u daljnjem tekstu: Zakon), nedvojbeno je da je zakonodavac utvrdio mogućnost da predstavnička tijela županija, gradova i općina članove svojih poglavarstava biraju u pravilu iz reda svojih članova, ali i da mogu birati sve članove poglavarstva ili određeni broj njih i iz reda osoba koje nisu članovi predstavničkih tijela, dakako, ako tu mogućnost, njihov broj, uvjete i način izbora, utvrde svojim statutom.

Odredba stavka 1. članka 31. u svezi s odredbom stavka 2. članka 90. ovoga Zakona znači da predsjednici predstavničkih tijela županija, gradova i općina tu dužnost ne mogu obnašati profesionalno, dakle nemaju pravo na plaću, a pravo na plaću član predstavničkog tijela može ostvariti ako je izabran za načelnika, gradonačelnika ili župana, odnosno za njihova zamjenika pod uvjetom da je tako općim aktom predstavničkog tijela određeno. Nedvojbeno je da članovi poglavarstva, koje je izvršno tijelo s propisanim djelokrugom, tu dužnost mogu obavljati profesionalno i tada imaju pravo na plaću, jer sukladno odredbi stavka 1. članka 5. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 33/01.) ne mogu ni biti članovi predstavničkog tijela.

Pročelnik upravnog tijela županije, grada i općine ne može biti član poglavarstva, jer ono sukladno odredbi stavka 4. članka 53. ovoga Zakona imenuje pročelnike, ali član poglavarstva može biti zadužen za obavljanje određenih poslova iz područja djelokruga lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, no ne kao pročelnik već u sklopu ovlasti i zadaća poglavarstva.

Članak 47.

Brisan

Odredbom članka 15. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u uvodnoj rečenici iza riječi: »poglavarstva« dodan je zarez i riječi: »uključujući predsjednika i njegove zamjenike«.

Odredbom članka 15. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., podstavak 1. je izmijenjen.

Odredbom članka 15. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., stavak 2. je brisan.

Odredbom članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 109/07.*) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 47. je brisan.

Članak 48.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan:

Odredbom članka 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 109/07.*) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 1. riječ: *»Poglavarstvo«* zamijenjena je riječima: *»Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan«.*

1. priprema prijedloge općih akata,
2. izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata predstavničkog tijela,
3. usmjerava djelovanje upravnih tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u obavljanju poslova iz njihovoga samoupravnog djelokruga te nadzire njihov rad,
4. upravlja nekretninama i pokretninama u vlasništvu jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave kao i njezinim prihodima i rashodima, u skladu sa zakonom i statutom,

Odredbom članka 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 109/07.*) stupio na snagu 15. travnja 2009., u točki 4. riječi: *»i raspolaže«* su brisane.

5. odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave i raspolaganju ostalom imovinom u skladu s ovim Zakonom, statutom jedinice i posebnim propisima,

Odredbom članka 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 109/07.*) stupio na snagu 15. travnja 2009., iza točke 4. dodana je nova točka 5.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 144/12.*) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, u stavku 1. točka 5. je izmijenjena.

6. imenuje i razrješuje predstavnike jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u tijelima javnih ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba iz članka 35. stavka 1. točke 5. ovoga Zakona, osim ako posebnim zakonom nije drugačije određeno,

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 144/12.*) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, iza točke 5. dodana je nova točka 6.

7. obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Odredbom članka 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., dosadašnja točka 5. postala je točka 6.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, u dosadašnjoj točki 6. koja je postala točka 7. iza riječi: »utvrđene« dodane su riječi: »zakonom i«.

U slučaju iz stavka 1. točke 5. ovoga članka općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan može odlučivati o visini pojedinačne vrijednosti do najviše 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, odnosno raspolaganju ostalom imovinom. Ako je taj iznos veći od 1.000.000,00 kuna, općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan može odlučivati najviše do 1.000.000,00 kuna, a ako je taj iznos manji od 70.000,00 kuna, tada može odlučivati najviše do 70.000,00 kuna. Stjecanje i otuđivanje nekretnina i pokretnina te raspolaganje ostalom imovinom mora biti planirano u proračunu jedinice i provedeno u skladu sa zakonom.

Odredbom članka 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., stavak 2. je izmijenjen. Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, stavak 2. je izmijenjen.

O stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina te raspolaganju ostalom imovinom većom od vrijednosti utvrđenih stavkom 2. ovoga članka odlučuje predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Odluku o imenovanju i razrješenju iz stavka 1. točke 6. ovoga članka općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan dužan je dostaviti predstavničkom tijelu u roku od 8 dana od donošenja i objaviti u službenom glasilu jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, iza stavka 2. dodan isu stavci 3. i 4.

Članak 49.

Brisan

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 49. je brisan.

Članak 50.

Brisan

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 50. je brisan.

Članak 51.

Brisan

Odredbom članka 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 51. je izmijenjen.

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 51. je brisan.

Članak 52.

Brisan

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 52. je brisan.

Članak 52.a

Brisan

Odredbom članka 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 52. dodan je članak 52.a.

Odredbom članka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 52.a je brisan.

VI. UPRAVNI ODJELI I SLUŽBE JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Članak 53.

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i poslova državne uprave prenijetih na te jedinice ustrojavaju se upravni odjeli i službe (upravna tijela).

U općinama i gradovima, do 3. 000 stanovnika, ustrojava se jedinstveni upravni odjel za obavljanje svih poslova iz samoupravnog djelokruga, a u općinama i gradovima iznad 3.000 stanovnika može se ustrojiti jedinstveni upravni odjel.

Odredbom članka 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., stavak 2. je izmijenjen.

Ustrojstvo upravnih tijela iz stavka 1. ovoga članka uređuje se općim aktom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u skladu sa statutom i zakonom.

Brisan stavak 4.

Odredbom članka 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., stavak 4. je brisan.

VJERODOSTOJNO TUMAČENJE ČLANKA 31. STAVKA 1., ČLANKA 46. STAVKA 1. I 2., ČLANKA 53. STAVKA 4. I ČLANKA 90. STAVKA 1. ZAKONA O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

(»Narodne novine«, br. 33/01.)

Glede primjene pojma »u pravilu« sadržanog u odredbi članka 46. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 33/01. – u daljnjem tekstu: Zakon), nedvojbeno je da je zakonodavac utvrdio mogućnost da predstavnička tijela županija, gradova i općina članove svojih poglavarstava biraju u pravilu iz reda svojih članova, ali i da mogu birati sve članove poglavarstva ili određeni broj njih i iz reda osoba koje nisu članovi predstavničkih tijela, dakako, ako tu mogućnost, njihov broj, uvjete i način izbora, utvrde svojim statutom.

Odredba stavka 1. članka 31. u svezi s odredbom stavka 2. članka 90. ovoga Zakona znači da predsjednici predstavničkih tijela županija, gradova i općina tu dužnost ne mogu obnašati profesionalno, dakle nemaju pravo na plaću, a pravo na plaću član predstavničkog tijela može ostvariti ako je izabran za načelnika, gradonačelnika ili župana, odnosno za njihova zamjenika pod uvjetom da je tako općim aktom predstavničkog tijela određeno. Nedvojbeno je da članovi poglavarstva, koje je izvršno tijelo s propisanim djelokrugom, tu dužnost mogu obavljati profesionalno i tada imaju pravo na plaću, jer sukladno odredbi stavka 1. članka 5. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i

područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 33/01.) ne mogu ni biti članovi predstavničkog tijela.

Pročelnik upravnog tijela županije, grada i općine ne može biti član poglavarstva, jer ono sukladno odredbi stavka 4. članka 53. ovoga Zakona imenuje pročelnike, ali član poglavarstva može biti zadužen za obavljanje određenih poslova iz područja djelokruga lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, no ne kao pročelnik već u sklopu ovlasti i zadaća poglavarstva.

Članak 53.a

Upravnim tijelima upravljaju pročelnici koje na temelju javnog natječaja imenuje općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

Odredbom članka 15. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 1. riječ: »poglavarstvo« zamijenjena je riječima: »općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan«.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan može razriješiti pročelnike iz stavka 1. ovoga članka:

Odredbom članka 15. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 2. riječ: »Poglavarstvo« zamijenjena je riječima: »Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan«.

1. ako pročelnik sam zatraži razrješenje,
2. ako nastanu takvi razlozi koji po posebnim propisima kojima se uređuju radni odnosi dovode do prestanka radnog odnosa,
3. ako pročelnik ne postupa po propisima ili općim aktima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ili neosnovano ne izvršava odluke tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ili postupa protivno njima,
4. ako pročelnik svojim nesavjesnim ili nepravilnim radom prouzroči jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave veću štetu, ili ako zanemaruje ili nesavjesno obavlja svoje dužnosti koje mogu štetiti interesima službe u obavljanju poslova jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Pročelnik koji bude razriješen sukladno stavku 2. ovoga članka rasporedit će se na drugo slobodno radno mjesto u jedno od upravnih tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, za koje ispunjava stručne uvjete.

Na prava, obveze i odgovornosti kao i druga pitanja u svezi s radom pročelnika koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuje radni odnos službenika i namještenika u tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Odredbom članka 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 53. dodan je članak 53.a.

Članak 54.

Dvije ili više jedinica lokalne samouprave, osobito one koje su prostorno povezane u jedinstvenu cjelinu (općine i gradovi na otoku i sl.), mogu obavljanje pojedinih poslova iz svoga samoupravnog djelokruga organizirati zajednički.

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga na način iz stavka 1. ovoga članka jedinice lokalne samouprave mogu osnovati zajedničko tijelo, zajednički upravni odjel ili službu, zajedničko trgovačko društvo ili mogu zajednički organizirati njihovo obavljanje u skladu s posebnim zakonima.

Međusobni odnosi jedinica lokalne samouprave u zajedničkom organiziranju obavljanja poslova iz samoupravnog djelokruga uređuju se posebnim sporazumom u skladu sa zakonom i njihovim statutima i općim aktima.

Članak 54.a

O osnivanju, ustrojstvu i djelokrugu zajedničkog upravnog tijela iz članka 54. ovoga Zakona odlučuju predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave.

Temeljem odluke predstavničkih tijela općinski načelnici i gradonačelnici sklopit će sporazum o osnivanju zajedničkog upravnog tijela kojim se propisuje financiranje, način upravljanja, odgovornost, statusna pitanja službenika i namještenika i druga pitanja od značaja za to tijelo.

Odredbom članka 22. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza članka 54. dodan je članak 54.a.

Članak 55.

Statutom županije mogu se za obavljanje određenih poslova iz njezinoga samoupravnog djelokruga osnovati upravna tijela i izvan njezinog sjedišta.

Članak 56.

Upravne, stručne i ostale poslove u tijelima jedinica lokalne i jedinica područne (regionalne) samouprave obavljaju službenici i namještenici.

Službenici obavljaju upravne i stručne poslove iz djelokruga tijela u kojem rade, a namještenici obavljaju prateće i pomoćne poslove.

Prava, obveze i odgovornosti kao i druga pitanja od značenja za rad službenika i namještenika u upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave uređuju se posebnim zakonom.

Članak 56.a

Pripadnici nacionalnih manjina koji sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, imaju pravo na zastupljenost u upravnim tijelima tih jedinica.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz stavka 1. ovoga članka dužne su politiku upošljavanja novih službenika, odnosno službenika koji se primaju na upražnjena radna mjesta provoditi na način koji će osigurati poštivanje prava pripadnicima nacionalnih manjina.

Odredbom članka 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 2. riječi: »Poglavarstvo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave« zamijenjene su riječima: »Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan«.

Odredbom članka 23. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 56.a je izmijenjen.

Članak 56.b

Službenici u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi poticati će se na trajno stručno osposobljavanje i usavršavanje putem tečajeva, seminara i školovanja.

Trajno osposobljavanje i usavršavanje službenika u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi provodit će se na osnovi strategije i plana trajnog osposobljavanja i usavršavanja lokalnih službenika, koje će na temelju zajedničkog prijedloga nacionalnog saveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave donijeti Vlada Republike Hrvatske.

Članak 56.c

Vlada Republike Hrvatske će putem posebne ustanove provoditi trajno osposobljavanje lokalnih dužnosnika i službenika, u suradnji s nacionalnim udrugama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Odredbom članka 20. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 56. dodani su članci 56.a, 56.b i 56.c.

Odredbom članka 24. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 56.c je izmijenjen.

VII. MJESNA SAMOUPRAVA

Članak 57.

Mjesni odbor osniva se statutom jedinice lokalne samouprave kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana.

Mjesni odbor osniva se za jedno naselje, više međusobno povezanih manjih naselja ili za dio većeg naselja, odnosno grada koji u odnosu na ostale dijelove čini zasebnu razgraničenu cjelinu (dio naselja).

Članak 58.

Inicijativu i prijedlog za osnivanje mjesnog odbora mogu dati građani i njihove organizacije i udruženja te druga tijela određena u statutu općine, odnosno grada.

Članak 59.

Statutom općine, odnosno grada, u skladu sa zakonom, uredit će se postupak davanja inicijative i podnošenja prijedloga za osnivanje mjesnog odbora, djelokrug i ovlasti tijela mjesnog odbora, utvrđivanje programa rada mjesnog odbora, osnove pravila mjesnog odbora, način financiranja njihove djelatnosti, obavljanje administrativnih i drugih poslova za njihove potrebe te druga pitanja od važnosti za ostvarivanje njihovih prava i obveza utvrđenih zakonom, statutom i drugim općim aktom predstavničkog tijela.

Statutom, odnosno drugim općim aktom općine ili grada uredit će se sva pitanja vezana uz izbore i obavljanje dužnosti članova vijeća mjesnog odbora.

Odredbom članka 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u članku 59. dodan je stavak 2.

Članak 60.

Statutom općine, odnosno grada može se mjesnom odboru povjeriti obavljanje pojedinih poslova iz samoupravnog djelokruga općine ili grada, koja su od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana na području mjesnog odbora.

Sredstva za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka osiguravaju se u proračunu općine, odnosno grada.

Članak 61.

Tijela mjesnog odbora su vijeće mjesnog odbora i predsjednik vijeća mjesnog odbora. Vijeće mjesnog odbora biraju građani s područja mjesnog odbora koji imaju biračko pravo.

Odredbom članka 26. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 2. druga rečenica je brisana.

Za člana vijeća mjesnog odbora može biti biran građanin koji ima biračko pravo i prebivalište na području mjesnog odbora čije se vijeće bira.

Članovi vijeća mjesnog odbora biraju se na neposrednim izborima, tajnim glasovanjem, razmjernim izbornim sustavom. Postupak izbora članova vijeća mjesnog odbora uređuje predstavničko tijelo općim aktom, odgovarajućom primjenom odredaba zakona kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave.

Odredbom članka 26. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 2. dodani su stavci 3. i 4.

Mandat članova vijeća mjesnog odbora traje četiri godine.

Odredbom članka 26. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 3. postao je stavak 5.

Odredbom članka 26. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 4. je brisan.

Članak 61.a

Jedinica lokalne samouprave koja ima osnovane mjesne odbore dužna je provoditi izbore za članove vijeća mjesnih odbora.

Izbore za članove vijeća mjesnih odbora raspisuje predstavničko tijelo.

Članak 61.b

Prigovore zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja i izbora članova vijeća mjesnih odbora rješava nadležno izborno povjerenstvo, utvrđeno općim aktom predstavničkog tijela. Protiv rješenja nadležnog izbornog povjerenstva podnositelj prigovora koji je nezadovoljan takvim rješenjem, ima pravo žalbe nadležnom uredu državne uprave, odnosno nadležnom gradskom uredu u Gradu Zagrebu.

Članak 61.c

Vijeće mjesnog odbora donosi program rada mjesnog odbora, pravila mjesnog odbora, poslovnik o svom radu u skladu sa statutom, financijski plan i godišnji obračun te obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Odredbom članka 27. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza članka 61. dodani su članci 61.a, 61.b i 61.c.

Članak 62.

Vijeće mjesnog odbora iz svoga sastava većinom glasova svih članova bira predsjednika vijeća na vrijeme od četiri godine.

Odredbom članka 28. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. riječi: »tajnim glasanjem« zamijenjene su riječima: »većinom glasova svih članova«.

Predsjednik vijeća mjesnog odbora, u skladu sa statutom, predstavlja mjesni odbor i za svoj rad odgovara vijeću mjesnog odbora.

Za obavljanje poslova iz članka 60. ovoga Zakona predsjednik vijeća mjesnog odbora odgovara općinskom načelniku, odnosno gradonačelniku.

Članak 63.

Vijeće mjesnog odbora, u skladu sa statutom, radi raspravljanja o potrebama i interesima građana te davanja prijedloga za rješavanje pitanja od mjesnog značaja, može sazivati mjesne zborove građana.

Mjesni zbor građana saziva se za dio područja mjesnog odbora koji čini određenu cjelinu (dio naselja, stambeni blok i sl.).

Mjesni zbor građana vodi predsjednik mjesnog odbora ili član vijeća mjesnog odbora kojeg odredi vijeće.

Članak 64.

Nadzor nad zakonitošću rada tijela mjesnog odbora obavlja općinski načelnik, odnosno gradonačelnik koji može raspustiti vijeće mjesnog odbora, ako ono učestalo krši statut jedinice, pravila mjesnog odbora ili ne izvršava povjerene mu poslove.

Odredbom članka 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 1. riječi: »poglavarstvo koje« zamijenjene su riječima: »općinski načelnik, odnosno gradonačelnik koji«.

Brisan stavak 2.

Odredbom članka 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., stavak 2. je brisan.

Članak 65.

U gradovima se mogu statutom osnivati gradski kotarevi ili gradske četvrti kao posebni oblici mjesne samouprave.

Gradski kotar, odnosno gradska četvrt je oblik mjesne samouprave koji se osniva za područje koje predstavlja gradsku, gospodarsku i društvenu cjelinu, a koje je povezano zajedničkim interesima građana.

Djelokrug, ovlasti i tijela gradskih kotareva, odnosno gradskih četvrti uređuju se statutom grada shodno odredbama ovoga Zakona koje se odnose na mjesnu samoupravu u mjesnim odborima.

Članak 66.

Mjesni odbori, gradske četvrti i gradski kotarevi pravne su osobe.

VIII. IMOVINA I FINANCIRANJE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

1. Imovina jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Članak 67.

Sve pokretne i nepokretne stvari te imovinska prava koje pripadaju jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave čine njezinu imovinu.

Jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave mora upravljati, koristiti se i raspolagati svojom imovinom pažnjom dobrog domaćina.

2. Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Članak 68.

Jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave ima prihode kojima u okviru svoga samoupravnog djelokruga slobodno raspolaže.

Prihodi jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave moraju biti razmjerni s poslovima koje obavljaju njihova tijela u skladu sa zakonom.

Prihodi jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave su:

1. općinski, gradski, odnosno županijski porezi, prirez, naknade, doprinosi i pristojbe,
2. prihodi od stvari u njezinom vlasništvu i imovinskih prava,
3. prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u njezinom vlasništvu, odnosno u kojima ima udio ili dionice,
4. prihodi od naknada za koncesiju koje daje njezino predstavničko tijelo,

5. novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sama propiše u skladu sa zakonom,
6. udio u zajedničkim porezima s Republikom Hrvatskom,
7. sredstva pomoći i dotacija Republike Hrvatske predviđena u državnom proračunu,
8. drugi prihodi određeni zakonom.

Članak 69.

Temeljni financijski akt jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je proračun. Proračun donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu s posebnim zakonom.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan kao jedini ovlašteni predlagatelj predlaže predstavničkom tijelu donošenje proračuna. Podneseni prijedlog proračuna općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan može povući i nakon glasovanja o amandmanima, a prije glasovanja o proračunu u cjelini.

Proračun jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave dostavlja se Ministarstvu financija u skladu s posebnim zakonom.

Odredbom članka 29. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 69. je izmijenjen.

Članak 70.

Ukoliko se proračun za narednu računsku godinu ne može donijeti prije početka godine za koju se donosi, vodi se privremeno financiranje i to najduže za razdoblje od 3 mjeseca. *Odredbom članka 30. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. riječ: »godišnji« je brisana.*

Odluku o privremenom financiranju donosi predstavničko tijelo u skladu sa zakonom i svojim poslovníkom.

Odredbom članka 30. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 2. točka iza riječi: »zakonom« je brisana i dodane su riječi: »i svojim poslovníkom«.

Predlagatelji utvrđeni poslovníkom predstavničkog tijela mogu predložiti donošenje odluke o privremenom financiranju.

Odluka o privremenom financiranju dostavlja se Ministarstvu financija u roku od 15 dana od donošenja.

Ukoliko se prije početka naredne godine ne donese ni odluka o privremenom financiranju, financiranje se obavlja izvršavanjem redovnih i nužnih izdataka u skladu s posebnim zakonom.

Odredbom članka 30. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi («Narodne novine»; br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 2. dodani su stavci 3., 4. i 5.

Članak 71.

Ukupno materijalno i financijsko poslovanje općine, grada i županije nadzire njihovo predstavničko tijelo.

Članak 72.

Ministarstvo financija, odnosno drugo zakonom određeno tijelo, nadzire zakonitost materijalnog i financijskog poslovanja jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave.

IX. AKTI JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

1. Opći akti

Članak 73.

Predstavničko tijelo općine, grada i županije u svom samoupravnom djelokrugu donosi odluke i druge opće akte, u skladu sa svojim statutom.

Prije nego što stupi na snagu opći akt, obavezno se objavljuje u službenom glasilu jedinice. Ako općina i grad nema svoje službeno glasilo, opći akt općine i grada objavljuje se u službenom glasilu županije.

Opći akt stupa na snagu najranije osmi dan od dana njegove objave. Iznimno, općim se aktom može iz osobito opravdanih razloga odrediti da stupa na snagu danom objave.

Opći akt ne može imati povratno djelovanje.

Članak 74.

Općinski načelnik, gradonačelnik i župan osiguravaju izvršavanje općih akata predstavničkog tijela na način i u postupku propisanom statutom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave te obavlja nadzor nad zakonitošću rada upravnih tijela koja obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Odredbom članka 31. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi («Narodne novine», br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u članku 74. riječ: »samopravnog« zamijenjena je riječju: »samoupravnog«.

Članak 75.

Upravna tijela osnovana za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave neposredno izvršavaju i nadziru provođenje općih akata svojih predstavničkih tijela.

U provođenju nadzora iz stavka 1. ovoga članka upravna tijela mogu u slučaju neprovođenja općeg akta poduzimati mjere propisane tim aktom i zakonom.

2. Pojedinačni akti

Članak 76.

Upravna tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave u izvršavanju općih akata predstavničkog tijela donose pojedinačne akte kojima rješavaju o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba (upravne stvari).

Odredbom članka 32. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. brisana je točka i dodane su riječi: »(upravne stvari)«.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, u izvršavanju općih akata predstavničkog tijela kad je to određeno zakonom, pojedinačne akte kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba donose prvostupanjka tijela državne uprave.

Odredbom članka 32. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 2. iza riječi: »donose« dodana je riječ: »prvostupanjka«.

Protiv pojedinačnih akata iz stavka 1. ovoga članka koje donose općinska i gradska upravna tijela, može se izjaviti žalba nadležnom upravnom tijelu županije, a protiv pojedinačnih akata koja u prvom stupnju donose upravna tijela županije i velikih gradova, može se izjaviti žalba nadležnom ministarstvu, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

Odredbom članka 21. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u stavku 3. iza riječi: »upravna tijela županije« dodane su riječi: »i velikih gradova«, a umjesto točke stavljen je zarez i dodane su riječi: »ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

Na donošenje akata iz ovoga članka primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Protiv pojedinačnih akata iz ovoga članka može se pokrenuti upravni spor sukladno odredbama Zakona o upravnim sporovima.

Odredbom članka 32. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj)

samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., stavci 4. i 5. su izmijenjeni.

Odredbe ovoga članka odnose se i na pojedinačne akte koje donose pravne osobe kojima su odlukom predstavničkog tijela, u skladu sa zakonom, povjerene javne ovlasti.

Članak 77.

Brisan

Odredbom članka 33. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 77. je brisan.

Članak 77.a

Protiv pojedinačnih akata predstavničkog tijela i općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba, ako posebnim zakonom nije drukčije propisano, ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor.

Odredbom članka 22. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 77. dodan je članak 77.a.

Odredbom članka 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u članku 77.a riječi: »poglavarstva jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave« zamijenjene su riječima: »općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana«.

Članak 77.b

Nadzor zakonitosti pojedinačnih neupravnih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička i izvršna tijela općina, gradova i županija obavljaju nadležna središnja tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu, sukladno posebnom zakonu. U provedbi nadzora nadležno tijelo oglasit će pojedinačni ne-upravni akt ništavim u slučaju:

1. ako je akt donijelo neovlašteno tijelo,
2. ako je u postupku donošenja akta povrijeđen zakon, statut ili drugi opći akt jedinice,
3. ako se akt odnosi na pitanje koje nije u djelokrugu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
4. ako je nepravilno primijenjen zakon ili drugi propis, odnosno opći akt.

U slučaju iz stavka 2. ovoga članka ovlašteno tijelo može donijeti rješenje u roku od godine dana od donošenja pojedinačnog akta.

Protiv rješenja kojim se pojedinačni neupravni akt proglašava ništavim nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

Odredbom članka 34. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza članka 77.a dodan je članak 77.b.

X. DRŽAVNI NADZOR I ZAŠTITA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Članak 78.

Država radi zaštite ustavnosti i zakonitosti kao i zaštite prava građana obavlja nadzor nad zakonitošću rada i akata tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. *Odredbom članka 23. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u stavku 2. riječi: »se uređuje državna uprava« zamijenjene su riječima: »je uređen sustav državne uprave«. Odredbom članka 35. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u članku 78. stavak 2. je brisan.*

1. Nadzor zakonitosti rada i općih akata

Odredbom članka 36. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., naslov iza članka 78. je izmijenjen.

Članak 78.a

Nadzor zakonitosti rada predstavničkog tijela obavlja središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Kada utvrdi nepravilnosti u radu predstavničkog tijela, središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu donijet će odluku kojom će sjednicu predstavničkog tijela ili njezin dio proglasiti nezakonitom, a akte donesene na sjednici proglasiti ništavim.

Protiv odluke iz stavka 2. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Odredbom članka 36. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza naslova dodan je članak 78.a.

Članak 79.

Nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija obavljaju uredi državne uprave u županijama i nadležna središnja tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu, sukladno posebnom zakonu. Predsjednik predstavničkog tijela dužan je dostaviti statut, poslovnik, proračun ili drugi opći akt (u daljnjem tekstu: opći akt) predstojniku ureda državne uprave u županiji (u daljnjem tekstu: predstojnik) zajedno sa izvatkom iz zapisnika koji se odnosi na postupak donošenja općeg akta propisan statutom i poslovníkom, u roku od 15 dana od dana donošenja općeg akta.

Odredbom članka 24. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 79. je izmijenjen.

Odredbom članka 37. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 2. riječi: »Općinski načelnik, gradonačelnik i župan dužni su« zamijenjene su riječima: »Predsjednik predstavničkog tijela dužan je«.

Predsjednik predstavničkog tijela dužan je akte iz stavka 2. ovoga članka bez odgode dostaviti općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu.

Odredbom članka 37. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 2. dodan je stavak 3.

Članak 80.

Kad predstojnik ocijeni da je opći akt u suprotnosti s Ustavom i zakonom ili da su u postupku donošenja općeg akta počinjene nepravilnosti, predstojnik će bez odgode dati uputu predstavničkom tijelu da u roku od 15 dana od primitka upute otkloni uočene nedostatke.

Odredbom članka 38. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., stavak 1. je izmijenjen.

Ako predstavničko tijelo ne postupi po uputi predstojnika i ne otkloni nedostatke u roku iz stavka 1. ovoga članka, predstojnik donosi odluku o obustavi od primjene općeg akta, koja mora biti obrazložena.

Odluku o obustavi predstojnik je dužan donijeti u roku od 15 dana od isteka roka iz stavka 1. ovoga članka.

Odredbom članka 38. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 1. dodan je novi stavak 2. i stavak 3.

Odluka o obustavi općeg akta dostavlja se bez odgode predsjedniku predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, općinskom načelniku, gradonačelniku ili županu, središnjem tijelu državne uprave u čijem je djelokrugu obustavljeni opći akt te središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Odredbom članka 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 80. je izmijenjen.

Odredbom članka 38. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 2. postao je stavak 4.

Članak 80.a

Kad predstojnik postupajući po odluci općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi od primjene općeg akta iz članka 42. stavka 6. ovoga Zakona, odluku općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi općeg akta ocijeni osnovanom, donijet će odluku o potvrdi odluke o obustavi općeg akta od primjene.

Odluka o potvrdi odluke općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi općeg akta od primjene dostavlja se bez odgode predsjedniku predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, općinskom načelniku, gradonačelniku ili županu, središnjem tijelu državne uprave u čijem je djelokrugu obustavljeni opći akt te središnjem tijelu državne uprave nadležnom za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Ako predstojnik postupajući po odluci općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi od primjene općeg akta ne potvrdi odluku općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana u roku iz članka 42. stavka 6. ovoga Zakona, obustava od primjene općeg akta prestaje.

Odredbom članka 39. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza članka 80. dodan je članak 80.a.

Članak 80.b

Odluku o obustavi općeg akta od primjene mogu donijeti neposredno i središnja tijela državne uprave u okviru svoga djelokruga utvrđenog posebnim zakonom.

Odluka o obustavi od primjene koju je neposredno donijelo središnje tijelo državne uprave dostavlja se bez odgode predsjedniku predstavničkog tijela koje je donijelo obustavljeni opći akt, općinskom načelniku, gradonačelniku ili županu, predstojniku i središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave ukoliko ono nije neposredno donijelo odluku o obustavi.

Odredbom članka 26. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj)

samoupravi (*»Narodne novine«, br. 129/05.*) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 80. dodan je članak 80.a.

Odredbom članka 40. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 144/12.*) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji članak 80.a postao je članak 80.b.

Članak 81.

Kada nadležno središnje tijelo državne uprave zaprimi odluku predstojnika o obustavi, odnosno odluku predstojnika o potvrdi odluke općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi općeg akta ocijenit će osnovanost odluke u roku od 15 dana od dana njezina prijama.

Odredbom članka 41. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 144/12.*) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. iza riječi: »obustavi,« dodan je zarez i riječi: »odnosno odluku predstojnika o potvrdi odluke općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi«.

Ukoliko središnje tijelo državne uprave odluku o obustavi, odnosno odluku predstojnika o potvrdi odluke općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi općeg akta ocijeni neosnovanom, ukinut će odluku predstojnika.

Odredbom članka 41. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 144/12.*) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 2. iza riječi: »obustavi,« dodan je zarez i riječi: »odnosno odluku predstojnika o potvrdi odluke općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi općeg akta«.

Odluka središnjeg tijela državne uprave o ukidanju odluke predstojnika dostavlja se bez odgode predsjedniku predstavničkog tijela koje je donijelo obustavljeni opći akt, općinskom načelniku, gradonačelniku ili županu, predstojniku i središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove lokalne i područne (regionalne) samouprave ukoliko ono nije neposredno donijelo odluku kojom se ukida odluka predstojnika.

Odredbom članka 27. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 129/05.*) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 81. je izmijenjen.

Članak 82.

Kada središnje tijelo državne uprave neposredno obustavi od primjene opći akt, odnosno kada odluku predstojnika o obustavi, odnosno potvrdi odluke općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana o obustavi od primjene općeg akta ocijeni osnovanom, podniet će Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske zahtjev za ocjenu zakonitosti općeg akta.

O podnošenju zahtjeva za ocjenu zakonitosti općeg akta središnje tijelo državne uprave obavijestit će bez odgode predsjednika predstavničkog tijela koje je donijelo obustavljeni opći akt, općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana, predstojnika ureda državne uprave i središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu ukoliko ono nije neposredno postupalo.

Odredbom članka 28. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., članak 82. je izmijenjen.

Odredbom članka 42. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 82. je izmijenjen.

Članak 82.a

Na nadzor zakonitosti statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 80., 80.a, 80.b i 81. ovoga Zakona.

Kad središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu neposredno obustavi od primjene statut jedinice, odnosno kad odluku predstojnika o obustavi, odnosno potvrdi odluke općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana o obustavi od primjene statuta ocijeni osnovanom, predložiti će bez odgode Vladi Republike Hrvatske da pokrene postupak za ocjenu suglasnosti statuta jedinice s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske pokrenut će postupak za ocjenu suglasnosti statuta s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka prijedloga za pokretanjem postupka.

Ukoliko Vlada Republike Hrvatske ne pokrene postupak za ocjenu suglasnosti statuta s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka prijedloga za pokretanje postupka, prestaje obustava od primjene općeg akta.

Odredbom članka 29. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., iza članka 82. dodan je članak 82.a.

Odredbom članka 43. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., članak 82.a je izmijenjen.

2. Nadzor nad obavljanjem prenijetih poslova državne uprave

Članak 83.

Nadležno ministarstvo u obavljanju poslova državne uprave koji su prenijeti na tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može općinskom načelniku, gradonačelniku i županu davati naredbe.

Vlada Republike Hrvatske može tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave oduzeti ovlast za obavljanje prenijetih poslova državne uprave ako općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan ne postupaju po naredbama iz stavka 1. ovoga članka.

3. Raspuštanje predstavničkog tijela i zaštita prava na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu

Članak 84.

Na prijedlog središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu Vlada Republike Hrvatske raspustit će predstavničko tijelo:

1. ako donese odluku ili drugi akt kojim ugrožava suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske,
2. ako predstavničko tijelo novoustrojene jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ne donese statut u roku od 60 dana od dana konstituiranja,
3. ako učestalo donosi opće akte suprotne Ustavu, zakonu ili drugom propisu ili zbog učestalih, težih povreda zakona i drugih propisa, Brisana točka 4.
Odredbom članka 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi («Narodne novine», br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 1. točka 4. je brisana, a dosadašnje točke 5., 6., 7. i 8. postale su točke 4., 5., 6. i 7.
4. ako iz bilo kojih razloga trajno ostane bez broja članova potrebnog za rad i donošenje odluka,

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi («Narodne novine», br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, u točki 4. riječ: »minimalnog« je brisana, a riječ: »potrebnih« zamijenjena je riječju: »potrebnog«.

5. ako ne može donositi odluke iz svog djelokruga dulje od 3 mjeseca,
6. ako ne raspiše referendum iz članka 24. stavka 5. i članka 40.b ovoga Zakona.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi («Narodne novine», br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, točka 6. je izmijenjena.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (*»Narodne novine«, br. 144/12.*) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, točka 7. je brisana.

Članak 85.

Rješenje Vlade Republike Hrvatske o raspuštanju predstavničkog tijela stupa na snagu danom objave u *»Narodnim novinama«*.

Odredbom članka 45. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. riječi: »je konačno i« su brisane.

Protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske o raspuštanju predsjednik raspuštenoga predstavničkog tijela može podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske u roku od 8 dana od objave rješenja.

Odredbom članka 45. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 2. riječ: »Upravnom« zamijenjena je riječima: »Visokom upravnom«.

Postupak rješavanja o tužbi protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske je hitne naravi.

Odredbom članka 45. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 2. dodan je novi stavak 3.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske odlučit će o tužbi u roku od 30 dana od primitka te presudu bez odgađanja dostaviti Vladi Republike Hrvatske i predsjedniku raspuštenoga predstavničkog tijela.

Odredbom članka 45. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u dosadašnjem stavku 3. koji je postao stavak 4. riječ: »Upravni« zamijenjena je riječima: »Visoki upravni«, a brojka: »15« zamijenjena je brojkom: »30«.

Odluka Visokog upravnog suda objavljuje se u *»Narodnim novinama«*.

Odredbom članka 45. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u dosadašnjem stavku 4. koji je postao stavak 5. riječi: »Presuda Upravnog« zamijenjena je riječima: »Odluka Visokog upravnog«.

Ako je tužba odbačena ili odbijena, Vlada će raspisati prijevremene izbore za predstavničko tijelo u roku od 90 dana od dana objave odluke Visokog upravnog suda

Republike Hrvatske u »Narodnim novinama«.

Odredbom članka 30. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u članku 85. iza stavka 4. dodan je stavak 5.

Odredbom članka 45. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., dosadašnji stavak 5. postao je stavak 6. koji je izmijenjen.

3.A Istovremeno raspuštanje predstavničkog tijela i razrješenje općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika

Članak 85.a

Na prijedlog središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu Vlada Republike Hrvatske istovremeno će raspustiti predstavničko tijelo i razriješiti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika koji je izabran zajedno s njima ako u zakonom određenom roku ne bude donesen proračun, odnosno odluka o privremenom financiranju.

Članak 85.b

U slučaju iz članka 85.a ovoga Zakona Vlada Republike Hrvatske imenovat će povjerenika Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslova iz nadležnosti predstavničkog i izvršnog tijela i raspisati prijevremene izbore sukladno posebnom zakonu.

Članak 85.c

Rješenje Vlade Republike Hrvatske o istovremenom raspuštanju predstavničkog tijela i razrješenju općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske iz stavka 1. ovoga članka predsjednik raspuštenog predstavničkog tijela i razriješeni općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan mogu podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske u roku od 8 dana od objave rješenja.

Postupak rješavanja o tužbi protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske je hitne naravi. Visoki upravni sud Republike Hrvatske odlučit će o tužbi u roku od 30 dana od primitka te svoju odluku bez odgađanja dostaviti Vladi Republike Hrvatske, predsjedniku raspuštenog predstavničkog tijela i razriješenom općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu.

Odluka Visokog upravnog suda Republike Hrvatske objavljuje se u »Narodnim novinama«.

Ako je tužba odbačena ili odbijena, Vlada će raspisati prijevremene izbore za predstavničko tijelo i općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana u roku od 90 dana od dana objave odluke Visokog upravnog suda Republike Hrvatske u »Narodnim novinama«.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana.

Odredbom članka 46. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza članka 85. dodaje se naslov »3.A ISTOVREMENO RASPUŠTANJE PREDSTAVNIČKOG TIJELA I RAZRJEŠENJE OPĆINSKOG NAČELNIKA, GRADONAČELNIKA, ODNOSNO ŽUPANA I NJIHOVOG ZAMJENIKA« te članci 85.a, 85.b i 85.c.

4. Povjerenici vlade republike hrvatske

Članak 86.

Vlada Republike Hrvatske imenovat će povjerenika Vlade u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave:

1. kada raspusti njezino predstavničko tijelo,
2. kada se u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ne održe, u skladu sa zakonom, izbori za novo predstavničko tijelo,
3. kada se predstavničko tijelo ne konstituira sukladno odredbama posebnog zakona,

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, točka 3. je izmijenjena.

4. kada prestane mandat općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu i njihovom zamjeniku u slučaju iz članka 40.c stavka 1. i članka 40.d stavka 1., 5. i 6. ovoga Zakona.

Odredbom članka 20. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., u stavku 1. dodana je točka 4.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj

(regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, točka 4. je izmijenjena.

5. kada istovremeno raspusti predstavničko tijelo i razriješi općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana sukladno odredbama ovoga Zakona.

Na temelju članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, iza točke 4. dodana je točka 5.

Povjerenik je dužan osigurati ostvarivanje prava i obveza građana i pravnih osoba u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave do uspostave njezinih tijela.

Rješenje o imenovanju povjerenika stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Članak 87.

Brisan

Odredbom članka 21. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 87. je brisan.

Članak 88.

Povjerenik može donositi ili mijenjati opće akte jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave samo ako je to potrebno radi provedbe zakona ili drugog propisa ili usklađivanja sa zakonom ili drugim propisom. Povjerenik ne može donositi ili mijenjati proračun jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave i ne može raspolagati njezinom imovinom, osim ako je to nužno radi izvršenja ranije preuzetih obveza ili dovršenja ranije započetih poslova.

Ako u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave nije donijet proračun kao i u slučaju kada je donijeta odluka o privremenom financiranju, financiranje se vrši na temelju proračuna prethodne godine, a najkasnije do proteka roka od 90 dana od dana konstituiranja novoizabranoga predstavničkog tijela.

Odredbom članka 48. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu

29. prosinca 2012., u stavku 3. iza riječi: »lokalne« dodan je zarez i riječi: »odnosno područne (regionalne) samouprave«.

Ako u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave nije donesen proračun ni odluka o privremenom financiranju, povjerenik će donijeti odluku o privremenom financiranju u skladu s posebnim zakonom, a financiranje se vrši sukladno stavku 3. ovoga članka.

Odredbom članka 48. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., iza stavka 3. dodan je stavak 4.

Članak 89.

Danom konstituiranja predstavničkog tijela prestaje ovlast povjerenika za obavljanje poslova iz djelokruga predstavničkog tijela, a prvim radnim danom koji slijedi danu objave konačnih rezultata izbora općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana prestaje ovlast povjerenika za obavljanje poslova izvršnog tijela.

Odredbom članka 49. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., u stavku 1. točka je zamijenjena zarezom i dodane su riječi: »a prvim radnim danom koji slijedi danu objave konačnih rezultata izbora općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana prestaje ovlast povjerenika za obavljanje poslova izvršnog tijela«.

Odredbom članka 49. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) stupio na snagu 29. prosinca 2012., stavak 2. je brisan.

XI. PRAVA OSOBA IZABRANIH, ODNOSNO IMENOVANIH NA ODREĐENE DUŽNOSTI U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Članak 90.

Općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici odlučit će hoće li dužnost na koju su izabrani obavljati profesionalno.

Osobe iz stavka 1. ovoga članka dužne su u roku od 8 dana od dana stupanja na dužnost dostaviti pisanu obavijest nadležnom upravnom tijelu općine, grada, odnosno županije o tome na koji način će obnašati dužnost.

Za osobu iz stavka 1. ovoga članka koja nije postupila na način propisan stavkom 2. ovoga članka smatra se da dužnost obavlja volonterski.

Danom stupanja na dužnost osoba iz stavaka 1. i 2. ovoga članka smatra se dan početka mandata određen posebnim zakonom.

Općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici mogu promijeniti način obavljanja dužnosti u tijeku mandata, dostavom pisane obavijesti o promjeni načina obavljanja dužnosti nadležnom upravnom tijelu općine, grada, odnosno županije. Novi način obavljanja dužnosti započinje prvog dana sljedećeg mjeseca nakon dostave obavijesti iz stavka 5. ovoga članka.

Odredbom članka 22. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., stavak 1. je izmijenjen.

Odredbom članka 22. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., iza stavka 1. dodan je novi stavak 2.

Odredbom članka 22. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., dosadašnji stavci 2., 3., 4., 5. i 6. postali su stavci 3., 4., 5., 6. i 7.

Odredbom članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 125/08.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 90. je izmijenjen.

Na temelju članka 56. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, članak 90. je izmijenjen.

**VJERODOSTOJNO TUMAČENJE ČLANKA 31. STAVKA 1.,
ČLANKA 46. STAVKA 1. I 2., ČLANKA 53. STAVKA 4. I
ČLANKA 90. STAVKA 1. ZAKONA O LOKALNOJ I
PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI
(»Narodne novine«, br. 33/01.)**

Glede primjene pojma »u pravilu« sadržanog u odredbi članka 46. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 33/01. – u daljnjem tekstu: Zakon), nedvojbeno je da je zakonodavac utvrdio mogućnost da predstavnička tijela županija, gradova i općina članove svojih poglavarstava biraju u pravilu iz reda svojih članova, ali i da mogu birati sve članove poglavarstva ili određeni broj njih i iz reda osoba koje nisu članovi predstavničkih tijela, dakako, ako tu mogućnost, njihov broj, uvjete i način izbora, utvrde svojim statutom.

Odredba stavka 1. članka 31. u svezi s odredbom stavka 2. članka 90. ovoga Zakona znači da predsjednici predstavničkih tijela županija, gradova i općina tu dužnost ne mogu obnašati profesionalno, dakle nemaju pravo na plaću, a pravo na plaću član predstavničkog tijela može ostvariti ako je izabran za načelnika, gradonačelnika ili župana, odnosno za njihova zamjenika pod uvjetom da je tako općim aktom

predstavničkog tijela određeno. Nedvojbeno je da članovi poglavarstva, koje je izvršno tijelo s propisanim djelokrugom, tu dužnost mogu obavljati profesionalno i tada imaju pravo na plaću, jer sukladno odredbi stavka 1. članka 5. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 33/01.) ne mogu ni biti članovi predstavničkog tijela.

Pročelnik upravnog tijela županije, grada i općine ne može biti član poglavarstva, jer ono sukladno odredbi stavka 4. članka 53. ovoga Zakona imenuje pročelnike, ali član poglavarstva može biti zadužen za obavljanje određenih poslova iz područja djelokruga lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, no ne kao pročelnik već u sklopu ovlasti i zadaća poglavarstva.

Članak 90.a

Osobe iz članka 90. ovoga Zakona koje dužnost obavljaju profesionalno, za vrijeme profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju pravo na plaću kao i druga prava iz rada, a vrijeme obavljanja dužnosti uračunava im se u staž osiguranja.

Osobe iz članka 90. ovoga Zakona koje dužnost obavljaju volonterski, imaju pravo na naknadu za rad.

Osnovna mjerila za određivanje plaće, odnosno naknade za rad osoba iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, kao i druga prava vezana uz profesionalno obnašanje dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovih zamjenika određuju se posebnim zakonom.

Osobe koje su dužnost obavljale profesionalno posljednjih 6 mjeseci prije prestanka obavljanja dužnosti, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju prava na naknadu plaće i staž osiguranja za vrijeme od 6 mjeseci po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti i to u visini prosječne plaće koja im je isplaćivana za vrijeme posljednjih 6 mjeseci prije prestanka profesionalnog obavljanja dužnosti.

Osobe koje su dužnost obavljale profesionalno manje od 6 mjeseci prije prestanka obavljanja dužnosti, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju prava na naknadu plaće i staž osiguranja za vrijeme od onoliko mjeseci po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti koliko su dužnost obavljali profesionalno, i to u visini prosječne plaće koja im je isplaćivana za vrijeme prije prestanka profesionalnog obavljanja dužnosti.

Osobe koje dužnost nisu obavljale profesionalno nemaju pravo na naknadu po prestanku obavljanja dužnosti.

Naknada iz stavaka 4. i 5. ovoga članka isplaćuje se na teret proračuna općine, grada, odnosno županije.

Prije isteka roka iz stavaka 4. i 5. ovoga članka ostvarivanje prava prestaje na vlastiti zahtjev, zapošljavanjem, umirovljenjem ili izborom na drugu dužnost koju obavlja profesionalno.

Članak 90.b

Po prestanku profesionalnog obnašanja dužnosti općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihov zamjenik koji je prije obnašanja dužnosti bio zaposlen na neodređeno vrijeme, ima pravo rasporeda odnosno povratka na rad odgovarajućom primjenom odredaba zakona kojim se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika.

Članak 90.c

Pročelnik upravnog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nadležnog za službeničke odnose ovlašten je za donošenje deklaratornih odluka o početku, načinu te prestanku obnašanja dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovih zamjenika, kao i pojedinačnih rješenja o visini plaće utvrđene sukladno odredbama posebnog zakona.

Na temelju članka 56. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, iza članka 90. dodani su članci 90.a, 90.b i 90.c.

Članak 91.

Predsjednicima i ostalim izabranim dužnosnicima predstavničkog tijela prava na temelju obavljanja dužnosti prestaju:

- ▶ istekom mandata, osim kada je ovim Zakonom drukčije određeno,
- ▶ danom donošenja odluke o razrješenju od dužnosti kada ih je predstavničko tijelo razriješilo prije isteka mandata predstavničkog tijela, ako odlukom o razrješenju nije drugačije određeno,
- ▶ danom kada predstavničko tijelo utvrdi činjenicu podnošenja ostavke na dužnost, a najkasnije tridesetog dana od dana podnošenja ostavke,
- ▶ danom imenovanja povjerenika Vlade Republike Hrvatske, kada su nastupile zakonom predviđene okolnosti za imenovanje povjerenika.

Odluka o prestanku ostvarivanja prava na temelju prestanka obavljanja određene dužnosti dostavlja se osobi kojoj je prestala dužnost i službi koja obavlja kadrovske poslove.

Članak 92.

Općinskom načelniku, gradonačelniku, županu i njihovim zamjenicima prava na temelju obavljanja dužnosti prestaju danom stupanja na dužnost novoga općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika.

Na temelju članka 56. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih

općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, u stavku 1. riječ: »izbora« zamijenjena je riječima: »stupanja na dužnost«.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan od dana raspisivanja izbora za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana pa do dana stupanja na dužnost novoga općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana može obavljati samo poslove koji su neophodni za redovito i nesmetano funkcioniranje jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave uređene ovim i drugim zakonima.

Odredbom članka 31. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.) stupio na snagu 8. studenoga 2005., u članku 92. dodan je stavak 2.

Odredbom članka 23. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) stupio na snagu 15. travnja 2009., članak 92. je izmijenjen.

Na temelju članka 56. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.) odredbe stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, u stavku 2. riječ: »dana izbora« zamijenjena je riječima: »dana stupanja na dužnost«.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 93.

Preuzimanje predmeta, dokumentacije i arhiva županijskih ureda koji se odnose na poslove koji po odredbama ovoga Zakona prelaze u samoupravni djelokrug jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te državnih službenika i namještenika županijskih ureda koji su te poslove obavljali, uredit će se posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine oblasti iz djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Službenici i namještenici iz stavka 1. ovoga članka raspoređuju se na poslove i zadatke upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave bez natječaja.

Članak 94.

Korištenje prostora i opreme koje su do stupanja na snagu ovoga Zakona koristili župani i podžupani uredit će se sporazumom županije i Republike Hrvatske.

Članak 95.

Postupci pokrenuti do stupanja na snagu ovoga Zakona glede preuzimanja nekretnina, pokretnina, financijskih sredstava te prava i obveza bivših općina prema odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (»Narodne novine«, br. 90/92.), a koji nisu dovršeni, nastavlja voditi arbitraža Vlade Republike Hrvatske.

Članak 96.

Do donošenja, odnosno stupanja na snagu zakona iz članka 56. stavka 3. ovoga Zakona na djelatnike u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i jedinica područne (regionalne) samouprave na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o državnim službenicima i namještenicima (»Narodne novine«, br. 27/01.).

Članak 97.

Postupak imenovanja pročelnika upravnih tijela prema odredbi članka 53. stavka 4. ovoga Zakona provest će se nakon konstituiranja predstavničkih tijela izabranih na redovnim izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 2001. godine.

Članak 98.

Jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su uskladiti svoje statute i druge opće akte s odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od njegovog stupanja na snagu.

Članak 99.

U predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave koja statutom nema propisan broj članova predstavničkog tijela u skladu s ovim Zakonom, birat će se broj članova kako slijedi:

- ▶ općine i gradovi do 2.500 birača upisanih u popis birača, jedanaest članova,
- ▶ općine i gradovi od 2.501 do 8.500 birača upisanih u popis birača, trinaest članova,
- ▶ općine i gradovi od 8.501 do 25.000 birača upisanih u popis birača, petnaest članova,
- ▶ gradovi sa više od 25.000 birača upisanih u popis birača, dvadeset pet članova,
- ▶ Grad Zagreb, pedeset jedan član,
- ▶ županije, četrdeset jedan član.

Broj birača u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrdit će se na temelju posljednjega potvrđenog popisa birača.

Članak 100.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju važiti Zakon o lokalnoj samoupravi i upravi (»Narodne novine«, br. 90/92., 94/93., 117/93., 5/97., 17/99., 128/99., 51/00. i 105/00.) i Zakon o određivanju poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave i uprave (»Narodne novine«, br. 75/93., 103/93., 10/94., 17/94., 30/94., 36/95., 107/95., 43/96., 70/97., 105/97., 36/98., 142/98. i 69/99.).

Članak 101.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 129/05.).

Članak 32.

Veliki gradovi i županije kojima se dodjeljuju dosadašnji poslovi državne uprave koje su obavljali uredi državne uprave u županijama, preuzet će službenike, poslove i pis-mohranu u skladu s posebnim zakonom koji će propisati postupak i rokove preuzimanja.

Članak 33.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na koje se odnose promjene propisane odredbama ovoga Zakona uskladit će statute i druge opće akte s odredbama ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 34.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.).

Članak 24.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave uskladit će statute i druge opće akte s odredbama ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 25.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaju vrijediti odredbe statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovih zamjenika, te općinskog, gradskog i županijskog poglavarstva, odnosno odredbe statuta koje se tiču povjerenja i razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, te druge odredbe statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su suprotne odredbama ovoga Zakona.

Članak 26.

Ovaj Zakon stupa na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora članova općinskih i gradskih vijeća, županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba te općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, a dosadašnja općinska, gradska i županijska poglavarstva nastavljaju s radom do stupanja na dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana izabranih na neposrednim izborima.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjeni Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07), objavljenu u (»Narodnim novinama«, br. 36/09.) stupio na snagu 23. ožujka 2009., u članku 26. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.) riječi: »17. svibnja 2009.« zamijenjene su riječima: »na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora članova općinskih i gradskih vijeća, županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba te općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, a dosadašnja općinska, gradska i županijska poglavarstva nastavljaju s radom do stupanja na dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana izabranih na neposrednim izborima«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 125/08.).

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora članova općinskih i gradskih vijeća, županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba te općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, a dosadašnja općinska, gradska i županijska poglavarstva nastavljaju s radom do stupanja na dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana izabranih na neposrednim izborima.

Odredbom članka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 125/08.), objavljen u (»Narodnim novinama«, br. 36/09.) stupio na snagu 23. ožujka 2009., u članku 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 125/08.) riječi: »18. svibnja 2009.« zamijenjene su riječima: »na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora članova općinskih i gradskih vijeća, županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba te općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, a dosadašnja općinska, gradska i županijska poglavarstva nastavljaju s radom do stupanja na dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika i župana izabranih na neposrednim izborima.«

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 109/07.), (»Narodne novine«, br. 36/09.).

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 125/08.), (»Narodne novine«, br. 36/09.).

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakona o izmjeni Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 150/11.).

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 144/12.).

Članak 53.

Postupke pokrenute nakon stupanja na snagu Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 33/01.) glede preuzimanja nekretnina, pokretnina, financijskih sredstava te prava i obveza bivših općina prema odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (»Narodne novine«, br. 90/92.), kao i kasnije pokrenute postupke, a koji nisu dovršeni, nastavlja voditi povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske.

Članak 54.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su uskladiti svoje statute i druge opće akte s odredbama ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od njegovog stupanja na snagu.

Članak 55.

Ovlašćuje se Odbor za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora da utvrdi i izda pročišćeni tekst Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Članak 56.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, osim članaka 17., 18., 21., 44., 46., 47., 50., 51. i 52., koji stupaju na snagu na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju prvih sljedećih općih i redovitih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te općinskih načelnika, gradonačelnika i župana.

Članak 13. ovoga Zakona stupa na snagu danom stupanja na snagu Zakona o lokalnim izborima kojim će se urediti izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

ZAVRŠNE BILJEŠKE

1. Podaci o površini i stanovništvu država EU-a preuzeti su s Wikipedije (<http://hr.wikipedia.org>, pristup: 23. veljače 2013.), a podaci o broju jedinica lokalne samouprave po stupnjevima prema: Moreno, A.-M. (ed.): *Local government in the Member States of the European Union: a comparative legal perspective*, (2012.), Madrid: National Institute of Public Administration, Spain. Nisu prikazani jedino podaci o lokalnim jedinicama u Ujedinjenom Kraljevstvu, jer se ustroj lokalne samouprave u pojedinim njegovim dijelovima bitno razlikuje te nije moguće dati jedinstveni prikaz za cijelu državu. Podaci za Republiku Hrvatsku prema: Popis 2011., Državni zavod za statistiku, dostupno na: www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/censustabsh.htm, pristup: 9. ožujka 2013.
2. Europska povelja otvorena je za potpisivanje 15. listopada 1985. Ona sadrži tzv. sustav obvezne jezgre – od države potpisnice traži se da preuzme najmanje dvadeset od trideset odredbi I. dijela, uključujući najmanje deset iz jezgre od četrnaest osnovnih načela. Europska povelja ima pravnu snagu europske konvencije što znači da su njene potpisnice preuzele određene obveze te da prihvaćene odredbe ratifikacijom postaju sastavni dio njihova pravnog poretka, a nacionalni zakoni moraju biti u skladu s njima.
3. Lauc, Z. (1998.), *Oblikovanje hrvatske lokalne samouprave u svijetlu ratifikacije Europske povelje o lokalnoj samoupravi*, u: Brunčić, D. i dr. (ur.): *Europska povelja o lokalnoj samoupravi i lokalna samouprava u Republici Hrvatskoj*, zbornik radova, Osječko-baranjska županija, Pravni fakultet u Osijeku i Veleposlanstvo lokalne demokracije Slavonije, Osijek: 11.
4. Zakon je objavljen u „Narodnim novinama – međunarodni ugovori“, broj 14/97, a objava stupanja na snagu u „Narodnim novinama – međunarodni ugovori“, broj 2/07. Pritom Republika Hrvatska tada nije bila prihvatila sve odredbe Povelje već je na neke od njih bila stavila tzv. rezerve, što znači da njima nije bila vezana. U 2008. godini Hrvatski Sabor prihvatio je i te odredbe pa je Povelja od tada prihvaćena u cijelosti (Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o potvrđivanju Europske povelje o lokalnoj samoupravi, „Narodne novine – međunarodni ugovori“, broj 4/08, objava stupanja na snagu „Narodne novine – međunarodni ugovori“, broj 5/08).
5. Za informacije o Ministarstvu uprave pogledati na <http://www.uprava.hr/>
6. Za informacije o Državnoj školi za javnu upravu pogledati na <http://www.dsju.hr/>
7. Za informacije o Hrvatskoj zajednici županija pogledati na <http://www.hrvzz.hr/>
8. Za informacije o Udruzi gradova u Republici Hrvatskoj pogledati na <http://www.udruga-gradova.hr/>
9. Za informacije o Udruzi općina u Republici Hrvatskoj pogledati na <http://www.udruga-opcina.hr/>

10. Nakon pristupanja Republike Hrvatske EU-u za člana predstavničkog tijela jedinice samouprave imat će pravo biti birani i državljani drugih država članica EU-a, u skladu s posebnim zakonom.
11. Prema Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave to je Ministarstvo uprave (članak 10. stavak 1.).
12. O podjeli nadležnosti predstavničkog tijela vidjeti i Koprić, I. Lokalna samouprava – Nacrt skripta za studij javne uprave. <http://www.pravo.unizg.hr/uz>
13. Pogledati Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-732/1998 od 12. travnja 2001. i broj U-VIIA-2006/2005 od 10. svibnja 2005.
14. Pogledati Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III/3418/2003 i U-III/3510/2003 od 22. siječnja 2004. U obrazloženju iznesenog stava Ustavnog suda, između ostalog, navodi se: „...ustavno pravo na lokalnu i područnu samoupravu ostvaruje se putem predstavničkih tijela, a smisao je navedene ustavne odredbe da se to pravo ostvaruje samo ako predstavničko tijelo odražava volju birača iskazanu na izborima. Stoga o sastavu predstavničkog tijela, kao i o tome tko će postati njegov član nakon što je neki od članova otpao, odlučuju građani na izborima odnosno rezultati izbora, a ne predstavničko tijelo.“
15. Ova djelatnost uređena je Zakonom o predškolskom odgoju i naobrazbi.
16. Djelatnosti osnovnog i srednjeg obrazovanja uređene su Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.
17. Ova djelatnost posebno je uređena i Zakonom o pučkim otvorenim učilištima te Zakonom o obrazovanju odraslih.
18. Djelatnosti socijalne skrbi uređene su Zakonom o socijalnoj skrbi.
19. Djelatnost zdravstvene zaštite uređena je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti.
20. Budući da dio javnih ustanova u zdravstvenoj djelatnosti u proteklih nekoliko godina kontinuirano posluje s velikim gubicima i nije u mogućnosti ispunjavati novčane obveze u zakonom utvrđenim rokovima, Vlada RH krajem 2012. najavila je njihovu sanaciju na temelju Zakona o sanaciji javnih ustanova, „Narodne novine“, broj 136/12. Program sanacije provode sanacijski upravitelj, sanacijsko vijeće i resorno ministarstvo tijekom 12 mjeseci od dana njegova donošenja. Sanacijski upravitelj i sanacijsko vijeće nastavljaju upravljati javnom ustanovom još dvije godine nakon stupanja na snagu odluke o završetku sanacije.
21. Zaštita okoliša uređena je Zakonom o zaštiti okoliša.
22. Zaštita prirode uređena je Zakonom o zaštiti prirode. Napomena: krajem veljače 2013. Vlada Republike Hrvatske uputila je u redoviti postupak donošenja Prijedlog (novog) Zakona o zaštiti prirode koji u trenutku predaje ovog teksta nije još uvršten na dnevni red sjednice Hrvatskoga sabora.
23. Zaštita zraka uređena je Zakonom o zaštiti zraka.

- 24. Gospodarenje otpadom uređeno je Zakonom o otpadu.
- 25. Djelatnost zaštite i spašavanja uređena je Zakonom o zaštiti i spašavanju.
- 26. Na ovu se djelatnost primjenjuju i odredbe Zakona o zaštiti od elementarnih nepogoda, ako nisu u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju.
- 27. Zaštita od požara uređena je Zakonom o zaštiti od požara, a djelatnost vatrogastva uređena je Zakonom o vatrogastvu.

